

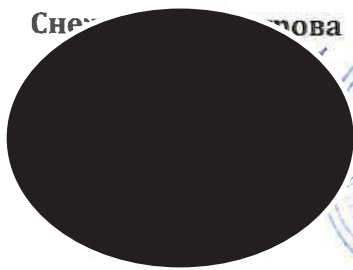
„НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД

ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА 31.12.2018 г.

Финасовият отчет за годината, завършваща на 31.12.2018 г. е одобрен и подписан от името на "НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ" ЕАД от:

Изпълнителен директор:

Снежана Динева

Съставител:

Наталия Спирилонова Жабленска

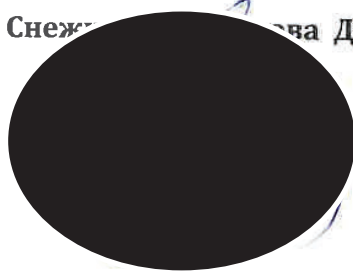

**ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА
31.12.2018 г.**

Годишният доклад за дейността за годината, завършваща на 31.12.2018 г. и Нефинансовата декларация са одобрени и подписани от името на "НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ" ЕАД от:

Изпълнителен директор:

Снежана Динева

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

До Едноличният собственик на капитала на

„Напоителни системи“ ЕАД

Доклад относно одита на финансовия отчет

Квалифицирано мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на „Напоителни системи“ ЕАД („Дружеството“), съдържащ отчета за финансовото състояние към 31 декември 2018 г., отчет за доходите и отчет за другия всеобхватен доход, отчета за промените в собствения капитал и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към финансовия отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По наше мнение, с изключение на възможните ефекти от въпросите, описани в раздела от нашия доклад „База за изразяване на квалифицирано мнение“, приложеният финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2018 г. и неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на квалифицирано мнение

1. Представените във финансовия отчет Имоти, машини и съоръжения, включват земи, сгради, съоръжения и машини, с балансови стойности, съответно: 1 933 х.лв., 3 290 х.лв., 5 083 х.лв. и 234 х.лв. (за 2017 година: 2 370 х.лв., 3 175 х.лв., 5 036 х.лв. и 114 х.лв.), които не се използват в дейността и не генерират парични потоци. Ръководството е преценило, че не съществуват индикации за обезценка на въпросните активи към 31.12.2018 г., респективно 31.12.2017 г. Възможността за бъдещата им употреба, в дейността на Дружеството, е силно ограничена, поради промени в хидромелиоративната структура и намаляването на напоителните райони в страната, обслужвани от Дружеството. Реализацията на тези имоти, машини и съоръжения е ограничена поради специфичния им характер и регулаторния режим, както и недоброто им физическо състояние на значителна част от тях. Действията зависят от МЗХГ и Министерския съвет. Поради това нямаме достатъчна сигурност, че стойността на тези активи ще бъде възстановена, чрез продажба или използване в дейността на Дружеството, съответно, че балансовите им стойности не са надценени.
2. Във финансовия отчет са представени земи и сгради с балансова стойност, съответно: 4 093 х.лв. и 2 178 х.лв. (за 2017 година: 7 286 х.лв., 2 326 х.лв.), за които Дружеството не притежава

безспорни права за собственост. Ръководството е декларирало, че са предприети действия за установяване на собствеността върху въпросните активи, като към края на отчетния период не може да се направи надеждна оценка за каква част от тях Дружеството няма да бъде в състояние да докаже безспорни права на собственост и съответните активи да бъдат отписани. През 2018 година са уредени документи за собственост за значителна част от активите във връзка с учредяване на обезпечения по договор за заем, но съществената част от тези активи остават все още без документи за собственост. Дружеството изпитва затруднения с понасянето на разходите при този процес. Поради това не бяхме в състояние да се убедим в разумна степен на сигурност, че представените имоти не са надценени, в отчета за финансовото състояние към 31.12.2017 г., както и дали и в каква степен Дружеството не би претърпяло загуби.

3. Във финансовия отчет са представени имоти, машини и съоръжения с балансова стойност 543 х.лв., които са били дадени безвъзмездно съгласно действащия Закон на сдружения за напояване по силата на чл. 47, ал. 4 до 2017г. Активите са върнати от сдруженията с протоколи и една част от тях са предоставени по силата на наемни договори за възмездно ползване от тях като наематели, а друга част са останали за ползване от дружеството и клоновата му мрежа. Активите не са оценени при връщането им, както и не е определено тяхното физическо и морално изхабяване. Дружеството е стартирало процес на амортизиране след връщане на активите от сдруженията за напояване. Във финансовия отчет са представени и активи под стойностен праг за признаване с балансова стойност 220 х.лв. Според ръководството на Дружеството приетият праг е помощен, значителна част от тези активи са част от съоръжения и по същество са дълготрайни активи. Предвид обема и спецификата на съоръженията трудно може да бъде анализирана тяхната идентичност и съответно да се определи възстановителна стойност. Ние не бяхме в състояние да определим каква част от тези активи представляват част от друг актив и кои от тях са абсолютно самостоятелни активи и следва да бъдат признати на текущ разход в периода на тяхното придобиване. Ние не бяхме в състояние да се убедим в разумна степен на сигурност и чрез други алтернативни процедури относно ползването на тези две групи активи, ефекта от употребата към датата финансовия отчет, както и ефекта от неначисляване на амортизации на същите и надценяване на финансовите резултати за текущия и предходни периоди.

4. Поради ангажирането ни за одитори на Дружеството след края на отчетния период, както и след края на предходния период, не успяхме да проведем одиторски процедури по отношение на присъствие на инвентаризацията на имоти, машини и съоръжения, материални запаси и парични средства. В следствие на това и предвид присъщите ограничения, ние не бяхме в състояние да се убедим в разумна степен на сигурност, и чрез извършените алтернативни процедури, в представените стойности на тези активи във финансовия отчет към 31.12.2018г. Тъй като салдото на тези активи засяга определянето на резултатите от дейността, ние не бяхме в състояние да определим дали биха били необходими корекции по отношение на текущия резултат за отчетния период, както и дали същите не са надценени в отчета за финансовото състояние на Дружеството към 31.12.2018г.

5. В отчета за финансовото състояние на Дружеството, към 31 декември 2018 година, в представените материални запаси, са включени обездвижени материали и продукция с балансова

стойност, с общ размер 718 х.лв. (за 2017 година: 1 426 х.лв.). Ние не сме в състояние, при липса на други доказателства, да се убедим в разумна степен на сигурност относно бъдещата реализация на тези материални запаси в дейността на Дружеството или чрез продажба, за да установим дали това няма да доведе до бъдещи загуби. Поради това нямаме достатъчна степен на сигурност относно представените в баланса стойности на тези материални запаси и да определим дали и в какъв размер е надценена балансовата им стойност.

6. Ние не получихме достатъчно потвърждения от външни източници за представените към 31.12.2018г. търговски вземания и задължения в брутен размер, съответно 8 491 х.лв. и 7 474 х.лв., както и за други вземания и задължения към 31.12.2018 г., в размер съответно 1 630 х.лв. и 408 х.лв. В състава на други вземания фигурират такива, които са възникнали преди повече от три години без анализ на техния произход. В резултат това и поради липсата на информация относно възникването им, липсата на движение и спецификата им не сме в състояние да се убедим в разумна степен на сигурност по отношение съществуването и оценката на същите чрез представените стойности на вземанията и задълженията в отчета за финансовото състояние.

7. Дружеството е ответник по множество съдебни и изпълнителни дела, а присъщите ограничения, свързани с клоновата му структурата, съответно многото компетентните съдилища, затрудняват получаването на актуална съдебна информация, поддържанена изчерпателно регистрирана и сводирана информация за всички дела, по които Дружеството е страна. В резултат на тези ограничения, ние не бяхме в състояние да получим достатъчни и уместни доказателства относно пълнотата на информацията по отношение на съдебните дела, съответно да оценим пълнотата на оценката на базата, на която са начислени провизии за съдебни изпълнителни дела, и да отграничим периодите, за които те следва да бъдат признати.

8. В собствения капитал на Дружеството са включени резерви в размер на 28 537 х. лв., които са формирани в резултат на преоценка на активи при преминаване към МСФО, разпределение на печалби и други движения, свързани с разпореждания на Принципала. Поради присъщите ограничения, не бяхме в състояние да се уверим, в разумна степен на сигурност, включително чрез алтернативни одиторски процедури в произхода, оценката и пълнотата на резервите.

9. Дейността на Дружеството по водоподаване включва и се осъществява с активи, които са морално и физически остарели, като част от тях не са изцяло под негов контрол, предвид мащабите, разположението и качествата на инфраструктурата. В резултат на тези обстоятелства, нямаме достатъчна степен на сигурност относно това дали подадените количества водни маси към ползвателите се отчитат коректно и се престира в пълнота.

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Дружеството в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че

одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Съществена несигурност, свързана с предположението за действащо предприятие

Обръщаме внимание на пояснителна бележка 39 от финансовия отчет, в която се посочва, че в резултат на дейността си през предходни периоди към 31 декември 2018 г. Дружеството отчита натрупани загуби от минали години в размер на 1 161 хил. лева и текуща печалба в размер на 1004 х.лв. Към тази дата неговите текущи пасиви превишават текущите активи с 5 531 х.лв. (за 2017 година: 15 008 х.лв.) Като е посочено в същата пояснителна бележка, тези факти, наред с останалите събития, факти и условия, оповестени в нея, са индикатор, че е налице съществена несигурност, която би могла да породви значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, като немалка част от определящите фактори изискват време, не са под контрола на Ръководството и не зависят от негови решения. Нашето мнение не е модифицирано по отношение на този въпрос.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на финансовия отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

С изключените на въпросите, описани в раздела „База за изразяване на квалифицирано мнение“ и в параграфа „Съществена несигурност, свързана с предположението за действащо предприятие“, ние решихме че няма други ключови одиторски въпроси, които да бъдат комуникирани в нашия доклад.

Други въпроси

Финансовият отчет на Дружеството за годината, завършваща на 31 декември 2017 г., е одитиран от друг одитор, който е изразил квалифицирано мнение относно този отчет на дата 23 май 2018 г.

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността и нефинансова декларация, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по

друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Както е описано в раздела „База за изразяване на квалифицирано мнение“ по-горе, ние не бяхме в състояние да получим достатъчни и уместни одиторски доказателства всички въпроси, включени в него. Съответно, ние не бяхме в състояние да достигнем до заключение дали другата информация не съдържа съществено неправилно докладване във връзка с всички тези въпроси.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Дружеството.

Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигахме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на доклада за дейността и нефинансовата декларация, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС)“. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството и в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, приложими в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет, върху който сме изразили квалифицирано мнение в „Доклад относно одита на финансовия отчет“ по-горе.
- б) Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството и на чл. 100(н), ал. 7, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.
- в) Нефинансовата декларация за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, е предоставена и изготвена в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- „Ековис Одит България“ ООД е назначено за задължителен одитор на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 г. на „Напоителни системи“ ЕАД („Дружеството“) с Протокол № РД-59-35/19.03.2019 г. на Министъра на земеделието, храните и горите, за период от една година.
- Одитът на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 г. на Дружеството представлява първи пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от нас.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Дружеството, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Дружеството.
- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен одит, освен одита, ние не сме предоставили други услуги на Дружеството, които не са посочени в доклада за дейността или финансовия отчет на Дружеството.

10.май.2019 г. София

„Ековис О

Георги
Регистр.
управител

НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ към 31.12.2018 година

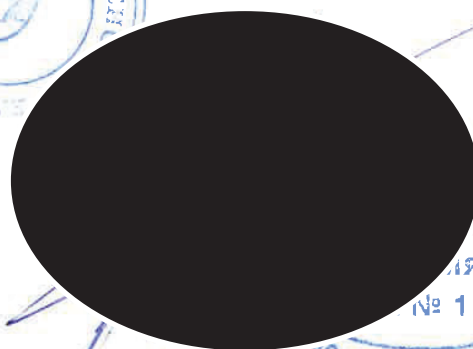
		31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
АКТИВ		BGN'000	BGN'000
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	1.1.	72 364	74 711
Дълготрайни нематериални активи	1.2.	2	6
Общо нетекущи активи		72 366	74 717
Текущи активи			
Материални запаси	1.3.	1 767	1 710
Текущи търговски и други вземания	1.4.	19 102	17 854
Пари и парични еквиваленти	1.5.	2 325	531
Общо текущи активи		23 194	20 095
Сума на актива		95 560	94 812

Представя
Снежина Ди

Съставител:
Наталия Спиридо

Одитор :
Ековис одит България ООД
Георги Тренчев - Управител и регистриран
одитор отговорен за одита

София, 7 май 2019 г.

НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ към 31.12.2018 година - продължение

		31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВ		BGN'000	BGN'000
Собствен капитал			
Основен капитал	1.6.1.	25 497	25 497
Регистриран капитал		25 497	25 497
Резерви	1.6.2.	28 537	28 537
Финансов резултат	1.6.3.	(157)	(1 136)
Натрупани печалби/загуби		(1 161)	(2 584)
Печалба/загуба за годината		1 004	1 448
Общо собствен капитал		53 877	52 898
Нетекущи пасиви			
Дългосрочни заеми и кредити	1.7	8 112	
Нетекущи търговски и други задължения	1.8	967	2 023
Нетекущи провизии	1.9	1 516	2 329
Пасиви по отсрочени данъци	1.10.	1 357	1 407
Безвъзмездни средства предоставени от държавата	1.11	1 006	1 052
Общо нетекущи пасиви		12 958	6 811
Текущи пасиви			
Текущи финансови пасиви	1.12.	8 369	7 260
Текущи търговски и други задължения	1.13	12 918	13 402
Данъчни задължения	1.14.	2 040	5 644
Задължения към персонала	1.15	2 722	6 125
Текущи провизии	1.16.	2 137	1 688
Безвъзмездни средства предоставени от държавата	1.17.	539	984
Общо текущи пасиви		28 725	35 103
Сума на собствения капитал и пасиви		95 560	94 812

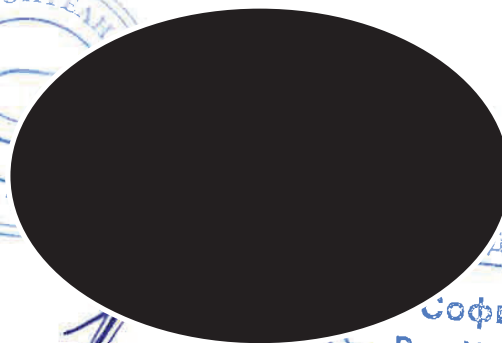
Представен
Снежина

Съставител
Наталья Спиридонова

Одитор :

Ековис одит България ООД
Георги Тренчев - Управител и регистриран
одитор отговорен за одита

София, 7 май 2019 г.

НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ към 31.12.2018 година

		31.12.2018 г. BGN'000	31.12.2017 г. BGN'000
Приходи			
Нетни приходи от продажби			
Приходи от договори с клиенти	2.1.1.	36 281	31 902
Други приходи и доходи	2.1.2.	4 153	8 347
Приходи от безвъзмездни средства предоставени от държавата			
		1 436	1 999
Общо приходи		41 870	42 248
Разходи			
Разходи по икономически елементи			
Използвани суровини, материали и консумативи	2.2.1.	(4 699)	(3 917)
Разходи за външни услуги	2.2.2.	(5 707)	(5 291)
Разходи за амортизации	2.2.3.	(3 118)	(3 110)
Разходи за заплати и осигуровки на персонала	2.2.4.	(26 535)	(25 885)
Обезценка на финансови активи	2.2.5.	(480)	(729)
Други разходи	2.2.6.	(2 248)	(2 374)
Суми с корективен характер	2.2.7.	7	(3)
Балансова стойност на продадени активи (без продукция)		(3)	(3)
Разходи капитализирани в стойността на активи		9	
Промени в наличностите на готовата продукция и незавършено производство		1	
Други			
Финансови разходи	2.2.8.	(151)	(103)
Общо разходи без разходи за данъци		(42 931)	(41 412)
Резултат от освобождаване от нетекущи активи	2.2.9.	2 015	573
Печалба/загуба преди разходи за данъци		954	1 409
Разход за данъци		50	39
Текущ данък			
Изменение за сметка на отсрочени данъци	2.2.10.	50	39
Печалба/загуба от продължителна дейност	2.2.11.	1 004	1 448
Печалба/загуба		1 004	1 448

Представяващ:

Снежина Димитрова

Съставител:

Наталия Спиридонова

Одитор :

Ековис одит България ООД

Георги Тренчев - Управител и регистриран одитор
отговорен за одита

София, 7 май 2019 г.

НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД

ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД за 2018 година

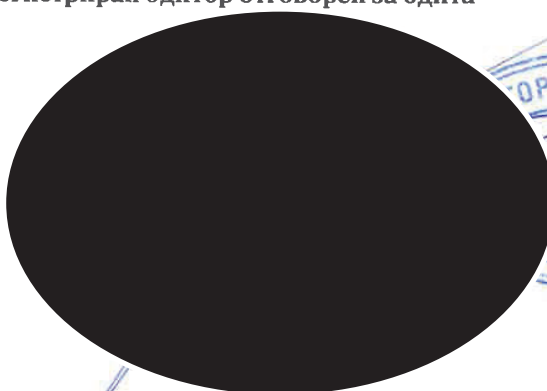
Приложение	2018 г. BGN'000	2017 г. BGN'000
Печалба/загуба	1 004	1 448
Друг всеобхватен доход	61	(43)
Актьорски печалби и загуби	61	(43)
Общ всеобхватен доход	1 065	1 405

Представляващ:
Снежина Димитрова

Съставител:
Наталья Спиридонова Жабленска

Одитор :
Ековис одит България ООД
Георги Тренчев - Управител и регистриран одитор отговорен за одита

София, 7 май 2019 г.

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ за 2018 година

	2018 г. BGN'000	2017 г. BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност		
Постъпления от контрагенти	34 395	33 705
Плащания на контрагенти	(10 966)	(5 911)
Потоци за персонал и социално осигуряване, нето	(23 945)	(21 733)
Платени данъци (без корпоративни данъци)	(4 175)	(5 157)
Други парични потоци от оперативна дейност	(2 597)	(279)
Нетни парични потоци от оперативна дейност	(7 288)	625
Парични потоци от инвестиционна дейност		
Покупки на дълготрайни активи	(175)	(78)
Постъпления от продажба на дълготрайни активи	45	6
Други парични потоци от инвестиционна дейност		
Нето парични средства използвани в инвестиционната дейност	(130)	(72)
Парични потоци от финансова дейност		
Постъпления по получени заеми	9 850	100
Плащания по получени заеми	(638)	(580)
Платени лихви и такси по получени заеми	-	-
Други парични потоци от финансова дейност		
Нето парични средства използвани във финансовата дейност	9 212	(480)
Нето изменение на паричните средства и паричните еквиваленти	1 794	73
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари	531	458
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	2 325	531

Представя

Снежина Ди

Съставител:

Наталия Спиридонова Жабленска

Одитор :

Ековис одит България ООД

Георги Тренчев - Управител и регистратор

София, 7 май 2019 г.

НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД

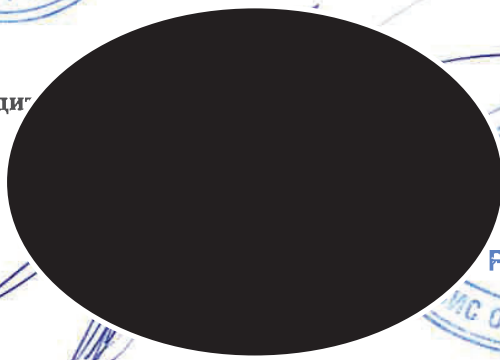
ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ за годината, приключваща на 31 декември

	Основен капитал BGN'000	Общи и други резерви BGN'000	Надрупани печалби / (загуби) BGN'000	Общо собствен капитал BGN'000
Салдо към 31.12.2016 г.	25 497	28 537	(2 179)	51 855
Промени в началните салда, поради промяна в счетоводната политика, грешки и др.			(362)	(362)
Салдо към 31.12.2016 г. (преизчислено)	25 497	28 537	(2 541)	51 493
Промени в собствения капитал за 2017 г.	-	-	1 405	1 405
Друг всеобхватен доход	-	-	(43)	(43)
Актьорски печалби и загуби	-	-	(43)	(43)
Печалба за периода	-	-	1 448	1 448
Общ всеобхватен доход за 2017 г.	-	-	1 405	1 405
Салдо към 31.12.2017 г.	25 497	28 537	(1 136)	52 898
Ефекти от първоначално прилагане на МСФО 9	-	-	(86)	(86)
Салдо на 01.01.2018 г. (преизчислено)	25 497	28 537	(1 222)	52 812
Промени в собствения капитал за 2018 г.	-	-	1 065	1 065
Друг всеобхватен доход	-	-	61	61
Актьорски печалби и загуби	-	-	61	61
Печалба за периода	-	-	1 004	1 004
Общ всеобхватен доход за 2018 г.	-	-	1 065	1 065
Салдо към 31.12.2018 г.	25 497	28 537	(157)	53 877

Представява
Снежина Дим

Съставител:
Наталия Спиридонова

Одитор :
Ековис одит България ООД
Георги Тренчев - Управител и регистриран одитор
София, 7 май 2019 г.

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Наименование на Дружеството **НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД**

Дружеството е вписано в Търговския регистър и Национален регистър БУЛСТАТ
към Агенцията по вписванията с ЕИК:
831160078

Съвет на директорите
Атанас Славчев Кацарчев - председател
Антоанета Николова Дръндова - член
Снежина Димитрова Динева - член

Изпълнителен директор
Снежина Димитрова Динева

Съставител
Наталия Спиридонова Жабленска

Юристи
Иво Богомилов Христов
Георги Илиев

Одитен комитет

Васка Гелина
Валентин Бонев
Стефан Белчев

Държава на регистрация на Дружеството
Република България

Седалище и адрес на регистрация
София 1186 Бул. “Цар Борис Трети” №136 ет.3

Клонове
Клон Черно море - гр. Варна 9000 район р-н Одесос ул. “Христо Ботев” №10
Клон Тополница - гр. Пазарджик 4400 ул. “Пловдивска” № 3
Клон Среден Дунав- гр. Плевен 5800 ул. “Дойран” №136
Клон Марица - гр. Пловдив 4000 район р-н Централен бул. “Марица” № 122
Клон Долен Дунав - гр. Русе 7012 ул. “Борисова” № 52 ет. 1
Клон Средна Тунджа- гр. Сливен 8800 ул. “Д. Пехливанов” № 10
Клон София гр. София- гр. Елин Пелин 2100 пл. “Независимост” № 18
Клон Горна Тунджа - гр. Стара Загора 6000 бул. Митрополит Методии Кусев № 2
Клон Струма-Места - гр. Дупница 2600 ул. “Св. Ив. Рилски” № 20
Клон Мизия – гр. Враца 3000 бул. „Христо Ботев“ № 178
Клон Видин – гр. Видин 3700 ул. „Цар Александър“ 13
Клон Шумен – гр. Шумен 9700 ул. “Петра” No 1
Клон Хасково - гр. Хасково 6300 бул. Георги С. Раковски No 1
Клон Бургас – гр. Бургас 8000 ул. “Фердинандова” No 3 ет. 3

Място на офис или извършване на стопанска дейност
Стопанската дейност се извършва в Централно управление и клоновете на Дружеството.

Обслужващи банки

Инвестбанк АД
ОББ АД
Юробанк България АД
Търговска банка Д АД

Брой служители
1796 средно за годината

Предмет на дейност и основна дейност на Дружеството

Стопанисване, експлоатация, ремонт, поддържане, разширение, инвестиране, проучване, проектиране, инженерингова дейност за комплексно използване на хидромелиоративния фонд, доставка и продажба на вода за напояване и промишлено водоснабдяване, мелиоративно строителство, производство и търговия със селскостопанска продукция, дървен материал, електроенергия, риба и рибни продукти, отдаване под наем на хидротехнически съоръжения и сгради; ресторантьорство и хотелиерство, както и всички дейности, незабранени със закон.

Дружеството осъществява основно две значими дейности:

- Експлоатация и поддържане на обектите за предпазване от вредното въздействие на водите, за която се осигуряват средства от Държавния бюджет съгласно пар.4, ал.6 от ПЗР на Закона за водите;
- Доставка на вода за напояване на земеделските култури чрез изпълнение на всички съпътстващи дейности, свързани с доставка на вода до поливните площи, като дейността е възмездна и се заплаща от водоползвателите.

Структура на дружеството

Напоителни системи ЕАД е структурирано в Централно управление и 14 клона в страната чрез които осъществява предмета си на дейност както следва:

- ЦУ София - бул. Цар Борис III № 136
- Напоителни системи - София клон - гр. Елин Пелин пл. Независимост № 8 с Управител Веселка Георгиева Нинова;
- Клон Мизия - гр. Враца бул. Христо Ботев № 78 с Управител Гриша Николов Босашки;
- Клон Струма-Места - гр. Дупница с Управител Георги Христов Такев;
- Среден Дунав - Клон Плевен - гр. Плевен ул. Дойран № 136 с Управител Иваничка Иванова Райчева;
- Клон Долен Дунав - гр. Русе ул. Борисова № 52 с Управител Миглена Светлинова Трифонова;
- Клон Средна Тунджа - Сливен - гр. Сливен ул. Д.Пехливанов № 10 с Управител Пламен Иванов Иванов;
- Клон Черно море - гр. Варна ул. Христо Ботев № 10 с Управител Ведат Ахмет Сакаллъ;
- Клон Тополница - гр. Пазарджик ул. Пловдивска № 3 с Управител Сашка Стефанова Целева;
- Клон Марица - гр. Пловдив бул. Марица № 122 с Управител Петко Николаев Димов;
- Клон Горна Тунджа - Стара Загора - гр. Стара Загора бул. Митрополит Методий Кусев № 2 с Управител Филип Николаев Шукаров;
- Клон Видин – гр. Видин ул. „Цар Александър“ 13 с Управител Лилия Иванова Замфирова;
- Клон Шумен – гр. Шумен 9700 ул. "Петра" No 1 с Управител Христо Нисторов Николов;
- Клон Хасково - гр. Хасково 6300 бул. Георги С. Раковски No 1 с Управител Георги Димитров Латев;
- Клон Бургас – гр. Бургас 8000 ул. "Фердинандова" No 3 ет. 3 с Управител Диян Иванов Петров.

През 2012 г. с решение на едноличния собственик е извършено вливане на „Хидромелиорации - Севлиево“ ЕАД в „Напоителни системи“ ЕАД при условията на универсално правоприемство.

Структура на капитала

Напоителни системи ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано по Търговския закон със 100 % държавно участие и принципал - Министерството на земеделието, храните и горите. Дружеството е създадено чрез преобразуване на ДФ „Хидромелиоративни системи“ в еднолично акционерно дружество с наименование „Напоителни системи“ ЕАД София с решение от 08.12.1993г. на Софийски градски съд. В съответствие със Закона за търговския регистър дружеството е пререгистрирано в Търговския регистър към Агенцията по вписвания на 27.03.2008 г.

Със Заповед на Министъра на земеделието и храните РД 59-13 / 21.02.2014 г., вследствие на вливането на “Хидромелиорации-Севлиево” ЕАД, е увеличен регистрирания капитал на “Напоителни системи” ЕАД на 25 452 628 лв. разпределен на 25 452 628 поименни акции с номинал 100 лв. за акция. Увеличението е вписано на 27.04.2014 г. в Търговския регистър към Агенцията по вписванията. Във връзка с това обстоятелство е актуализиран Уставът на Дружеството.

Със Заповед № РД 56-82 от 15.11.2016 г. на Министъра на земеделието и храните е извършено едновременно увеличаване и намаляване на капитала на “Напоителни системи” ЕАД. На 22.11.2016 г. това е вписано в Търговския регистър, като актуализираният размер на капитала е 25 497 281 лв., разпределен на 25 497 281 поименни акции с номинал 1,00 лв. за акция. Във връзка с това обстоятелство е актуализиран Устава на Дружеството.

**Дата на финансовия отчет
31.12.2018 г.**

**Период на финансовия отчет– текущ период
Годината, започваща на 01.01.2018 г. и завършваща на 31.12.2018 г.**

**Период на сравнителната информация – предходен период
Годината, започваща на 01.01.2017 г. и завършваща на 31.12.2017 г.**

**Дата на одобрение за публикуване
07.05.2019 г.**

**Орган одобрил отчета за публикуване
Съвет на директорите чрез решение вписано в протокол от дата 07.05.2019 г.**

2. ИЗЯВЛЕНИЕ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ И ПРОМЕНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с всички Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО), издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС), които се състоят от: Международни стандарти за финансово отчитане Международни счетоводни стандарти и Разяснения предоставени от Комитета за Разяснения на Международните стандарти за финансово отчитане (КРМСФО) или бившия Постоянен комитет за Разясненията (ПКР), които ефективно са в сила за 2018 г. и които са приети от Комисията на Европейските общности (Комисията).

2.1 ПРОМЕНИ В СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА, КОИТО СА В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г.

За текущата финансова година Дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и разяснения, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС и съответно от Международния комитет за разяснения на МСФО (КРМСФО).

Дружеството прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти и приети от ЕС, които имат ефект върху неговия финансов отчет и са задължителни за прилагане за годишния период, започващ на 1 януари 2018 г.:

- МСФО 15 "Приходи от договори с клиенти";
- МСФО 9 "Финансови инструменти";
- Класификация и измерване на плащания въз основа на акции – изменение на МСФО 2
- Годишни подобрения, цикъл 2014 - 2016 ;
- Трансфер на инвестиционни имоти – изменения на МСС 40;
- Разяснение 22 "Сделки в чуждестранна валута и авансово плащане";
- Изменение на МСФО 4 – прилагане на МСФО 9 Финансови инструменти с МСФО 4 "Застрахователни договори".

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2018 г., са настъпили промени в счетоводната политика на Дружеството относно принципите, правилата и критериите за отчитане на следните отчетни обекти: търговски вземания, съдебни и други вземания, приходи от договори с клиенти, както и на представянето и оповестяванията на финансова информация, свързана с тях.

Същността и ефектите от прилагането за пръв път на МСФО 15 и МСФО 9 са представени по-долу. Другите изменения и разяснения нямат ефект върху финансовите отчети на Дружеството.

МСФО 15 "Приходи от договори с клиенти"

МСФО 15 заменя МСС 11 Строителни договори, МСС 18 Приходи и свързаните с тях разяснения и се прилага, с малки изключения, за всички приходи на Дружеството от договори с клиенти. МСФО 15 установява пет-стъпков модел за отчитане на приходите от договори с клиенти и изисква приходите да се признават до стойността, отразяваща насрещната престация, която Дружеството очаква да получи в замяна на продажбата на стоки или извършването на услуги на даден клиент. МСФО 15 изисква дружествата да направят преценка, като вземат предвид всички факти и обстоятелства, които имат отношение, за всяка една стъпка от модела.

Стандартът също така определя отчитането на разходите за сключване на договор и разходите, пряко свързани с изпълнението на даден договор. В допълнение, стандартът изисква подробни оповестявания. Този стандарт няма съществен ефект върху финансовите отчети на Дружеството, тъй като не се променя момента на признаване на приходите. Дружеството е избрало да прилага МСФО 15 като използва метода на кумулативния ефект, при който сравнителната информация не се преизчислява.

Новият стандарт е базиран на принципа, че приходите се признават когато контролът върху стоката или услугата се прехвърли на клиента. Приходите, които имат съществен ефект за Дружеството основно са свързани с договори за водоподаване и защита от вредното въздействие на водите. Продажбите се извършват съгласно сключени договори с клиенти. Договорите с клиентите за продажба отговарят на критериите за отчитане на договор с клиент.

Обичайно при тези договори доставката или отвеждането на вода е единственото задължение за изпълнение.

Прилагането на МСФО 15 за първи път в Дружеството засяга главно следните области:

- включване на допълнителни оповестявания във финансовите отчети;
- идентифициране на задълженията за изпълнение.

(а) Преход

Дружеството е избрало да приложи МСФО 15, използвайки метода на кумулативния ефект, като ефектът от първоначалното прилагане на този стандарт е признат като корекция на началното салдо на неразпределената печалба на датата на първоначалното прилагане, т.е. 1 януари 2018 г. Съответно, информацията представена за 2017 година не е преизчислена, т.е. представена е в съответствие с прилаганите тогава разпоредби на МСС 18, МСС 11 и свързаните разяснения. В допълнение, изискванията за оповестяване на МСФО 15 не са изцяло приложени по отношение на сравнителната информация. Представена е сравнителната информация въз основа на изискванията за оповестяване на отменените стандарти (МСС 18) и прекласификации във връзка с новите изисквания за оповестяване по МСФО 15.

В съответствие с преходните разпоредби на стандарта МСФО 15 е приложен само към договори, които не са били приключени към 1 януари 2018 г.

(б) Оценка и признаване

Приходите, които имат съществен ефект за Дружеството, са приходите от договори за водоподаване и защита от вредното въздействие на водите. Признаването и оценяването на приходите по тези договори не се различава от признаването им с досегашната практика.

Дружеството е оценило ефектите от прилагането на новия стандарт МСФО 15 върху финансовите си отчети и не е идентифицирало области, които да бъдат засегнати и които да окажат влияние върху стойностите на неговите приходи от дейността и/или вземанията, доколкото не се очаква съществена промяна в бизнес модела, нито промяна във времевия хоризонт на прехвърляне на контрола към клиентите от оказваните от Дружеството услуги.

Допълнителна информация за счетоводните политики на Дружеството, свързани с признаването на приходи по договори с клиенти, е представена в раздел Признаване на приходи.

МСФО 9 "Финансови инструменти"

МСФО 9 Финансови инструменти заменя МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване за отчетни периоди започващи на или след 1 януари 2018 г., като включва трите аспекта от представянето на финансовите инструменти: класификация и измерване, обезценка и хеджиране. МСФО 9 установява нови принципи, правила и критерии за класификация и оценка на финансовите активи и финансовите пасиви, отписване на финансови инструменти, обезценка на финансови активи и счетоводно отчитане на хеджирането и заменя МСС 39 „Финансови инструменти: Признаване и оценяване“. Въведени са нови класификационни критерии и групи на финансовите активи, нови правила за тяхното последващо оценяване и признаването на приходите от лихви. Също така МСФО 9 установява нов подход за измерване на обезценки – на база очакваните кредитни загуби (ОКЗ).

Съгласно МСФО 9, финансовите активи, след първоначалното си признаване, се оценяват по справедлива стойност през печалби и загуби, по амортизируема стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Класификацията на финансови активи се основава на два критерия: бизнес модела на Дружеството за управление на активите и на това дали договорените парични потоци на финансовия актив представляват „основно плащания на главница и лихви върху неизплатена главница“.

Преглед на бизнес модела на Дружеството е направен към датата на първоначалното прилагане, 1 януари 2018 г. и след това е приложен към финансовите активи, които не са отписани към тази дата. Оценката на това дали договорените парични потоци на финансовия актив представляват „основно плащания на главница и лихви върху неизплатена главница“ е направена въз основа на фактите и обстоятелствата към датата на първоначалното признаване на съответните финансови активи.

В резултат на извършената оценка от ръководството на дружеството към датата на първоначално прилагане на МСФО 9 промяна в класификацията на финансовите активи по същество няма, т.е. търговските и други вземания, класифицирани като вземания към 01 януари 2018 г., се държат с цел получаване на договорените парични потоци и водят до парични потоци, представляващи единствено плащания на главница и лихва и поради това от 1 януари 2018 г. те се класифицират и оценяват като дългови инструменти по амортизирана стойност.

Дружеството не е определило финансови пасиви, които да се отчитат по справедлива стойност през печалби и загуби. Няма промени в начина, по който Дружеството класифицира и оценява финансовите си пасиви – търговските и другите задължения.

Прилагането на МСФО 9 променя счетоводното представяне на загубите от обезценка на финансови активи на Дружеството като заменя подхода на натрупаните загуби по МСС 39 с подхода на очакваните кредитни загуби. МСФО 9 изисква Дружеството да признава обезценка от очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалби и загуби, и за активи от договори.

Дружеството отчита несъществен ефект върху своите финансови отчети, в резултат на изискването на МСФО 9 за обезценка на финансови активи към 1 януари и към 31 декември 2018 г.

Подробна информация за новата счетоводна политика и ефекта от промяна спрямо прилаганата преди това счетоводна политика, са представени по-долу.

(а) Преход

Дружеството е приело МСФО 9 на определената дата на влизане в сила (1 януари 2018 г.) и не преизчислява сравнителната информация.

Дружеството се възползва от освобождаването в параграф 7.2.15 от МСФО 9 от преизчисляване на предходни периоди по отношение на класификацията и обезценката на финансовите инструменти. Кумулативният ефект от първоначалното прилагане е признат като корекция на неразпределената печалба на датата на първоначалното прилагане (1 януари 2018 г.).

Следната таблица обобщава ефекта от прехода към МСФО 9, нетно от данъци върху началното салдо на непокритата загуба :

	Ефект върху началните салда
	ХИЛ. ЛВ.
Непокрита загуба към 31 декември 2017 г.	(1136)
Увеличение на загубите от обезценка на търговски и други вземания	(86)
Неразпределена печалба на 1 януари 2018 г.	(1222)

Като резултат от приемането на МСФО 9, Дружеството е приело свързаните изменения в МСС 1 „Представяне на финансови отчети“, които изискват загубата от обезценка на финансови активи да бъде представена на отделен ред в отчета за доходите. Според прилаганата, от Дружеството към 31 декември 2017 г. счетоводна политика, обезценката на търговски и други вземания се представя също на отделен на ред „Обезценка на активи“ и затова не е необходима прекласификация..

В допълнение, Дружеството е приело свързаните изменения в МСФО 7 „Финансови инструменти: Оповестяване“, които са приложими към оповестяванията за 2018 г., но не са изцяло приложени по отношение на сравнителната информация.

(б) Класификация и оценка

МСФО 9 въвежда нов подход за класификация на финансовите активи, който се базира на характеристики на договорните парични потоци на финансовите активи и бизнес модела, в който те се управляват. Влиянието на МСФО 9 върху класификацията и оценката на финансовите активи е представено по-долу.

Значителна част от притежаваните финансови активи се държат от Дружеството с цел събиране на свързаните с тях договорни парични потоци. Ръководството на Дружеството е преценило, че финансовите активи представляващи парични средства в банки, търговски вземания, други вземания, съдебни и присъдени вземания и вземания от свързани лица, които по МСС 39 са били класифицирани като „кредити и вземания“ и оценявани последващо по амортизирана стойност към 31 декември 2017 г., ще се държат от Дружеството с цел получаване на договорените парични потоци и се очаква да доведат до парични потоци, представляващи единствено плащания на главница и лихви (прилаган бизнес модел). Тези финансови активи са класифицирани и ще се оценяват последващо по МСФО 9 по амортизирана стойност.

Следната таблица представя класификацията на всеки тип от финансовите активи на Дружеството по МСС 39 и последващата им класификация и оценяване по МСФО 9 на 1 януари 2018 г.

Тип на финансовия актив	Категория по МСС 39	Категория по МСФО 9
1 Краткосрочни търговски вземания	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност
2 Краткосрочни вземания от свързани лица	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност
3 Парични средства и еквиваленти	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност
4 Съдебни и присъдени вземания	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност

Таблицата по-долу представя първоначалните балансови стойности на всеки тип финансови активи на Дружеството по МСС 39 и балансови им стойности по МСФО 9 на 1 януари 2018 г.

Тип на финансовия актив	Категория по МСС 39	Категория по МСФО 9	Балансова стойност по МСС 39	Балансова стойност по МСФО 9
			хил. лв.	хил. лв.
Текущи търговски вземания	Кредити и вземания	По амортизирана стойност	6 297	6 211
Съдебни и присъдени вземания	Кредити и вземания	По амортизирана стойност	60	60
Вземания от свързани лица	Кредити и вземания	По амортизирана стойност	8472	8472
Парични средства в банкови сметки	Кредити и вземания	По амортизирана стойност	531	531
Всичко финансови активи			15 360	15 274

Ефектът от приемането на МСФО 9 върху балансовите стойности на финансовите активи на 1 януари 2018 г. е свързан основно с новите изисквания за обезценка на финансовите активи.

(в) Обезценка на финансови активи

МСФО 9 заменя модела на „понесените загуби” в МСС 39 с модела на „очакваните кредитни загуби”. Съгласно разпоредбите на МСФО 9, загубите от обезценка следва да се признават по-рано, отколкото тези според МСС 39.

Дружеството е приело счетоводна политика и методология за оценка на кредитния риск и определяне на очакваните кредитни загуби за всеки тип финансови активи. Счетоводната политика включва:

- Подходите за определяне на кредитната обезценка на всеки вид финансови активи;
- Фазите на финансови активи, отчитани по стандартизиран подход на МСФО 9;
- Моделите за изчисление на очакваните кредитни загуби за дванадесет месеца или за целия срок на финансовите активи.

Следната таблица представя избора от Дружеството подход за обезценка за всеки тип финансови активи по МСФО 9 от 1 януари 2018 г.

Тип на финансовия актив	Категория по МСФО 9	Подход за обезценка
1 Краткосрочни търговски вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Опростен подход
2 Краткосрочни вземания от свързани лица	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Опростен подход
3 Парични средства и еквиваленти	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Стандартизиран подход
4 Съдебни и присъдени вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Опростен подход

Дружеството е преценило, че вземанията от свързани лица произтичат от законови разпоредби и не следва да бъдат обезценявани. Поддържаните наличности на парични средства в банки не са големи или се разходват за кратък период, по тази причина ефектът от тяхната обезценка би бил несъществен и затова дружеството е приело да не се извършва.

Дружеството е определило, че прилагането на изискванията за обезценка на МСФО 9, в сила от 1 януари 2018 г., водят до признаване на допълнителна загуба от обезценка. По-долу е описано равнението на крайното салдо на провизиите за обезценка в съответствие с МСС 39 с началното салдо на провизиите за загуба, определени в съответствие с МСФО 9:

	Обезценка съгласно МСС 39 към 31 декември 2017 г.	Преоценяване	Очаквани кредитни загуби съгласно МСФО 9 към 1 януари 2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Текущи търговски вземания съгласно МСС 39 / Финансови активи по амортизирана стойност съгласно МСФО 9	(4 521)	(86)	(4 607)

2.2 Стандарти и разяснения, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобрение на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, които не са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2018 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Дружеството. Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Дружеството през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

Промените са свързани със следните стандарти:

МСФО 16 „Лизинг” – приет от ЕС на 31 октомври 2017 г. (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.);

Този стандарт е с изцяло променена концепция и въвежда значителни промени в отчитането на лизинги, особено от страна на лизингополучателите. Въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинги с цел по-достоверно представяне на тези сделки. Стандартът заменя действащия до този момент стандарт МСС 17 „Лизинг“, КРМСФО 4 „Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг“, ПКР-15 „Оперативен лизинг – стимули“ и ПКР-27 „Оценяване на съдържанието на операции, включващи правната форма на лизинг“. Водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на единотипен модел на счетоводно третиране на лизингите при лизингополучателите за всички лизингови договори с продължителност повече от 12 месеца, като ще се признава актив „право на ползване“, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита задължението по тези договори. Съгласно МСФО 16 за договор, който е или съдържа лизинг, се счита договор, който предоставя правото на контрол върху ползването на актива за определен период от време срещу възнаграждение. СМСС е включил право на избор за някои краткосрочни лизинги и лизинги на малоченни активи, като това изключение може да бъде приложено само от лизингополучателите.

В допълнение, МСФО 16 изисква от лизингополучателите и лизингодателите да правят по-подробни оповестявания спрямо тези по МСС 17.

Ръководството е в процес на оценяване на ефекта от прилагането на стандарта и все още не може да представи количествена информация.

Изменение в МСФО 9 „Финансови инструменти” - Предплащания с негативна компенсация – (приет от ЕС на 22 март 2018 г., в сила за годишни периоди от 1 януари 2019 г.);

Не се очаква това изменение да окаже влияние върху финансовото състояние или резултатите от дейността на дружеството.

КРМСФО 23 „Несигурност, свързана с данъчни третираня на данъци върху дохода” – (приет от ЕС на 23 октомври 2018 г., в сила за годишни периоди от 1 януари 2019 г.)
Дружеството ще анализира и оцени ефектите от разяснението върху финансовото състояние и резултатите от дейността си.

Изменения на различни стандарти „Подобрения в МСФО (цикъл 2015-2017)“ – (приети от ЕС на 14 март 2019 г., в сила за годишни периоди от 1 януари 2019 г.);

Изменения в МСС 19 „Доходи на наети лица” – Изменение, съкращаване или уреждане на плана – (приети от ЕС на 13 март 2019 г., в сила за годишни периоди от 1 януари 2019 г.);

Изменение в МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и в съвместно контролирани предприятия” – (приет от ЕС на 8 февруари 2019 г., в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.).

2.3 Годишни подобрения и стандарти, които са в сила за следващи периоди и все още не са приети от ЕС:

Ръководството на дружеството счита, че е подходящо да оповести, че следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са вече издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), но все още не са одобрени за прилагане от Европейската комисия и съответно, не са взети предвид при изготвянето на този финансов отчет. Датите на влизане в сила ще зависят от решенията на одобрение за прилагане на Европейската комисия.

Дружеството не очаква тези стандарти и разяснения да окажат съществено влияние върху неговото финансово състояние, резултатите от дейността и/или оповестяванията.

МСФО 17 „Застрахователни договори“

Стандартът влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2021 г., като се позволява по-ранното му прилагане, при условие че дружеството прилага също МСФО 15 Приходи по договори с клиенти и МСФО 9 Финансови инструменти. Стандартът все още не е приет от ЕС. Той не е приложен за Дружеството.

Изменения в МСФО 10 "Консолидирани финансови отчети" и МСС 28 "Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия": Продажба или вноска на активи със страни по сделката инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие;

Влизането в сила на това изменение е отложено за неопределено време от БМСС в зависимост от резултатите от неговия проучвателен проект, касаещ отчитане по метода на собствения капитал. Измененията все още не са приети от ЕС. Те са неприложими за дейността на Дружеството.

МСС 28 "Инвестиции в асоциирани предприятия" (Изменения): Дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия

Тези изменения все още не са приети от ЕС. Те са неприложими за дейността на Дружеството.

МСС 19 Доходи на наети лица (Изменения): Изменения, съкращения и уреждания на плана;

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Те все още не са приети от ЕС. Дружеството ще анализира и оцени ефектите от тези изменения върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

МСФО 3 Бизнес комбинации (Изменения): Дефиниция за бизнес

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Те все още не са приети от ЕС. Те са неприложими за дейността на Дружеството.

Изменения в МСС 1 "Представяне на Финансови Отчети" и МСС 8 "Счетоводна Политика, Промени в Счетоводните Приблизителни Оценки и Грешки": Дефиниция за същественост;

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията разясняват дефиницията за същественост и как трябва да бъде прилагана тя, като предоставят практически насоки, които до сега са били включени в други МСФО. Измененията също така поясняват, че съществеността зависи от естеството и значимостта на информацията. Тези изменения все още не са приети от ЕС. Дружеството ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

Годишни подобрения на МСФО Цикъл 2015-2017 ;

В цикъла 2015-2017 година от проекта за годишни подобрения в МСФО, БМСС публикува изменения, които ще влязат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г. Те обхващат следните стандарти:

МСФО 3 "Бизнес комбинации" и МСФО 11 "Съвместни споразумения" – разяснение относно счетоводното отчитане на държани преди това дялове в съвместни дейности;

МСС 12 Данъци върху дохода – разяснение относно последствията от гледна точка на данъците върху дохода от плащания във връзка с финансови инструменти, класифицирани като собствен капитал;

МСС 23 "Разходи по заеми" – разяснение относно разходите по заеми, отговарящи на условията за капитализиране.

Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане ;

БМСС публикува Изменената Концептуалната рамка за финансово отчитане на 29 март 2018 г., която е в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г. Концептуална рамка за финансово отчитане все още не е приета от ЕС.

3. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ И ПРИЛАГАНИ СЪЩЕСТВЕНИ СЧЕТОВОДНИ ПОЛИТИКИ

3.1 ФУНКЦИОНАЛНА ВАЛУТА И ВАЛУТА НА ПРЕДСТАВЯНЕ

Настоящият финансов отчет е изготвен в български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация представена в лева е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

3.2 ТЕКУЩИ И НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

Актив се класифицира като текущ когато отговаря на някои от следните критерии:

- дружеството очаква да реализира актива или възнамерява да го продаде или употреби в своя нормален оперативен цикъл;
- държи актива предимно с цел търгуване;
- очаква да реализира актива в рамките на дванадесет месеца след края на отчетния период; или
- активът е пари или парични еквиваленти, освен ако за актива няма ограничение да бъде разменен или използван за уреждане на пасив в продължение най-малко на дванадесет месеца след края на отчетния период

Актив се класифицира като нетекущ ако не отговаря на критериите за класифициране като текущ.

3.3 ИМОТИ МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Активи се отчитат като Имоти, машини и съоръжения когато отговарят на критериите на МСС 16 за признаване и имат цена на придобиване равна или по-висока от 700 лв. Активите които имат цена на придобиване по-ниска от посочената се отчитат като текущи разходи за периода на придобиване в съответствие с одобрената счетоводна политика. Всеки имот машина и съоръжение се оценява при придобиването му по цена на придобиване, определена в съответствие с изискванията на МСС 16.

Съоръженията и оборудването са представени по преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка като приета стойност към датата на преминаване по МСС.

Дружеството е приело да отчита всяка позиция на Имотите, машините и съоръженията в съответствие с МСС 16 по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и натрупана загуба от обезценка.

Последващи разходи свързани с отделен имот, машина и съоръжение се отчитат в увеличение на балансовата стойност на актива ако е спазен принципът на признаване, определен в МСС 16.

Разходите за текущото обслужване на имоти, машини и съоръжения се отчитат в печалба или загуба в момента на извършването им.

Балансовата стойност на даден имот, машина и съоръжение се отписва :

-при продажба на актива;

или

-когато не се очакват никакви други икономически изгоди от използването на актива или при освобождаване от актива;

Печалбата или загубата, възникваща от отписването на имот, машина и съоръжение, се включват в печалбата или загубата когато активът се отпише, освен ако МСС 17 не изисква друго при продажба и обратен лизинг. Печалбите или загубите, възникващи при отписване на имот, машина или съоръжение, се определят като разлика между нетните постъпления от продажбата, ако има такива, и балансовата стойност на актива. Те не се класифицират като приход/разход.

Когато в хода на обичайната си дейност Дружеството рутинно продава активи на имоти, машини и съоръжения, които е държало за отдаване под наем прехвърля тези активи в материалните запаси по тяхната балансова стойност когато престанат да бъдат отдавани под наем и станат държани за продажба. Постъпленията от продажбата на такива активи се признават като приходи в съответствие с МСФО 15 Приходи. МСФО 5 не се прилага когато активи държани за продажба в обичайния ход на дейността бъдат прехвърлени към материални запаси.

Имотите, машините и съоръженията се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот.

Остатъчната стойност и полезният живот на актив се преразглеждат при приключването на всяка финансова година и ако очакванията се различават от предишните приблизителни оценки промените се отчитат като промяна в счетоводните приблизителни оценки в съответствие с МСС 8 "Счетоводни политика промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки".

Амортизацията започва от момента в който имотите, машините и съоръженията са налични в Дружеството на мястото и в състоянието необходими за експлоатацията им по начина предвиден от ръководството. Амортизацията на активи се преустановява на по-ранната от двете дати:

-датата на която са класифицирани като държани за продажба съгласно МСФО 5.

-датата на отписване на активите.

Амортизацията не се преустановява в периоди на престой или изваждане от активна употреба.

Средният полезен живот в години за основните групи дълготрайни материални активи е както следва:

Група	Години
Сгради	25г.
Язовири и язовирни стени	50г.
Машини и оборудване	3г.4м.
Транспортни средства	4г.
Стопански инвентар	6г.8м.
Компютри	2г.
Други	6г.8м.

3.4 ОБЕЗЦЕНКА НА ИМОТИ МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Съгласно изискванията на МСС36 към края на отчетния период се прави преценка дали съществуват индикации, че стойността на даден актив от Имотите, машините и съоръженията е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на актива и се определя загубата от обезценка.

3.5 БИОЛОГИЧНИ АКТИВИ И ЗЕМЕДЕЛСКА ПРОДУКЦИЯ

Дружеството признава във финансовите си отчети биологичен актив или земеделска продукция когато :

- Дружеството контролира актива в резултат от предишни събития;
- вероятно е Дружеството да получи бъдещи икономически ползи свързани с актива; и
- справедливата стойност или себестойността на актива може да бъде надеждно определена.

Поради несъществената стойност на биологичните активи в отчета за финансовото състояние те се включват в статия Имоти, машини съоръжения в група Други активи и в статия Материални запаси.

Биологичните активи на Дружеството включват растенията носители, които се отчитат в съответствие с МСС 16 – по цена на придобиване намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.

Последващо извършвани разходи се капитализират само в случай че водят до увеличаване на икономическата изгода от използването на съответния актив за когото са извършени. Всички останали последващи разходи се отчитат като текущи в отчета за доходите.

Биологичните активи се амортизират по линеен метод за периода на очаквания плододавач живот.

Амортизацията започва от момента в който биологичните активи влязат в плододавача възраст.

Средният плододавач живот за биологичните активи е както следва:

Група	Години
Трайни насаждения плододавачи	15

Земеделската продукция се добива и продава в същия период. Поради това, както и поради несъществената им стойност, оценката им по справедлива стойност намалена с разходите по продажбата се извършва при сделките по реализацията им.

3.6 НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Дружеството отчита разграничимите непарични активи без физическа субстанция като нематериални активи когато отговарят на определението на нематериален актив и критериите за признаване, формулирани в МСС 38.

Нематериален актив се признава ако е вероятно, че Дружеството ще получи очакваните бъдещи икономически ползи, които са свързани с актив и стойността на актива може да бъде определена надеждно.

Първоначално нематериалните активи се отчитат по цена на придобиване.

Цената на придобиване на отделно придобит нематериален актив се определя съгласно МСС 38 и включва:

-покупната цена, вносните мита и невъзстановимите данъци върху покупката, търговските отстъпки и работи се приспадат;

и

-всякакви свързани разходи за подготовката на актива за неговото очаквано използване;

Цената на придобиване на нематериален актив, придобит в замяна с непаричен актив се измерва по справедлива стойност освен ако :

-разменната дейност няма търговска същност;
или

-справедливата стойност нито на получения актив, нито на дадения актив може да бъде измерена надеждно.

Придобитият актив се измерва по този начин дори ако Дружеството не може незабавно да отпише дадения актив. Ако придобитият актив не е оценен по справедлива стойност неговата цена на придобиване се измерва по балансовата стойност на дадения актив.

Цената на придобиване на вътрешно създаден нематериален актив съгласно МСС38 е неговата себестойност, включваща сумата на разходите направени от датата на която нематериалният актив е отговорил за първи път на критериите за признаване.

Нематериалните активи се отчитат след придобиването по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и натрупани загуби от обезценка.

Дружеството оценява дали полезният живот на нематериален актив е ограничен или неограничен и ако е ограничен се определя полезният живот на актива или полезният живот на производствените или сходни единици, съставляващи този актив.

Нематериален актив се разглежда като имащ неограничен полезен живот, когато на базата на анализ на съответните фактори не съществува предвидимо ограничение за периода, през който се очаква активът да генерира нетни парични потоци за Дружеството.

Нематериалните активи с ограничен полезен живот се амортизират а нематериалните активи с неограничен полезен живот не се амортизират.

Нематериалните активи, които подлежат на амортизация се амортизират по линейния метод за срока на определения полезен живот.

Амортизацията започва, когато активът е на разположение за ползване т.е. когато той е на мястото и в състоянието, необходимо за способността му да работи по начин, очакван от ръководството. Амортизацията се прекратява на по-ранната от двете дати:

-датата на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в групата за освобождаване която е държана за продажба) в съответствие с МСФО 5
или

- датата на която активът е отписан.

Средният полезен живот в години за основните групи амортизируеми нематериални активи е както следва:

Група	Години
Програмни продукти	2г.
Лицензия	Условията на договора

3.7 ОБЕЗЦЕНКА НА НЕМАТЕРИАЛНИ ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ

Съгласно изискванията на МСС 36 към края на отчетния период се прави преценка дали съществуват индикации, че стойността на нематериалните дълготрайни активи е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на активите и се определя загубата от обезценка.

3.8 ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Счетоводна политика, приложима до 31.12.2017 г.

До 31.12.2017 г. Дружеството прилага МСС 32 и МСС3 9 при отчитане на финансови активи.

Финансов актив е всеки актив който е:

- парични средства;
- инструмент на собствения капитал на друго предприятие;
- договорно право:
- да се получат парични средства или друг финансов актив от друго предприятие;
или
- да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално благоприятни за Дружеството;
- договор, който ще бъде или може да бъде уреден в собствени инструменти на собствения капитал на емитента и е;
- недериватив, за който Дружеството е или може да бъде задължено да получи променлив брой инструменти на собствения капитал на Дружеството;

или

- дериватив, който ще бъде или може да бъде уреден чрез размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов актив за фиксиран брой от собствените капиталови инструменти на Дружеството. За тази цел инструментите на собствения капитал на Дружеството не включват упражняеми финансови инструменти, класифицирани като инструменти на собствения капитал, които налагат на Дружеството задължението да предостави на друга страна пропорционален дял от нетните му активи само при ликвидация или инструменти, които са договори за бъдещо получаване или предоставяне на инструменти на собствения капитал на Дружеството.

Финансовите инструменти-активи се класифицират в следните категории съгласно изискванията на МСС 39:

- Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата
  - Държан за търгуване финансов актив
  - Определен при първоначалното му признаване от Дружеството за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата.
- Инвестиции държани до падеж
- Кредити и вземания
- Финансови активи на разположение за продажба.

Дружеството признава финансов актив или финансов пасив в отчета за финансовото състояние когато и само когато става дума по договорните условия на инструмента.

При първоначалното си признаване финансовите активи се отчитат по справедливата им стойност плюс, в случай на финансови активи които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването или издаването на финансовия актив.

След първоначалното признаване Дружеството оценява финансовите активи както следва:

- По справедлива стойност

-финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;

- финансови активи на разположение за продажба;

С изключение на инвестиции в инструменти на собствения капитал, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да се оцени надеждно, както и деривативи които са обвързани с некотирани инструменти на собствения капитал или трябва да се уредят чрез прехвърлянето на такива некотирани инструменти на собствения капитал, които се оценяват по цена на придобиване

- По амортизирана стойност с използването на метода на ефективния лихвен процент

-кредити и вземания;

-инвестиции държани до падеж;

Печалби и загуби от финансови активи

- Печалби и загуби, които възникват от промяната на справедливата стойност на финансови активи се признават както следва:

-Печалба или загуба от финансов актив или финансов пасив, класифициран като отчитан по справедлива стойност в печалбата или загубата се признава в отчета за доходите.

-Печалбата или загубата от наличен за продажба финансов актив се признава в друг всеобхватен доход с изключение на загубите от обезценка и печалбите и загубите от обменните курсове до момента на отписване на финансовия актив. В този момент натрупаната печалба или загубата, призната преди в друг всеобхватен доход се прекласифицира от собствен капитал в печалбата или загубата като корекция от прекласификация.

- Лихвата, която се изчислява с използване на метода на ефективния лихвен процент, се признава в отчета за доходите.
- Дивидентите от инструменти на собствения капитал на разположение за продажба се признават в отчета за доходите когато се установи правото на Дружеството да получи плащане.
- За финансовите активи, които се отчитат по амортизирана стойност печалбата или загубата от актива се признава в отчета за доходите когато финансовият актив или финансовият пасив се отписва или обезценява и чрез процеса на амортизиране.

Дружеството отписва финансов актив когато :

- договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли;
или
- прехвърля финансовия актив когато са прехвърлени договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив или са запазени договорните права за получаване на паричните потоци от финансовия актив, но е поето договорно задължение за плащане на парични потоци на един или повече получатели в споразумение и трансферът отговаря на условията за отписване съгласно МСС 39.

Условия за отписване:

Когато Дружеството прехвърли финансов актив то оценява степента до която ще запази рисковете и ползите от собствеността:

- ако Дружеството прехвърли в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив то отписва финансовия актив и признава отделно като активи или пасиви всички права и задължения създадени или запазени при трансфера;
- ако Дружеството запази в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив то продължава да признава финансовия актив;
- ако Дружеството нито прехвърля нито запазва в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив то определя дали е запазило контрол върху финансовия актив. В този случай:

-ако Дружеството не е запазило контрол то отписва финансовия актив и признава отделно като активи или пасиви всички права и задължения създадени при трансфера.

-ако Дружеството е запазило контрол то продължава да признава финансовия актив до степента на продължаващото му участие.

При отписване на финансовия актив разликата между:

- а) неговата балансова стойност; и
- б) сумата на полученото възнаграждение (включващо всички получени нови активи минус всички поети нови пасиви) и всички натрупани печалби или загуби, които са били признати директно в собствения капитал се признава в отчета за доходите.

Обезценка и несъбираемост на финансови активи

Дружеството преценява към края на всеки отчетен период дали са налице обективни доказателства за обезценката на финансов актив или на група от финансови активи.

Финансов актив или група от финансови активи се считат за обезценени и са възникнали загуби от обезценка когато са налице обективни доказателства за обезценка произхождащи от едно или повече събития които са настъпили след първоначалното признаване на актива (събитие "загуба") и когато това събитие загуба (или събития) има ефект върху очакваните бъдещи парични потоци от финансовия актив или от групата финансови активи които могат да се оценят надеждно. Може да не е възможно да се идентифицира единично самостоятелно събитие, което е причинило обезценката. По-скоро обезценката може да е причинена от комбинирания ефект на няколко събития.

Загубите, които се очакват в резултат на бъдещи събития, независимо от тяхната вероятност, не се признават.

- Обезценка на финансови активи отчитани по амортизирана стойност

Ако има обективни доказателства че е възникнала загуба от обезценка от кредити и вземания или от инвестиции държани до падеж отчитани по амортизирана стойност сумата на загубата се оценява като разлика между балансовата стойност на актива и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци (с изключение на бъдещите кредитни загуби които не са възникнали) дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент за финансовия актив (т. е. ефективният лихвен процент изчислен при първоначалното признаване). Балансовата стойност на актива се намалява и сумата на загубата се признава в печалбата или загубата.

- Обезценка на финансови активи отчитани по цена на придобиване

Ако има обективни доказателства, че е възникнала загуба от обезценка на финансов актив, отчитан по цена на придобиване, сумата на загубата от обезценка се оценява като разлика между балансовата стойност на финансовия актив и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с текущия пазарен процент на възвръщаемост за подобен финансов актив. Загубите се признават в печалбата или загубата. Такива загуби от обезценка не подлежат на възстановяване.

- Обезценка на финансови активи на разположение за продажба

Когато спад в справедливата стойност на финансов актив на разположение за продажба е признат директно в собствения капитал и има обективни доказателства, че активът е обезценен натрупаната загуба, която е призната в друг всеобхватен доход се изважда от капитала и се признава в печалбата или загубата дори ако финансовият актив не е отписан.

Сумата на натрупаната загуба която се прекласифицира от собствен капитал в печалба или загуба е разликата между цената на придобиване (нетно от погашения на главницата и амортизация) и текущата справедлива стойност минус загубата от обезценка на финансовия актив, призната преди това в печалбата или загубата.

Загуби от обезценка, признати в печалбата или загубата за инвестиция в инструмент на собствения капитал, класифициран като на разположение за продажба не се възстановяват в печалбата или загубата. Загуби от обезценка, признати в печалбата или загубата за дългов инструмент класифициран като на разположение за продажба, се възстановяват. Възстановената сума се признава в печалбата или загубата. Паричните средства включват: парични средства в брой и безсрочни депозити съответно в лева и във валута.

Паричните еквиваленти са краткосрочни високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността им.

Кредитите и вземанията са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания които не се котира на активен пазар с изключение на:

- тези, които Дружеството възнамерява да продаде незабавно или в близко бъдеще, които ще бъдат класифицирани като държани за търгуване и тези които Дружеството определя при първоначалното признаване като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- тези, които Дружеството определя като на разположение за продажба при първоначалното признаване; или
- тези, при които държателят може да няма възможност да възстанови в значителна степен цялата си първоначална инвестиция с изключение на случаите, при които причината е влошаване на кредитното качество и които се класифицират като на разположение за продажба.

Като кредити и вземания се класифицират финансови активи, възникнали от директно предоставяне на стоки, услуги, пари или парични еквиваленти/търговски вземания и кредити/.

Кредитите и вземанията, които са с фиксиран падеж се отчитат по амортизираната им стойност.

Кредитите и вземанията, които са без фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

Предплатените разходи, които касаят следващи отчетни периоди се представят като авансово преведени суми на доставчици и се включват в търговските вземания.

До 31.12.2017 г. Дружеството прилага МСС 32 и МСС 39 при отчитане на финансови пасиви.

Финансов пасив е всеки пасив който е :

- договорно задължение :
  - да се предоставят парични средства или друг финансов актив на друго предприятие; или
  - да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално неблагоприятни за Дружеството;

или

- договор, който ще бъде или може да бъде уреден в инструменти на собствения капитал на Дружеството и е:
  - недериватив, за който Дружеството е или може да бъде задължено да предостави променлив брой инструменти на собствения си капитал;
- или
- дериватив, който ще бъде или може да бъде уреден чрез размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов актив за фиксиран брой инструменти на собствения капитал на Дружеството. За тази цели инструментите на собствения капитал на Дружеството не включват възвръщаеми финансови инструменти, класифицирани като инструменти на собствения капитал, които налагат на Дружеството задължение да предостави на друга страна пропорционален дял от нетните активи на Дружеството само при ликвидация или инструменти, които са договори за бъдещо получаване или предоставяне на инструменти на собствения капитал на Дружеството.

Финансовите инструменти-пасиви се класифицират в следните категории съгласно изискванията на МСС 39:

- Финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата:
  - класифицирани като държани за търгуване
  - при първоначалното им признаване се определя от Дружеството за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата
- Финансови пасиви отчитани по амортизирана стойност

Финансови пасиви се признават в отчета за финансовото състояние когато Дружеството стане страна по договорните условия на инструмента.

При първоначалното признаване финансовите пасиви се отчитат по справедливата им стойност плюс, в случай на финансови пасиви, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването или издаването на финансовия пасив.

Последваща оценка на финансови пасиви

- По справедлива стойност
  - финансови пасиви отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
С изключение на пасивите - деривативи, които са обвързани с некотиран инструмент на собствения капитал и трябва да се уредят чрез прехвърлянето на некотиран инструмент на собствения капитал, чиято справедлива стойност не може да се оцени надеждно които се отчитат по цена на придобиване;
- По амортизирана стойност с използването на метода на ефективния лихвен процент
  - всички останали финансови пасиви

Печалби и загуби от финансови пасиви

- Печалби и загуби от финансови пасиви, класифицирани като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се признават в отчета за доходите;
- Печалбата или загубата от финансови пасиви, които се отчитат по амортизирана стойност, се признава в отчета за доходите когато финансовия пасив се отписва чрез процеса на амортизиране;

Дружеството отписва финансов пасив (или част от финансовия пасив) когато той е погасен - т.е. когато задължението, определено в договора, е отпаднало, анулирано или срокът му е изтекъл.

При отписване на финансов пасив разликата между балансовата стойност на финансов пасив (или на част от финансов пасив), който е прекратен или прехвърлен на трета страна и платеното възнаграждение, включително прехвърлените и поети непарични активи и пасиви, се признава в отчета за доходите.

Счетоводна политика, приложима от 01.01.2018 г.

Дружеството прилага МСФО 9 за отчитане на финансови активи и финансови пасиви от 1 януари 2018 г. Финансов инструмент е всеки договор, който поражда финансов актив на едно предприятие и финансов пасив или инструмент на собствения капитал на друго предприятие.

Финансов актив е всеки актив, който е представлява: парични средства, капиталов инструмент на друго предприятие, договорно право да се получат или разменят при потенциално благоприятни условия парични средства или финансови инструменти с друго предприятие, както и договор, който ще бъде уреден с инструменти на собствения капитал на Дружеството и е недериватив, при който то може или ще получи променлив брой от своите капиталови инструменти, или дериватив, който може или ще бъде уреден чрез размяна на фиксирана сума парични средства или други финансови активи срещу фиксиран брой собствени капиталови инструменти.

Финансов пасив е всеки пасив, който представлява: договорно право да се предоставят или разменят при потенциално неблагоприятни условия парични средства или финансови инструменти с друго предприятие, както и договор, който ще бъде уреден с инструменти на собствения капитал на издателя и е недериватив, при който Дружеството може или ще получи променлив брой от капиталовите инструменти на Дружеството, или дериватив, който може или ще бъде уреден по начин, различен от размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов актив, срещу фиксиран брой капиталови инструменти на Дружеството.

Първоначално признаване

Дружеството първоначално признава финансов актив в момента, в който стане страна по договорно споразумение и го класифицира съгласно модела си за управление на финансови активи и характеристиките на договорените парични потоци.

Оценката се извършва по следния начин:

Финансов актив	Оценка
Търговски вземания, които нямат съществен компонент на финансиране, определен в съответствие с МСФО 15	На датата на възникване по цената на сделката в съответствие с МСФО 15
Парични средства в левове	По номинална стойност
Парични средства в чуждестранна валута	По цена на придобиване

Класификация

Финансови активи, с които Дружеството оперира, включват :

Тип на актива	Дефиниции	Категории МСС 39	Категории МСФО 9	Подход на оценка
1 Краткосрочни търговски вземания	Недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не са котиран на активен пазар.	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Опростен подход

2	Парични средства и еквиваленти	Краткосрочни, високо ликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността им (краткосрочни депозити и държавни ценни книжа), отчитани като пари и парични еквиваленти са с първоначален матуритет от три месеца или по-малко.	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Стандартизиран подход
3	Други финансови, съдебни и присъдени вземания	Недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не са котиран на активен пазар.	Кредити и вземания	Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност	Опростен подход

Нетиране на финансови активи и пасиви

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в отчета за финансово състояние тогава и само тогава, когато Дружеството има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Последващо оценяване

Финансовите активи се оценяват по следния начин:

Финансов актив	Последваща оценка
Търговски, съдебни и други вземания	По амортизирана стойност, равна на сумата, по която активът първоначално е бил признат, минус плащания по главницата, плюс/минус начислена амортизация по метода на ефективния лихвен процент, коригирана за всеки коректив за загуби.
Парични средства	По амортизирана стойност с използване на стандартизиран подход

Признаване на очаквани кредитни загуби

Дружеството признава коректив за очаквани кредитни загуби от финансовите активи.

Активи в обхвата на модела за обезценка

Финансовите активи, които са в обхват на изчисление на обезценката, са следните:

1. Търговски вземания
2. Съдебни и присъдени вземания

Дружеството е преценило, че вземанията от свързани лица произтичат от законови разпоредби и не следва да бъдат обезценявани.

Поддържаните наличности на парични средства в банки не са големи или се разходват за кратък период, по тази причина ефектът от тяхната обезценка би бил несъществен и затова дружеството е приело да не се извършва.

Определяне размера на очакваните кредитни загуби

Дружеството оценява очакваните кредитни загуби на финансов инструмент по начин, който отразява:

- точната и вероятностно претеглена стойност на актива, определена чрез оценка на редица възможни резултати;

- стойността на парите във времето; и

- разумна и подкрепяща се информация за минали събития, настоящи условия и прогнози за бъдещи икономически условия, която е достъпна без съществени разходи или усилия към датата на отчета.

Очакваните кредитни загуби представляват вероятностно претеглена оценка на кредитните загуби (т.е. сегашната стойност на всеки недостиг на пари) за очаквания срок на финансовия инструмент. Паричен дефицит е разликата между паричните потоци, дължими на Дружеството в съответствие с договора, и

паричните потоци, които Дружеството очаква да получи. Тъй като очакваните кредитни загуби отчитат размера и сроковете на плащанията, очаквана кредитна загуба се признава дори ако Дружеството очаква активът да бъде изплатен изцяло, но по-късно от срока, в който се дължи плащането.

Значително увеличение на кредитния риск

Към всяка отчетна дата Дружеството преценява дали кредитният риск по даден финансов инструмент се е увеличил значително спрямо момента на първоначалното признаване. При извършване на оценката Дружеството използва промяната в риска от неизпълнение, възникващо през очаквания живот на финансовия инструмент, вместо промяната в размера на очакваните кредитни загуби. Тази оценка се прави на база сравнение на риска от неизпълнение на финансовия инструмент към датата на отчета с риска от неизпълнение, настъпил към датата на първоначалното признаване. Информацията се идентифицира, без да са налице ненужни разходи или усилия.

Кредитният риск за даден финансов инструмент се счита за нисък, ако:

- финансовият инструмент има нисък риск от неизпълнение,
- клиентът има финансова стабилност, за да изпълни задълженията си по договор,
- неблагоприятни промени в икономическите и бизнес условия в близко бъдеще може, но не непременно, да намалят способността на клиента да изпълни договорните си задължения.

При определянето на кредитния риск за даден финансов инструмент Дружеството следва да използва разумна и подкрепяща се прогнозна информация, ако такава е налична или не се изискват прекомерни разходи или усилия за набавянето ѝ. Дружеството може да разчита на минала информация, когато се определя дали кредитният риск се е увеличил значително след първоначалното признаване, само ако не е налице разумна информация, която е ориентирана към бъдещето (на индивидуална или на колективна база) или са необходими прекомерни разходи или усилия.

Преценката се извършва като се вземат предвид външни и вътрешни източници на информация, като:

- значителни финансови трудности на клиент или издател на финансов инструмент;
- значителни неизпълнения на договорни задължения или просрочие в плащането на главница и/или лихва;
- спиране на финансов актив от активна търговия;
- национални или местни икономически условия;
- технологични, пазарни или правни промени с неблагоприятен ефект;
- липса на споразумение за разсрочване;
- писмени становища на юристи;
- обявена процедура по ликвидация или несъстоятелност;
- случаи, при които по икономически или правни причини, свързани с финансово затруднение на длъжник, Дружеството му прави отстъпка, каквато не би обсъждал при други обстоятелства.

Когато наличната информация за определяне на сумата за обезценка е ограничена, тогава преценката се основава на исторически данни от опита на Дружеството, свързан с търговските взаимоотношения с подобни длъжници, или на друга надеждна база за преценка.

Въпреки че Дружеството оценява значителното увеличение на кредитния риск чрез количествени и качествени аспекти се счита, че кредитният риск върху даден финансов актив се е увеличил значително от първоначалното признаване, когато договорните плащания са в забава повече от 30 дни.

Възможно е Дружеството да отхвърли тази презумпция, ако разполага с разумна и подкрепяща се информация, която е налична без неоправдани разходи или усилия, която доказва, че кредитният риск не се е увеличил значително от първоначалното признаване, въпреки че договорните плащания са просрочени повече от 30 дни след изтичане на срока.

Дата за оценка на очакваните кредитни загуби

Към всяка отчетна дата Дружеството определя стойността на обезценката за всеки инструмент в размер, равен на очакваните загуби през целия живот, ако кредитният риск за този финансов инструмент се е увеличил значително от момента на първоначалното признаване.

В случай, че към отчетната дата кредитният риск върху даден финансов инструмент не се е увеличил значително спрямо момента на първоначалното признаване, обезценката за този финансов инструмент е в размер равен на очакваните 12-месечни кредитни загуби.

Инвентаризация и отписване

Инвентаризация

Инвентаризация на финансовите активи и пасиви в Дружеството се извършва най-малко веднъж годишно към най-близката дата на съставяне на годишните финансови отчети.

Инвентаризацията се извършва чрез изпращане на потвърдителни писма до контрагентите като резултатите от инвентаризацията се оформят в протоколи.

Отписване

Дружеството отписва финансов актив в следните случаи:

- договорните права върху паричните потоци от актива са изтекли; или
- дружеството прехвърля финансов актив, а прехвърлянето отговаря на условията за отписване.

При отписване на финансов актив в неговата цялост разликата между:

- балансовата стойност (измерена към датата на отписване) и
- полученото възнаграждение (включително всеки нов актив, получен без новото поемане на нов пасив) се признават в печалбата или загубата.

Ако прехвърленият актив е част от по-голям финансов актив и прехвърлената част отговаря на условията за отписване в неговата цялост, предишната балансова сума на по-големия финансов актив се разпределя между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана, на базата на относителните справедливи стойности на тези части към датата на прехвърлянето. За тази цел запазеният обслужващ актив се третира като част, която продължава да бъде признавана. Разликата между: балансовата сума (измерена към датата на отписване), отнесена към отписаната част и полученото възнаграждение за частта, която е отписана (включително всеки нов актив, придобит минус поетия нов пасив) се признават в печалбата или загубата.

Преди да се оцени дали и до каква степен е необходимо даден актив да бъде отписан Дружеството определя дали отписването трябва да се приложи към част от финансов актив (или част от група сходни финансови активи) или върху целия финансов актив (или група от подобни финансови активи) както следва:

Отписването се прилага за част от финансов актив (или част от група сходни финансови активи) само ако частта, която е определена за отписване, отговаря на едно от следните три условия:

- частта включва само конкретно идентифицирани парични потоци от финансов актив (или група от сходни финансови активи).
- частта включва само пропорционален дял от паричните потоци от финансов актив (или от група сходни финансови активи).
- частта включва само пропорционален дял от конкретно идентифицираните парични потоци от финансов актив (или от група сходни финансови активи).

Във всички останали случаи, отписването се прилага за целия финансов актив (или към цялата групата сходни финансови активи).

Критерии за отписване

МСФО 9 изисква, че при някои обстоятелства предоговарянето или изменението на договорните парични потоци на финансов актив може да доведе до отписване на съществуващия финансов актив и впоследствие до признаването на „нов“ финансов актив.

Дружеството счита, че следните качествени фактори са достатъчно значими, за да представляват значителна промяна на договорните условия, което води до отписване на финансовите активи. Дружеството е определило конкретни правила, за да прецени дали трябва да се извърши отписване. В този контекст следва да бъдат оценени критериите по-долу:

- промяна на длъжника
- промяна на валутата
- обединение на експозиции (с изключение на финансови активи от един и същи вид)
- частично отписване

В случай, че е налице поне един от горепосочените критерии, то е необходимо Дружеството да извърши отписване.

Обезценка - Модел на очакваните кредитни загуби

Общи постановки на подхода за обезценка краткосрочни търговски и други вземания и вземания от свързани лица

Дружеството винаги оценява коректив за загуби в размер, равен на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента за: търговски вземания или активи по договор, които произтичат от сделки, попадащи в обхвата на МСФО 15, и които:

- не съдържат съществен компонент на финансиране (или, когато Дружеството прилага практически целесъобразна мярка за договори със срок от една година или по-кратък) в съответствие с МСФО 15; или
- за активи по договор, които са в обхвата на МСФО 15 (активи или вземания) и съдържат съществен компонент на финансиране, Дружеството признава коректив за загуби в размер, равен на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента.

Тази счетоводна политика се прилага както за отделни търговски вземания и активи по договори, така и за всички подобни търговски вземания или активи по договор. Съгласно опростения подход не е необходимо да се извършва мониторинг за значителното увеличение на кредитния риск, ако има

възникнало такова. Вместо това, от Дружеството се изисква да измерва непрекъснато очакваните кредитни загуби за целия срок на актива.

По отношение на търговските вземания Дружеството прилага опростен подход за изчисление на ОКЗ. Следователно то не проследява промените в кредитния риск, но вместо това признава провизия за загуба въз основа на ОКЗ за целия срок на инструмента към всяка отчетна дата. Дружеството е създало матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирана с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда.

Към всяка отчетна дата то определя дали дълговият инструмент се преценява като такъв с нисък кредитен риск, като използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия. При тази оценка Дружеството преразглежда вътрешния кредитен рейтинг на дълговия инструмент. В допълнение Дружеството преценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск, когато плащанията по договора са в просрочие над 30 дни.

Дружеството счита даден финансов инструмент за такъв в неизпълнение, когато договорните плащания са в просрочие в продължение на 90 дни. В определени случаи, обаче, то може да разглежда даден финансов актив като такъв в неизпълнение, когато вътрешна или външна информация предоставя индикация, че е малко вероятно Дружеството да получи пълния размер на неиздължените суми по договора, преди да се вземат под внимание каквито и да било кредитни подобрения, държани от него. Финансови активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Матрицата на очакваните кредитни загуби включва следните стъпки:

Групиране на вземанията в портфейли :

- * напояване
- * промишлена вода
- * наеми
- * други

За всеки портфейл от търговски вземания са определени групи просрочия:

- * текущи (не просрочени – до 30 дни);
- * 31-90 дни просрочие;
- * 91-180 дни просрочие;
- * 181-365 дни просрочие
- * над 365 дни просрочие
- * несъбрани вземания

Извършване анализ на данните по опростения подход

За всяка група просрочия /портфейл/ се прави анализ за предходните две години преди последния отчетен период /напр. при изготвяне на отчета за 2018 г. се анализират данни за 2016 и 2017 г./.

Анализирант се историческите данни за възрастовата структура на нововъзникналите вземания по продажби и генерираната загуба и се определя историческия процент на загуба за всяка от двете години по портфейли и групи просрочия.

Изчислените показатели се осредняват.

Изчислените показатели не се коригират с прогнозни макроикономически показатели, тъй като в средносрочните прогнози на ЕК не се очакват промени, които биха довели до съществени влияния.

Прилагат се изчислените показатели за историческия процент на загуба към данните за възрастовата структура на вземанията за изследвания период.

Общи постановки на подхода за обезценка на съдебни и присъдени вземания

В рамките на контрагентските взаимоотношения възникват спорни въпроси. В случаите, за които Дружеството е предприело съдебни действия за удовлетворяване на своите вземания, същите се класифицират като съдебни вземания.

Този тип вземания се характеризират с неизпълнение – т.е. нежелание или невъзможност на клиента да уреди своето задължение. Поради тази причина, независимо от наличието на решения на съдебните органи и стартираните изпълнителни процедури, събираемостта на тези вземания и респ. очакваните бъдещи входящи парични потоци са ниски, а вероятността от неизпълнение вече е настъпила спрямо първоначалния актив, т.е. е равна на 100%.

Не се обезценяват вземания по изпълнителни дела, за които има наложени възбрани и обезпечения.

Преразглеждане на допусканията и оценка на размера на очакваните кредитни загуби

Дружеството преразглежда най-малко един път годишно всички ключови допускания, участващи в модела за определяне на очакваните кредитни загуби.

Определянето на размера на очакваните кредитни загуби се извършва най-малко веднъж годишно към най-близката дата на съставяне на годишните финансови отчети към 31 декември на всеки отчетен период.

При идентифициране на съществено влошаване във финансовото състояние на длъжника или при наличие на събития на съществени загуби, реализирани по конкретна експозиция, дружеството може да заделя обезценка и на междинни дати.

3.9 Данъци за възстановяване

Данъците за възстановяване не произтичат от договорни взаимоотношения и не се класифицират в категориите финансови активи. Те включват:

- сумите на възстановими данъци върху дохода във връзка с облагаемата печалба/данъчната загуба за периода и платени суми за текущ и предходен период, превишаващи дължимите суми.
- сумите на данъчен кредит за възстановяване и прихващане след края на отчетния период и платени суми за текущ и предходен период, превишаващи дължимите суми за други данъци.

Текущите данъчни активи за текущия и предходни периоди се оценяват по сумата която се очаква да бъде възстановена от данъчните органи при прилагане на данъчни ставки и данъчни закони, действащи или очаквани да влязат в сила към края на отчетния период.

3.10 МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Дружеството прилага МСС 2 за отчитане на материалните запаси:

Материални запаси са активи:

- държани за продажба в обичайния ход на стопанската дейност /стоки, продукция/;
- намиращи се в процес на производство за такава продажба /незавършено производство/;
- материални запаси, които се изразходват в производствения процес или при предоставяне на услуги /материали суровини/;

Материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността или нетната реализируема стойност.

Себестойността на материалните запаси представлява сумата от всички разходи по закупуването, преработката както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до сегашното състояние и местоположение.

Разходите по закупуване на материални запаси включват: покупна цена, вносни мита и други невъзстановими данъци, транспортни разходи и др., които директно могат да се отнесат към придобиването на стоките, материалите и услугите. Търговските отстъпки рабати и др. подобни компоненти се приспадат при определяне на покупната стойност.

Разходите за преработка включват: преки разходи и систематично начислявани постоянни и променливи общи разходи, които се правят при преработване на материалите в готова продукция.

Променливите общи разходи се разпределят за всяка произведена единица на база на реалното изпозване на производствените мощности.

Постоянните общи разходи се разпределят към себестойността на продукцията на база на нормалния капацитет на производствените мощности.

Количеството общи постоянни разходи, които отговарят на разликата между нормалния капацитет и достигнатия капацитет се признават за разходи за периода в който те възникват.

Други разходи се включват в себестойността на материалните запаси само дотолкова, доколкото те са направени във връзка с довеждането на материалните запаси до настоящото им местоположение и състояние.

В ограничени случаи разходи по ползвани кредити, които са определени в МСС 23 Разходи по заеми се включват в стойността на материалните запаси.

Разходи, които не се включват в себестойността на произведената продукция и се признават като разходи за периода, в който са възникнали са:

- количества материали, труд и други производствени разходи извън нормалните граници;
- разходи за съхранение в склад;
- административни разходи;
- разходи по продажбите.

Себестойност при предоставяне на услуги

Дотолкова, доколкото при предоставянето на услуги се ползват материални запаси, то те се включват в себестойността на услугите. Себестойността се състои главно от разходи за труд и други разходи за персонала зает в предоставянето на услугата, включително служителите изпълняващи надзорна дейност, и съответната част от общите разходи за тях. Трудът и други разходи, свързани с продажбите и общия административен персонал не се включват а се признават за разходи в периода в който са възникнали.

Потреблението на материални запаси се оценява по средно претеглена стойност.

Себестойността на материалните запаси може да не е възстановима в случай, че те са повредени или са цялостно или частично морално остарели или ако има спад в продажните им цени. Също така себестойността на материалните запаси може да не бъде възстановима ако приблизително определените разходи за завършване или приблизително определените разходи, които ще бъдат направени за осъществяване на продажбата са се увеличили. Материалните запаси се намаляват до нетната реализуема стойност на базата на отделни позиции. При някои обстоятелства обаче може да бъде подходящо да се групират сходни или свързани позиции.

Към всеки следващ период се прави нова оценка на нетната реализуема стойност. Когато условията, довели до снижаване на материалните запаси под тяхната себестойност вече не са налице или когато има ясно доказателство за увеличение в нетната реализуема стойност заради промяна в икономическите обстоятелства сумата на обезценката се възстановява така че новата балансова сума е по-ниската от себестойността и преразгледаната нетна реализуема стойност. Възстановяването е ограничено до сумата на първоначалната обезценка.

При продажба на материални запаси балансовата сума на тези материални запаси се признава като разход през периода през който съответният приход е признат. Сумата на всяка обезценка на материални запаси до нетната им реализуема стойност както и всички загуби от материални запаси се признават като разходи за периода на обезценката или на възникването на загубите. Сумата на евентуалното обратно възстановяване на стойността на обезценката на материалните запаси, възникнала в резултат на увеличението на нетната реализуема стойност, се признава като намаляване на сумата на признатите разходи за материални запаси през периода през който възстановяването е възникнало.

Някои материални запаси могат да бъдат отнесени по сметките на други активи като например материални запаси, които се използват като компонент на създадените от самото Дружество собствени имоти съоръжения и оборудване. Материалните запаси отнесени към друг актив се признават за разход в продължение полезния живот на актива.

3.11 СОБСТВЕН КАПИТАЛ

Собственият капитал на Дружеството се състои от:

Основен капитал включващ:

- Регистриран капитал –представен по номинална стойност съгласно съдебно решение за регистрация.

Ако Дружеството придобие повторно свои инструменти на собствения капитал тези инструменти (изкупени собствени акции) се приспадат от собствения капитал. Не се признава нито печалба нито загуба от покупката, продажбата, емитирането или обезсилването на инструменти на собствения капитал на Дружеството. Такива обратно изкупени акции могат да бъдат придобити и държани от Дружеството или от други членове на консолидираната група. Платеното или полученото възнаграждение се признава директно в собствения капитал.

При издаването или придобиването на свои инструменти на собствения капитал Дружеството прави различни разходи. Тези разходи обичайно включват регистрация и други законови такси, изплатени суми на правни, счетоводни и други професионални консултанти и др.подобни. При капиталова сделка разходите по сделката се отчитат счетоводно като намаление на собствения капитал (нетно от всички свързани преференции за данък върху доходите) до степента в която са допълнителни разходи, пряко свързани с капиталова сделка, които в противен случай биха били избегнати. Разходите по капиталова сделка, която е изоставена се признават като разход.

Резерви включващи:

- Общи резерви – образувани от разпределение на печалба съгласно изискванията на Търговския закон на Република България и учредителния акт на Дружеството.
- Други резерви – образувани по решение на собствениците на капитала

Финансов резултат включващ:

- Неразпределена към края на отчетния период натрупана печалба от предходни периоди.
- Непокрита към края на отчетния период натрупана загуба от предходни периоди.
- Печалба/загуба от периода.

3.12 ТЕКУЩИ И НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ

Определение

Финансови пасиви са всички задължения, които са:

- договорни задължения за доставяне на пари или друг финансов актив на друго предприятие;
- договорни задължения за размяна на финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия;
- договори, които ще бъдат уредени или могат да бъдат уредени чрез инструменти на собствения капитал на Дружеството и са:

- недериватив, за който Дружеството е или може да бъде задължено да предостави променлив брой инструменти на собствения капитал на Дружеството; или
- дериватив, който ще бъде или може да бъде уреден по начин, различен от размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов актив за фиксиран брой инструменти на собствения капитал на Дружеството. За тази цел инструментите на собствения капитал на емитента не включват инструменти, които самите са договори за бъдещо получаване или предоставяне на инструменти на собствения капитал на Дружеството.

Класификация

Финансови пасиви са:

- задължения към доставчици и клиенти;
- получени заеми от банки, други финансови институции и други;
- издадени облигации;
- деривативи, които са задължения.
- задължения по финансов лизинг.

Получените заеми са временно привлечени средства срещу престация от български или чуждестранни банки и други финансови институции, търговски заеми и др.

Според срока им на погасяване финансовите пасиви се класифицират на дългосрочни и краткосрочни.

Първоначално признаване

Дружеството признава в отчета за финансовото състояние си финансов пасив само когато стане страна по договорни клаузи на финансовия инструмент. Първоначалното признаване става на датата на уреждане и се извършва по справедлива стойност плюс, в случай на финансови пасиви, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата разходи, директно относими към придобиването или издаването на финансовия пасив. Таксите за управление на получените заеми се разсрочват за периода на ползване на заемите чрез използване на метода на ефективния лихвен процент и се включват в амортизираната стойност на заемите.

Последващо оценяване

След първоначалното признаване Дружеството оценява финансовите пасиви по следния начин:

No	Тип	Метод на оценяване
1	Заеми и вземания	Амортизирана стойност.
2	Получените заеми в чуждестранна валута	Преоценяват се към датата на отчета по официалния курс на Българска народна банка. Представят се по амортизирана стойност. Разликата между амортизираната и номиналната стойност се представя в отделна счетоводна сметка.
3	Всички останали финансови пасиви	Амортизирана стойност с използването на метода на ефективния лихвен процент.

Инвентаризация и отписване, печалби и загуби

Инвентаризация

Инвентаризация на финансовите пасиви в Дружеството се извършва най-малко веднъж годишно към най-близката дата на съставяне на годишните финансови отчети.

Инвентаризацията се извършва чрез изпращане на потвърдителни писма до контрагентите като резултатите от инвентаризацията се оформят в протоколи.

Отписване

Дружеството отписва финансов пасив само когато:

- уреди задължението;
- изтече срокът на задължението; или
- кредиторът се откаже от правата си.

Разликата между балансовата стойност на финансовия пасив, уреден или прехвърлен на друга страна, и заплатеното за уреждането, включително пари и прехвърляне на непарични активи, се признава в печалби и загуби за периода.

Печалби и загуби

Печалба или загуба, която възниква от промяна на справедливата стойност на финансов пасив, който не е част от хеджиращо взаимоотношение, се признава по следния начин:

- печалба или загуба от финансов пасив, класифициран като отчитан по справедлива стойност в печалбата или загубата, се признава в печалбата или загубата за периода.
- за финансовите пасиви, които се отчитат по амортизирана стойност, печалбата или загубата се признава в печалбата или загубата за периода, когато финансовият актив или финансовият пасив се отписва или обезценява и чрез процеса на амортизиране.

3.13 Данъчни задължения

Текущите данъчни задължения на Дружеството не произтичат от договорни взаимоотношения и не се класифицират като финансови пасиви. Те включват:

- текущия данък върху дохода за текущия и предходни периоди се признава като пасив до степента до която не е платен.
- текущи задължения за данъци съгласно други данъчни закони.

Текущите данъчни пасиви за текущия и предходни периоди се оценяват по сумата, която се очаква да бъде платена на данъчните органи при прилагане на данъчни ставки и данъчни закони, действащи към края на отчетния период.

3.14 Безвъзмездни средства, предоставени от държавата

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата съгласно МСС 20 са помощ от държавата /правителството държавните агенции и др. подобни органи които могат да бъдат местни национални или международни/ под формата на прехвърляне на ресурси към Дружеството в замяна на минало или бъдещо съответствие с определени условия по отношение на оперативните дейности на Дружеството. Те изключват форми на правителствена помощ, които не могат в рамките на разумното да бъдат остойностени и сделки с държавата, които не могат да бъдат разграничени от нормалните търговски сделки на Дружеството.

Безвъзмездни средства, свързани с активи, са безвъзмездни средства, предоставени от държавата, чието основно условие е, че Дружеството отговарящо, на условията за получаването им, следва да закупи създаде или по друг начин да придобие дълготрайни активи.

Безвъзмездни средства, свързани с приходи, са безвъзмездни средства, предоставени от държавата, различни от онези, свързани с активи.

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата, се представят като приходи за бъдещи периоди, които се признават за приход систематично и рационално за срока на полезния живот на актива.

Безвъзмездни средства, предоставени от държавата, свързани с приходи се представят като приходи за бъдещи периоди, които се признават за приход в момента в който се признават разходите, за покриването на които са получени.

3.15 Задължения към персонала и провизии за дългосрочни доходи на персонала

Задължения към персонал включват задължения на Дружеството по повод на минал труд, положен от наетия персонал и съответните осигурителни вноски, които се изискват от законодателството. Съгласно изискванията на МСС 19 се включват и начислените краткосрочни доходи на персонала с произход неползвани отпуски и начислените на база на действащите ставки за осигуряване осигурителни вноски върху тези доходи.

Съгласно изискванията на МСС 19 се правят провизии за дългосрочни доходи на персонал, представени по стойност от актюерска оценка.

3.16 Провизии

Провизиите са задължения с неопределена срочност или сума.

Провизии се признават по повод на конструктивни и правни задължения, възникнали в резултат на минали събития съгласно изискванията на МСС 37.

Правно задължение е задължение което произлиза от:

- договор (според неговите изрични клаузи и по подразбиране);
- законодателство;
- или
- друго действие на закона.

Конструктивно задължение е задължение което произлиза от действията на Дружеството когато:

- на базата на установена тенденция на предходна практика, публикувани политики или достатъчно специфично текущо твърдение Дружеството е показало на други страни, че е готово да приеме определени отговорности;
- и
- като резултат Дружеството създава у другите страни определено очакване че ще изпълни тези отговорности.

Провизия се признава тогава когато:

- Дружеството има настоящо задължение (правно или конструктивно) като резултат от минали събития;
- има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим поток ресурси съдържащ икономически ползи;
- и
- може да бъде направена надеждна оценка на стойността на задължението.

Ако тези условия не са изпълнени провизия не се признава.

Провизиите се признават по най-добрата приблизителна оценка на ръководството на Дружеството към края на отчетния период за разходите необходими за уреждане на настоящото задължение.

Признатите суми на провизии се преразглеждат към всеки край на отчетен период и се преизчисляват с цел да се отрази най-добрата текуща оценка.

3.17 АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА МСФО 5

Съгласно изискванията на МСФО 5 Дружеството класифицира като активи, държани за продажба активи, включени в група за изваждане от употреба. Активите се оценяват в съответствие с изискванията на МСФО 5.

3.18 ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЧНИ АКТИВИ И ПАСИВИ

Отсрочените данъчни активи и пасиви се признават за временни разлики между данъчната основа на активите и пасивите и тяхната балансова стойност към края на отчетния период.

Отсрочен данъчен пасив се признава за всички дължими в бъдещи периоди суми на данъци, свързани с облагаеми временни разлики.

Отсрочен данъчен актив се признава за възстановимите в бъдещи периоди суми на данъци, свързани с приспадащи се временни разлики, пренос на неизползвани данъчни загуби и кредити до степента, до която е вероятно да съществува облагаема печалба срещу която да могат да се използват.

Към края на всеки отчетен период Дружеството преразглежда непризнатите отсрочени данъчни активи. Дружеството признава непризнатите в предходен период отсрочени данъчни активи до степента, до която се е появила вероятност бъдещата облагаема печалба да позволява възстановяването на отсрочен данъчен актив.

Балансовата стойност на отсрочените данъчни активи се преразглежда към всеки край на отчетен период. Дружеството намалява балансовата стойност на отсрочените данъчни активи до степента, до която вече не е вероятно да бъде реализирана достатъчна облагаема печалба, която да позволява да се оползотвори част или целия отсрочен данъчен актив. Всяко такова намаление се проявява обратно до степента, до която е станало вероятно да се реализира достатъчна облагаема печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват по данъчните ставки, които се очаква да бъдат в сила за периода, в който активът се реализира или пасивът се уреди/погаси въз основа на данъчните ставки (и данъчни закони), действащи или очаквани да влязат в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се признават като приход или разход и се включват в печалбата или загубата за периода освен до степента, до която данъкът възниква от операция или събитие, което е признато през същия или различен период директно в собствения капитал.

3.19 ПЕЧАЛБА ИЛИ ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДА

Дружеството признава всички елементи на приходите и разходите през периода в печалбата или загубата, освен ако даден МСФО не изисква или разрешава друго.

Някои МСФО определят обстоятелства, при които Дружеството признава конкретни позиции извън печалбата или загубата през текущия период. Други МСФО изискват или разрешават компонентите на друг всеобхватен доход, които отговарят на дефиницията на Общите положения за приходи и разходи да бъдат изключени от печалбата или загубата.

3.20 Разходи

Дружеството отчита текущо разходите за дейността по икономически елементи и след това отнася по функционално предназначение с цел формиране размера на разходите по направления и дейности.

Разходи се признават когато възникне намаление на бъдещите икономически изгоди, свързани с намаление на актив или увеличение на пасив, което може да бъде оценено надеждно.

Признаването на разходи за текущия период се извършва тогава, когато се начисляват съответстващите им приходи.

Когато икономическите изгоди се очаква да възникнат през няколко отчетни периода и връзката на разходите с приходите може да бъде определена само най-общо или косвено разходите се признават на базата на процедури за систематично и рационално разпределение.

Разход се признава незабавно в отчета за доходите когато не създава бъдеща икономическа изгода или когато и до степента до която бъдещата икономическа изгода не отговаря на изискванията или престане да отговаря на изискванията за признаване на актив в баланса.

Разходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на платеното или предстоящо плащане.

3.21 ПРИЗНАВАНЕ НА ПРИХОДИ

Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 г.

Приход е брутен поток от икономически ползи през периода, създаден в хода на обичайната дейност на Дружеството когато тези потоци водят до увеличаване на собствения капитал, различни от увеличението, свързани с вноските на акционерите.

Приходите се признават до степента, в която е вероятно икономически ползи да бъдат получени от Дружеството и сумата на прихода може да бъде надеждно оценена, независимо от това кога е получено плащането. Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото или дължимо възнаграждение на база на договорените условия на плащане, като се изключат отстъпки, рибати и други данъци върху продажбите или мита.

Дружеството анализира договореностите си за продажби според специфични критерии, за да определи дали действа като принципал или като агент.

То е достигнало до заключение, че действа като принципал във всички такива договорености. Преди да бъде признат приход, следните специфични критерии за признаване трябва също да бъдат удовлетворени:

Дружеството отчита текущо приходите от обичайната дейност по видове дейности.

Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото или подлежащото за получаване плащане или възнаграждение.

Признаването на приходи се извършва при спазване на приетата счетоводна политика за следните видове приходи:

Приходът от продажбата на стоки и продукция се признава когато са били изпълнени всички следващи условия:

- Дружеството е прехвърлило на купувача съществени рискове и ползи от собствеността върху стоките и продукцията;

- Дружеството не запазва продължаващо участие в управлението на стоките и продукцията, доколкото то обикновено се свързва със собствеността, нито ефективен контрол над продаваните стоки и продукция;

- сумата на прихода може надеждно да бъде оценена;

- вероятно е икономическите ползи свързани със сделката да се получат от Дружеството; и

- направените разходи или тези които ще бъдат направени във връзка със сделката могат надеждно да бъдат оценени;

Приходът от продажба на услуги се признава когато резултатът от една сделка може да се оцени надеждно, приходът свързан със сделката трябва да се признава в зависимост от етапа на завършеност към края на отчетния период. Резултатът от една сделка може да се оцени надеждно когато са изпълнени всички следващи условия:

- сумата на прихода може да бъде надеждно оценена ;

- вероятно Дружеството ще има икономически ползи, свързани със сделката;

- етапа на завършеност на сделката към края на отчетния период може надеждно да се оцени;

и

- разходите направени по сделката както и разходите за завършване на сделката може надеждно да бъдат оценени;

Междинните и авансови плащания, направени от клиентите, обикновено не отразяват извършените услуги.

Приходи от лихви възнаграждения за права и дивиденди се признават когато:

- е възможно Дружеството да има икономически ползи, свързани със сделката;
- и
- сумата на приходите може надеждно да бъде оценена.

Приходите се признават както следва:

- лихвата се признава по метода на ефективната лихва съгласно МСС39;
- възнагражденията за права се признават на база на счетоводния принцип на начисляване, съгласно съдържанието на съответното споразумение;
- дивидентите се признават когато се установи правото на акционера да получи плащането;

Неплатена лихва, натрупана преди придобиването на лихвоносна инвестиция, и последвалите лихвени постъпления се разпределят между периода преди придобиването и този след придобиването. Само частта след придобиването се признава за приход.

Дивиденди по капиталови ценни книжа, обявени от печалбите преди придобиването, се признават в печалбата или загубата при установяване на правото да получи дивидент независимо от това дали дивидентите се отнасят за печалба, реализирана преди или след придобиването.

Вознагражденията за права се начисляват съгласно условията на съответното споразумение и обикновено се признават на тази основа освен ако с оглед разпоредбите на споразумението е по-подходящо приходът да се признава на друга системна или рационална база.

Приходът се признава само когато има вероятност Дружеството да получи икономически ползи, свързани със сделката.

Когато възникне несигурност около събирането на сума, която вече е включена в прихода, несъбираемата сума или сумата, относно която възстановяването вече не е вероятно се признава за разход а не за корекция на сумата на първоначално признатия приход.

Приходите от наеми се признават на времева база за срока на договора.

Счетоводна политика, приложима от 01 януари 2018 г.

А. Приходи по договори с клиенти

Признаване и оценка на приходите от договори с клиенти

Приходите от договори с клиенти се признават, когато контролът върху обещаните в договора стоки и/или услуги се прехвърли на клиента в размер, който отразява възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право в замяна на тези стоки или услуги.

Контролът се прехвърля на клиента, когато (или като) удовлетвори задължението за изпълнение, съгласно условията на договора, като прехвърли обещаната стока или услуга на клиента. Даден актив (стока или услуга) е прехвърлен, когато (или като) клиентът получи контрол върху този актив.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Дружеството извършва преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Договорите с клиенти обикновено включват едно единствено задължение за изпълнение.

Дружеството признава приходи по договори с клиенти от предоставяне на следните услуги : изпълнение на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите; доставка на вода за: напояване, промишлени нужди, рибарници, енергодобив, В и К дружества; отвеждане на води и други услуги.

Тези приходи се оценяват на база на възнаграждението, което дружеството очаква да има право от съответния договор с клиент. Дружеството признава приходите с течение на времето, до размера на извършената част от услугата. Например при договорите за напояване се определя броя на поливките. Приходите се признават за всяка отделна поливка. При другите договори за доставка на вода приходите се признават месечно на база обема доставена вода.

Приходите за услугата от общ икономически интерес за защита от вредното въздействие на водите се признават съгласно утвърдена с постановление на Министерския съвет Методика за определяне размера на несправедливата финансова тежест въз основа на нетните разходи, понесени от „Напоителни Системи“ ЕАД, на което със закон е възложено задължението за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите на територията на цялата страна. Преките разходи за услугата се признават месечно, а разпределяемите - тримесечно, след приемане на отчети от възложителя.

Договорите, свързани с приходи в "Напоителни системи" ЕАД се изпълняват в рамките на една година. При тези сделки дружеството действа като принципал, тъй като притежава и контролира ресурсите, с които предоставя съответните услуги на съответните клиенти.

Оценяване

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

При определяне на цената на сделката Дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право в замяна на прехвърлянето на клиента на обещаните стоки или услуги, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни (например данък върху добавената стойност). Обещаното в договора с клиента възнаграждение може да включва фиксирани суми, променливи суми, или и двете.

Когато (или като) бъде удовлетворено задължение за изпълнение, Дружеството признава като приход стойността на цената на сделката (което изключва приблизителни оценки на променливото възнаграждение, съдържащо ограничения), която е отнесена към това задължение за изпълнение.

Дружеството разглежда дали в договора съществуват други обещания, които са отделни задължения за изпълнение, за които трябва да бъде разпределена част от цената на сделката.

При определяне на цената на сделката се взема предвид влиянието на променливо възнаграждение, наличието на значителни компоненти на финансиране, непаричното възнаграждение и възнаграждението, дължими на клиента (ако има такива).

Цената на сделката за изпълняваната от дружеството услуга от общ икономически интерес се формира на основание приета с Постановление на Министерския съвет Методика за определяне размера на несправедливата финансова тежест въз основа на нетните разходи, понесени от „Напоителни Системи“ ЕАД, на което със закон е възложено задължението за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите на територията на цялата страна.

Цените за доставка на вода за В и К оператори се определят от КЕВР.

Цените за доставка на вода за напояване се определят от Съвета на директорите на Дружеството.

Принципал или агент

Когато трета страна участва в предоставянето на стоки или услуги на клиент, Дружеството определя дали естеството на неговото обещание е задължение за изпълнение, свързано с предоставяне на конкретните стоки или услуги (принципал), или с уреждане третата страна да предостави тези стоки или услуги (агент).

Дружеството е принципал, когато контролира обещаната стока или услуга преди да я прехвърли на клиента. Въпреки това Дружеството не действа непременно като принципал, ако получава правото на собственост върху даден актив само временно, преди правото на собственост да бъде прехвърлено на клиента.

Дружеството е агент, ако задължение за изпълнение на Дружеството е да уреди предоставянето на стоките или услугите от трета страна. Когато дружество-агент, удовлетворява задължение за изпълнение, то признава приход в размер на такса или комисионна, на които очаква да има право в замяна на това, че е уредило стоките и услугите да бъдат предоставени от друга страна. Таксата или комисионната на Дружеството може да бъде нетният размер на възнаграждението, който Дружеството запазва след като заплати на другата страна възнаграждението, получено в замяна на стоките или услугите, които трябва да бъдат предоставени от тази страна.

Признаците, че Дружеството е агент, включват следните елементи:

- трета страна носи основната отговорност за изпълнението на договора;
- преди или след като стоките са били поръчани от клиента, при изпращането им или при връщане на стоката не възниква риск за материалните запаси на Дружеството;
- Дружеството не разполага с правомощия за определяне на цените на стоките или услугите на другата страна и, следователно, ползата, която дружеството може да получи от тези стоки и услуги, е ограничена;
- възнаграждението на Дружеството е под формата на комисиона;
- Дружеството не е изложено на кредитен риск за вземането от клиента в замяна на стоките или услугите на другата страна.

Дружеството е агент при префактуриране на консумативи по договори за наем.

Салда по договори

Вземането представлява правото на Дружеството да получи възнаграждение в определен размер, което е безусловно (т.е., преди плащането на възнаграждението да стане дължимо е необходимо единствено да изтече определен период от време).

Когато дружеството или клиента изпълняват задълженията си съгласно договора – това води до признаването на актив или пасив по договора. Те съответно се представят в отчета за финансовото състояние на дружеството.

Активът по договор е правото на Дружеството да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите Дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Като пасив по договор Дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

За оставащите задължения за изпълнения, които имат очакван оставащ срок от една година или по-малко дружеството прилага практическа целесъобразна мярка съгласно параграф 121 от МСФО 15. Това изключение за оповестяване обхваща всички неизпълнени предварителни договори за продажба към края на отчетния период.

Активите по договори и вземанията от клиенти подлежат на преглед за обезценка в съответствие с изискванията на МСФО 9, като сумата от обезценката, възникваща от договори с клиенти се представя/оповестява отделно от други загуби за обезценка в отчета за всеобхватния доход или в пояснителните бележки към финансовия отчет.

Във връзка с първоначалното прилагане на МСФО 15 дружеството представя отчетените към 01.01.2018 г. задълженията по получени аванси, съгласно сключени предварителни договори като пасиви по договор с клиенти.

Б. Други приходи и доходи

Други приходи, включват операции, които са инцидентни спрямо основните дейности на Дружеството и са приходи или доходи, които се признават по силата на други стандарти и са извън обхвата на МСФО 15.

Приход	Подход за признаване
Нетна печалба от продажба на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи	Печалбите или загубите, възникващи при отписването на актив от имоти, машини и съоръжения или нематериален актив в резултат на продажба, се включват в печалбата или загубата, когато активът бъде отписан. Активът се отписва в момента, в който е прехвърлен контрола върху продавания актив.
Приходи от удостоверения за поливност, съгласуване на проекти, тържни документи и др.	Приходът се признава при извършване на услугата и когато се установи правото на Дружеството да получи плащането.
Приходи от наеми	Наемният доход от договори за оперативен лизинг се признава като доход по линейния метод за срока на лизинговия договор, освен в случаите, в които ръководството на Дружеството прецени, че друга системна база отразява по-точно времеви модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.
Излишъци на активи и ликвидация на активи	Приходите от излишъци на активи се признават в момента на установяване на излишъците.
Приходи от финансиране	Когато дарението (финансирането) е свързано с разходна позиция, то се признава като приход за периодите, необходими за съпоставянето му на систематична база с разходите, които то е предвидено да компенсира. Когато дарението (финансирането) е свързано с актив, то се представя като пасив и се включва в доходите през периода на полезния живот на свързания с него актив.
Приходи от застрахователни събития	Приходът се признава, когато се установи правото на Дружеството да получи плащането.
Приходи от неустойки	Приходът се признава, когато се установи правото на Дружеството да получи плащането.
Приходи от отписване на задължения	Приходите от отписване на задължения се признават, когато изтече срокът на задължението или кредиторът се откаже от правата си.

В. Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в отчета за доходите, когато възникнат, и включват приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от дивиденди от други предприятия.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчета за доходите.

Признаване на приходи от лихви

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Фаза 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (брутната балансова стойност, коригирана с провизията за очаквани кредитни загуби).

Приходите от дивиденди се признават, когато се установи правото за тяхното получаване.

3.22 ФИНАНСОВИ РИСКОВЕ

Кредитен риск

Рискът, че страна по финансови инструменти - активи на Дружеството няма да успее да изплати задължението си и ще причини финансова загуба на Дружеството.

Ликвиден риск

Рискът, че Дружеството ще срещне трудности при изпълнението на задължения свързани с финансови пасиви.

Пазарен риск

Рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансовия инструмент ще варират поради промени в пазарните цени. Пазарният риск се състои от три вида риск:

Валутен риск

Рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансовия инструмент ще варират поради промени в обменните курсове.

Лихвен риск

Рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансов инструмент ще варират поради промени в пазарните лихвени проценти.

Друг ценови риск

Рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансовия инструмент ще варират поради промени в пазарните цени (различни от тези възникващи от лихвен риск или валутен риск) независимо от това дали тези промени са причинени от фактори специфични за отделния финансов инструмент или неговия емитент или от фактори влияещи върху всички подобни финансови инструменти търгувани на пазара.

Политиката на Дружеството за цялостно управление на рисковете е съсредоточена и има за цел да намали евентуалните неблагоприятни ефекти върху финансовия резултат.

Дружеството няма приета политика за хеджиране на финансовите рискове.

3.23 ЕФЕКТИ ОТ ПРОМЕНЕТЕ В ОБМЕННИТЕ КУРСОВЕ

Функционалната валута на Дружеството е български лев.

Валутата на представяне на финансовите отчети е български лев.

Точността на числата във финансовия отчет е хиляди български лева.

Чуждестранна валута е всяка валута различна от функционалната валута на Дружеството.

Сделките в чуждестранна валута се вписват първоначално във функционална валута, като към сумата на чуждестранната валута се прилага централния курс на Българска Народна Банка (БНБ) за съответната валута към датата на сделката.

Курсовите разлики, възникващи при уреждане на парични позиции или при преизчисляване на паричните позиции на Дружеството по курсове, различни от тези при които са били преизчислени при първоначалното признаване през периода или в предходни финансови отчети, се признават като печалба или загуба за периода в който са възникнали с някои изключения съгласно МСС 21 на курсовите разлики възникващи по дадена парична позиция, която по същността си представлява част от нетна инвестиция на отчитаща се стопанска единица в чуждестранна дейност.

Когато парична позиция възниква в резултат на сделка с чуждестранна валута и има промяна в обменния курс между датата на сделката и датата на уреждането се появява курсова разлика. Когато сделката бъде уредена в рамките на същия отчетен период, през който е възникнала, цялата курсова разлика се признава през дадения период. Но когато сделката бъде уредена през следващ отчетен период курсовата

разлика, призната през всеки от междинните периоди до датата на уреждането се определя от промяната на обменните курсове през всеки период.

Когато печалба или загуба от непарична позиция е отразена директно в собствения капитал всеки обменен компонент от тази печалба или загуба се признава в друг всеобхватен доход. Когато печалба или загуба от непарична позиция е отразена в печалбата или загубата всеки обменен компонент от тази печалба или загуба се признава като печалба или загуба.

Когато определени МСФО изискват някои печалби или загуби от активи да се отразяват директно в собствения капитал и когато такъв актив се оценява в чуждестранна валута МСС 21 изисква преоценената стойност да бъде преизчислена използвайки курса към датата на определяне на стойността в резултат на което се получава курсова разлика която също се признава в друг всеобхватен доход.

Дружеството прави преценка на позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период и текущо през отчетния период.

Към 31.12.2018 г. Дружеството няма позиции в чуждестранна валута.

3.24 СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

МСФО 13 се прилага, когато друг МСФО изисква или позволява оценяване по справедлива стойност или оповестяване на оценяването по справедлива стойност.

Справедлива стойност е цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване.

Рамката на оценяване по справедлива стойност на МСФО 13 се прилага за първоначално и последващо оценяване ако справедливата стойност се изисква или се разрешава от други МСФО.

Активи или пасиви, който се оценяват по справедлива стойност може да са някои от следните два вида: отделен актив или пасив; или

група от активи група от пасиви или група от активи и пасиви;

Дружеството оценява справедливата стойност на даден актив или пасив въз основа на евентуалните допускания на пазарните участници при определянето на цената на актив или пасив като се приема че те действат в своя максимална икономическа изгода.

При оценяването по справедлива стойност Дружеството отчита характеристиките на актива или пасива ако участниците на пазара ще ги вземат под внимание при определянето на цената на актива или пасива към датата на оценяване. Тези характеристики включват следното:

състоянието и местоположението на актива;

ограниченията, ако има такива, относно продажбата или използването на този актив;

други.

Въздействието на конкретна характеристика върху оценката се различава в зависимост от това как тази характеристика ще бъде взета предвид от пазарните участници.

Оценяването по справедлива стойност предполага, че актив или пасив се разменя в обичайна сделка между пазарни участници за продажба на актив или прехвърляне на пасив към датата на оценяване при актуалните към този момент пазарни условия.

Оценяването по справедлива стойност предполага, че сделка за продажба на актив или прехвърляне на пасив се извършва:

на основния пазар за този актив или пасив; или

при липсата на основен пазар — на най-изгодния пазар за този актив или пасив.

Ако за актив или пасив има основен пазар оценката на справедливата стойност е цената на този пазар дори ако цената на друг пазар е потенциално по-изгодна към датата на оценяване.

Справедлива стойност при първоначалното признаване

За придобит актив или поет пасив в разменна сделка цената на сделката е платената за придобиването на актива или получената за поемането на пасива. Справедливата стойност на актив или пасив е цената, получена при продажбата на актива или платена при прехвърлянето на пасива. В много случаи цената на сделката е равна на справедливата стойност. При определянето на това дали справедливата стойност при първоначалното признаване е цената на сделката Дружеството отчита фактори специфични за сделката както и за актива или пасива. Ако в друг МСФО се изисква или разрешава на Дружеството да оцени актив или пасив първоначално по справедлива стойност и ако цената на сделката се различава от справедливата стойност Дружеството признава произтичащата печалба или загуба в печалбата или загубата освен ако в този МСФО не е посочено друго.

Методи за остойностяване

В зависимост от обстоятелствата се използват подходящи методи за остойностяване, за които има достатъчно налични данни за оценяване на справедливата стойност. Даден метод за остойностяване се използва за да се прецени цената на продажба на актив или прехвърляне на пасив в рамките на обичайна

сделка между пазарни участници при актуални към датата на оценяване пазарни условия. Методите за остойностяване, използвани за оценяване на справедливата стойност, се прилагат последователно.

Дружеството допуска използването на трите приети подхода - пазарния приходния и разходния подход, като най-често използваният е пазарният чрез метода на пазарните аналози.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по този начин, се категоризира в следната йерархия на три нива:

Ниво 1 – Използват се котиран (некоригиран) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;

Ниво 2 – Прилагат се оценъчни техники, при които се използват входящи данни, различни от директно котиран пазарни цени но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и

Ниво 3 – Прилагат се оценъчни техники, при които най-ниското ниво използвани входящи данни в значителната си част са ненаблюдаеми.

За тези обекти, които се оценяват периодично по справедлива стойност, дружеството прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер между нивата в йерархията на справедливата стойност в зависимост от разполагаемите и използваните входящи данни.

3.25 СЧЕТОВОДНИ ПРЕДПОЛОЖЕНИЯ И ПРИБЛИЗИТЕЛНИ СЧЕТОВОДНИ ПРЕЦЕНКИ

В резултат на несигурността, присъща на деловата дейност, много статии от финансовите отчети не подлежат на прецизна оценка а само на приблизителна оценка. Приблизителните оценки се оценяват въз основа на най-актуалната налична и надеждна информация.

Използването на разумни приблизителни оценки представлява основен елемент в изготвянето на финансовите отчети и не намалява тяхната достоверност. Прилагането на Международните стандарти за финансово отчитане изисква от ръководството да приложи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки при изготвяне на финансовите отчети и при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите. Всички те се извършват на основата на най-добрата преценка, която е направена от ръководството към края на отчетния период. Действителните резултати биха могли да се различават от представените във финансовите отчети.

Дадена приблизителна оценка подлежи на преразглеждане ако настъпят промени в обстоятелствата, на които се основава или в резултат от получена нова информация или допълнително натрупан опит. Преразглеждането на приблизителната оценка не се свързва с предходни периоди и не представлява корекция на грешка.

Всяка промяна в прилаганата база за оценяване се третира като промяна в счетоводната политика, а не в счетоводната приблизителна оценка.

Когато е трудно да се направи разграничение между промяна в счетоводната политика и промяна в счетоводната приблизителна оценка, промяната се приема като промяна на счетоводната приблизителна оценка.

Ефектът от промяната в счетоводна приблизителна оценка се признава перспективно чрез включването му в печалбата или загубата за периода на промяната, ако промяната засяга само този период или периода на промяната и бъдещи периоди ако промяната засяга и двата.

Доголкова, доколкото промяната в счетоводната приблизителна оценка води до промени в активите и пасивите или се отнася до компонент от капитала, тя се признава чрез коригиране на балансовата стойност на свързания актив пасив или компонент от капитала в периода на промяната.

3.26 ГРЕШКИ

Грешки от минал период са пропуски или неточно представяне на финансовите отчети на Дружеството за един или повече минали отчетни периоди, произтичащи от неизползване или неправилно използване на надеждна информация която:

е била налична към момента, в който финансовите отчети за тези периоди са били одобрени за публикуване;

и

е можело при полагането на разумни усилия да бъде получена и взета предвид при изготвянето и представянето на тези финансови отчети;

Тези грешки включват ефектите от математически грешки грешки при прилагане на счетоводна политика, недоглеждане или неточно представяне на факти и измами.

Грешки по смисъла на МСС 8 могат да възникнат във връзка с признаването, оценяването, представянето или оповестяването на компоненти от финансовите отчети. Потенциалните грешки за текущия период, открити в същия, се коригират преди финансовите отчети да се одобрят за публикуване. Въпреки това грешки понякога се откриват в последващ период и тези грешки от предходни периоди се коригират.

Дружеството коригира със задна дата съществени грешки от предходни периоди в първия финансов отчет одобрен за публикуване след като са открити чрез:

преизчисляване на сравнителните суми за представения предходен период в които е възникнала грешка; или

в случай че грешката е възникнала преди най-ранно представения предходен период преизчисляване на началното салдо на активите пасивите и капитала за този период.

Грешка от предходен период се коригира посредством преизчисляване с обратна сила, освен ако е практически неприложимо да се определи някой от специфичните ефекти за периода или кумулативния ефект от тази грешка.

3.27 СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ МЕЖДУ ТЯХ

Дружеството спазва разпоредбите на МСС 24 при определяне и оповестяване на свързаните лица.

Сделка между свързани лица е прехвърляне на ресурси, услуги или задължения между свързани лица без значение на това дали се прилага някаква цена.

3.28 Лизинг

Съгласно МСС 17 лизингов договор се класифицира като финансов лизинг ако прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива.

Лизингов договор се класифицира като оперативен лизинг ако не прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор, по които дружеството е лизингополучател.

В началото на лизинговия срок финансовият лизинг се признава като актив и пасив в баланса с размер, който в началото на лизинговия срок е равен на справедливата стойност на наетия актив или ако е по-нисък – по настоящата стойност на минималните лизингови плащания, всяко едно от които е определено в началото на лизинговия договор. Дисконтовият процент, който се използва при изчисляване на настоящата стойност на минималните лизингови плащания е лихвеният процент заложен в лизинговия договор, доколкото той практически може да бъде определен; ако това е невъзможно се използва диференциалният лихвен процент по задължението на лизингополучателя. Първоначалните преки разходи, извършени от лизингополучателя, се прибавят към сумата, призната като актив.

Минималните лизингови плащания се разпределят между финансовия разход и намалението на неплатеното задължение. Финансовият разход се разпределя по периоди за срока на лизинговия договор така, че да се получи постоянен периодичен лихвен процент по остатъчното салдо на задължението. Условните наеми се начисляват като разход за периодите в които са били извършени.

Амортизационната политика по отношение на амортизуемите наети активи се съобразява с тази по отношение на собствените амортизуеми активи а признатата амортизация се изчислява на базата определена в МСС регламентиращи съответния вид актив. Ако не е сигурно в голяма степен, че Дружеството ще придобие собственост до края на срока на лизинговия договор активът изцяло се амортизира през по-краткия от двата срока – срока на лизинговия договор или полезния живот на актива.

Признаване и отчитане на оперативен лизингов договор, по които дружеството е лизингополучател

Лизинговите плащания по оперативен лизинг се признават като разход в отчета за доходите по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, освен ако друга системна база не е представителна за времето, през което Дружеството използва изгодите на наетия актив.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор по които дружеството е лизингодател

Дружеството признава активите, държани по силата на финансов лизинг в своите отчети и ги представя като вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор.

Подлежащото на получаване лизингово плащане се разглежда като погасяване на главница и финансов доход.

Признаването на финансовия доход се основава на модел, отразяващ постоянна норма на възвръщаемост за периодите върху нетната инвестиция на лизингодателя, свързана с финансовия лизинг.

Приходът от продажбата, признат в началото на срока на финансовия лизинг от лизингодателя, представлява справедливата стойност на актива или ако тя е по-ниска – настоящата стойност на минималните лизингови плащания, изчислени при пазарен лихвен процент. Себестойността на продажбата в началото на срока на лизинговия договор е себестойността или балансовата стойност, ако са различни, на наетата собственост, намалена с настоящата стойност на негарантираната остатъчна стойност.

Признаване и отчитане на оперативен лизингов договор, по който дружеството е лизингодател

Активите, държани за отдаване по оперативни лизингови договори, се представят в отчетите в съответствие със същността на актива.

Наемният доход от оперативни лизингови договори се признава като доход по линейния метод за срока на лизинговия договор, освен ако друга системна база отразява по-точно времевия модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Разходите, включително амортизацията, извършени във връзка с генерирането на дохода от лизинг се признават за разход. Наемният доход се признава за доход по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, дори ако постъпленията не се получават на тази база, освен ако друга системна база отразява по-точно времевия модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Началните преки разходи, извършени от Дружеството във връзка с договарянето и уреждането на оперативен лизинг се прибавят към балансовата сума на наетия актив и се признават като разход през целия срок на лизинговия договор на същото основание както лизинговия приход.

Амортизацията на амортизуемите наети активи се извършва на база съответстваща на амортизационната политика, възприета за подобни активи, а амортизациите се изчисляват на базата, посочена в МСС, регламентиращи отчитането на съответния вид актив.

3.29 СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Събития след края на отчетния период са онези събития, както благоприятни така и неблагоприятни, които възникват между края на отчетния период и датата, на която финансовите отчети са одобрени за публикуване.

Разграничават се два вида събития:

такива, които доказват условия, съществували към края на отчетния период (коригиращи събития);

и

такива, които са показателни за условия възникнали след края на отчетния период (некоригиращи събития).

Дружеството коригира сумите, признати във финансовите отчети за да отрази коригиращите събития след края на отчетния период и осъвременява оповестяванията.

Дружеството не коригира сумите признати във финансови отчети за да отрази некоригиращите събития след края на отчетния период. Когато некоригиращите събития след края на отчетния период са толкова съществени, че неоповестяването би повлияло на способността на потребителите на финансовите отчети да вземат стопански решения, Дружеството оповестява следната информация за всяка съществена категория на некоригиращото събитие:

естеството на събитието;

и

приблизителна оценка на финансовия му ефект или изявление че такава оценка не може да бъде направена.

3.30 Разходи по заеми

Дружеството прилага МСС 23 относно разходите по заеми.

Разходите по заеми, които могат пряко да се отнесат към придобиването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират като част от стойността на този актив.

Другите разходи по заеми се признават като разход.

Отговарящ на условията актив е актив, който по необходимост изисква значителен период от време за подготовка за неговата предвиждана употреба или продажба.

Разходите по заеми се капитализират като част от стойността на актива, когато съществува вероятност че те ще доведат до бъдещи икономически ползи за Дружеството и когато разходите могат да бъдат надеждно оценени.

Разходите по заеми, които могат да бъдат пряко отнесени към придобиването, строителството или производството на даден отговарящ на условията актив, са онези разходи по заеми които биха били избегнати ако разходът по отговарящия на условията актив не е бил извършен.

Дружеството капитализира разходите по заеми като част от стойността на отговарящия на условията актив на началната дата на капитализация.

Началната дата на капитализацията е датата на която Дружеството за първи път удовлетвори следните условия:

- извърши разходите за актива;
- извърши разходите по заемите;

както и

- предприеме дейности, необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Дружеството преустановява капитализирането на разходите по заеми за дълги периоди, през които е прекъснато активното подобрене на отговарящ на условията актив.

Дружеството прекратява капитализацията на разходите по заеми когато са приключени в значителна степен всички дейности необходими за подготвянето на отговарящия на условията актив за предвижданата употреба или продажба.

3.31 Условни активи и пасиви

Условен пасив е:

възможно задължение, което произлиза от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат изцяло контролирани от Дружеството;

или

настоящо задължение, което произлиза от минали събития но не е признато защото:

не е вероятно за погасяването му да бъде необходим изходящ поток от ресурси съдържащи икономически ползи;

или

- сумата на задължението не може да бъде определена с достатъчна степен на надеждност;

Условен актив е възможен актив, който произлиза от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат изцяло контролирани от Дружеството.

Условните активи и пасиви не се признават.

3.32 Отчет за паричните потоци

Дружеството е приело политика за отчитане и представяне на паричните потоци по прекия метод в отчета за паричните потоци.

Паричните потоци се класифицират като парични потоци от:

- Оперативна дейност
- Инвестиционна дейност
- Финансова дейност

3.33 Отчет за промените в собствения капитал

Дружеството представя отчет за промените в собствения капитал показващ:

- обща сума на всеобхватния доход за периода;
- за всеки компонент на собствения капитал ефектите от прилагане със задна дата или преизчисление със задна дата, признати в съответствие с МСС 8; както и
- за всеки компонент на собствения капитал изравняване на балансовата стойност в началото и в края на периода като се оповестяват отделно промените в резултат от:
  - печалба или загуба;
  - друг всеобхватен доход; както и
  - сделки със собствениците в качеството им на собственици като показва отделно вноските от и разпределенията към собствениците.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ КЪМ СТАТИИТЕ НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

4. ИМОТИ, МАШИНИ СЪОРЪЖЕНИЯ

	Земи и сгради	Съоръжения	Машини и оборудване	Транспортни средства	Други активи	Капитализирани разходи	Общо
Отчетна стойност							
Салдо към 31.12.2016	46765	76515	9684	6103	1530	125	140722
Постъпили	5387	12	119	31	9	32	5590
Излезли	(411)	(211)	(250)	(101)	(26)	(80)	(1079)
Салдо към 31.12.2017	51741	76316	9553	6033	1513	77	145233
Постъпили	778	374	43	33	22	9	1259
Излезли	(605)	(74)	(110)	(7)	(9)	(7)	(812)
Салдо към 31.12.2018	51914	76616	9486	6059	1526	79	145680
Амортизация							
Салдо към 31.12.2016	13935	38619	8112	5918	1443	-	68027
Постъпили	807	1936	246	82	33		3104
Излезли	(151)	(109)	(222)	(101)	(26)		(609)
Салдо към 31.12.2017	14591	40446	8136	5899	1450	-	70522
Постъпили	808	1983	249	50	24		3114
Излезли	(205)	(32)	(66)	(7)	(10)		(320)
Салдо към 31.12.2018	15194	42397	8319	5942	1464	-	73316
Балансова стойност							
Балансова стойност към 31.12.2017	37150	35870	1417	134	63	77	74711
Балансова стойност към 31.12.2018	36720	34219	1167	117	62	79	72364

Имоти, машини и съоръжения включват: съоръжения и оборудване които са преоценени при преминаване към МСФО като преоценената стойност е възприетата за намерена стойност на формираният резерв първоначално е отчетен в данъчния амортизационен план и впоследствие през 2009 г. е отписан от данъчната балансова стойност съгласно изискванията на законодателство. В резултат на това е формиран отсрочен данъчен пасив за разликата между счетоводната и данъчната балансова стойностна амортизируемите активи.

През периода не са отчетени обезценки на имоти машини и съоръжения в резултат на извършен тест за обезценка на същите.

През ноември 2018 г. "Напоителни системи" ЕАД е сключило договор за банков кредит с Инвестбанк АД. Кредитът обезпечен с дълготрайни материални активи с балансова стойност 844 х.лв., ипотекирани в полза на банката.

За част от активите дружеството не разполага с валиден документ за собственост към датата на съставяне на настоящия финансов отчет. Това са земи на стойност 4 093 х.лв. и сгради с балансова стойност 2 178 х.лв.

Активи с отчетна стойност в размер на 15 861 хил.лева са напълно амортизирани, но продължават да се ползват в дейността на дружеството.

5. ДЪЛГОТРАЙНИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Програмни продукти	Други активи	Общо
Отчетна стойност			
Салдо към 31.12.2016	182	35	217
Постъпили	1		1
Излезли	(6)		(6)

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД

Приложения към финансов отчет
за годината, завършваща на 31.12.2018 г.

Салдо към 31.12.2017	177	35	212
Постъпили	0	1	1
Излезли	(2)	(2)	(4)
Салдо към 31.12.2018	175	34	209
Амортизация			
Салдо към 31.12.2016	179	27	206
Постъпили	1	5	6
Излезли	(6)		(6)
Салдо към 31.12.2017	174	32	206
Постъпили	1	3	4
Излезли	(1)	(2)	(3)
Салдо към 31.12.2018	174	33	207
Балансова стойност			
Балансова стойност към 31.12.2017	3	3	6
Балансова стойност към 31.12.2018	1	1	2

През периода не са отчетени обезценки на нематериални активи.

6. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Материали в т.ч. /нето/	1753	1693
Основни материали	960	931
Резервни части	195	195
Горива и смазочни материали	71	63
Спомагателни материали	67	65
Други материали	834	813
Обезценка на материали	(374)	(374)
Продукция /нето/	10	13
Продукция	10	13
Стоки /нето/	2	2
Стоки	2	2
Биологични активи /нето/	2	2
Биологични активи	2	2
Общо	1767	1710

През 2017 година са обезценени материални запаси на стойност 374 х.лв. в клон Черно море.

През 2018 г. дружеството не отчита загуба от обезценка на материални запаси, във връзка с извършения преглед на тяхната нетна реализируема стойност.

7. ТЕКУЩИ ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Вземания от свързани лица	9 940	8 472
Вземания по ОПВВВ	9 940	8 472
Вземания по продажби /нето/	6 649	6 596
Вземания по продажби	11 506	11 117
Обезценка на вземания по продажби	(4 857)	(4 521)
Вземания по предоставени аванси	600	933
Вземания по съдебни спорове /нето/	208	60
Вземания по съдебни спорове	2 730	2 352
Обезценка на вземания по съдебни спорове	(2 522)	(2 292)
Други текущи вземания	1 705	1 793
Вземания по липси и начети	166	84
Вземания по неразпределени суми в ЧСИ	1 128	1 475
Предоставени гаранции и депозити	11	40
Вземания по застраховане	10	-
Предплатени разходи	19	10
Разчети по банкови такси	35	-

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ”ЕАД

Приложения към финансов отчет
за годината, завършваща на 31.12.2018 г.

Други вземания	336	184
Общо	19 102	17 854

Обезценката на вземанията е отчетена в съответствие с МСФО 9.

Приложен е моделът на очакваните кредитни загуби, като вземанията са структурирани в четири портфейла. Направен е анализ на историческите данни за възрастовата структура на нововъзникнали вземания по продажби и генерирана загуба и е определен историческия процент на загуба за 2016 и 2017 години по портфейли и групи просрочия. Изчислените показатели са осреднени. Изчислените показатели не са коригирани с прогнозни макроикономически показатели, тъй като тъй като в средносрочните прогнози на ЕК не се очакват промени, които биха довели до съществени влияния. Приложени са изчислените показатели за историческия процент на загуба към данните за възрастовата структура на вземанията за изследвания период. Съдебни и присъдени вземания са обезценени 100%, с изключение на вземания по изпълнителни дела, за които има наложени възбрани и обезпечения.

8. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Парични средства в брой	77	91
в лева	77	91
Парични средства в разплащателни сметки	2 248	440
в лева	2 248	440
Общо	2 325	531

Дружеството е преценило, че няма основание за обезценка на паричните средства. Тези средства са използвани за текущата дейност в следващите месеци преди изготвянето на ГФО.

9. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

9.1. Основен капитал

Акционер	31.12.2018 г.				31.12.2017 г.			
	Брой акции	Стойност лв	Платени лв	% Дял	Брой акции	Стойност Лв	Платени лв	% Дял
Министерство на земеделието, храните и горите	25497281	25497281	25497281	100%	25497281	25497281	25497281	100%
Общо:	25497281	25497281	25497281	100%	25497281	25497281	25497281	100%

9.2. Резерви

Имоти, машини и съоръжения включват активи, които са преоценени в предходни периоди при преминаване към МСФО като преоценената стойност е приета за намерена стойност. Поради това и предвид отписването на формираните резерви от данъчната балансова стойност на амортизируемите активи през предходни периоди в съответствие с действащото законодателство първите са представени в отчета за финансово състояние ведно с другите резерви.

10. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАЕМИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Задължения по дългосрочен заем	8 112	-
Общо	8 112	-

През 2018 година "Напоителни системи" ЕАД сключва договор за дългосрочен заем с Инвестбанк АД. Целта е да се погасят задълженията към Националната агенция за приходите и по изпълнителни дела, в т.ч. към частни съдебни изпълнители. Тази мярка е насочена към намаляване на разходи за лихви, такси и разноски. Кредитът е обезпечен с ДМА, описани към точка 4.

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД

Приложения към финансов отчет
за годината, завършваща на 31.12.2018 г.

Кредитна институция	дата на договор за заем	Договорена сума в х.лв.	лихвен процент	падеж
Инвестбанк АД	28.11.2018	10 000	1 м. EURIBOR+2.7 пункта, но не по-малко от 3.2% в/у усвоената част	26.11.2028

11. НЕТЕКУЩИ ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Задължения по доставки	829	1 734
Други нетекущи задължения	138	289
Задължения за обезщетения и неустойки	138	289
Общо	967	2 023

12. НЕТЕКУЩИ ПРОВИЗИИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Провизии за дългосрочни доходи на персонала	1 516	2 329
Общо	1 516	2 329

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	2 329	1 867
Разход за лихви	14	22
Разход за текущ стаж	(85)	694
Извършени плащания през периода	(681)	(297)
Актюерска печалба/загуба призната през периода	(61)	43
Сегашна стойност на задължението към 31 декември	1 516	2 329
Задължение признато в баланса към 31 декември	1 516	2 329

Намаляването на нетекущите провизии за персонал основно е свързано с промени в Колективния трудов договор.

13. ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Временна разлика	31 декември 2017		Движение на отсрочените данъци за 2018				31 декември 2018	
	временна разлика	отсрочен данък	увеличение	намаление	увеличение	намаление	временна разлика	отсрочен данък
			временна разлика	отсрочен данък	временна разлика	отсрочен данък		
Пасиви по отсрочени данъци								
Амортизируеми активи	14 075	1 407			(503)	(50)	13 572	1 357
Общо пасиви:	14 075	1 407	-	-	(503)	(50)	13 572	1 357
Отсрочени данъци (нето)	(14 075)	(1 407)	-	-	(503)	(50)	(13 572)	(1 357)

НЕПРИЗНАТИ ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЧНИ АКТИВИ

Временна разлика	31 декември 2017		Движение на отсрочените данъци за 2018				31 декември 2018	
	временна разлика	отсрочен данък	увеличение	намаление	увеличение	намаление	временна разлика	отсрочен данък
			временна разлика	отсрочен данък	временна разлика	отсрочен данък		
Активи по отсрочени данъци								
Обезценка вземания	6 813	682	433	42			7246	724
Компенсирани отпуски	675	67	452	46	(439)	(44)	688	69
Загуба	22381	2238			(16729)	(1673)	5652	565
Доходи на физ.лица	186	19	85	9	(125)	(13)	146	15

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД
Приложения към финансов отчет
за годината, завършваща на 31.12.2018 г.

Провизии	1688	169	449	45		2137	214
Дългосрочни доходи	2328	232			(812)	(81)	1516
Обезценка материални запаси	374	38				(1)	374
Общо активи:	34 445	3 445	1 419	142	(18 105)	(1 812)	17 759
							1 775

14. БЕЗВЪЗМЕЗДНИ СРЕДСТВА ПРЕДОСТАВЕНИ ОТ ДЪРЖАВАТА - НЕТЕКУЩИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Безвъзмездни средства свързани с активи	1 006	1 052
Общо	1 006	1 052

15. КРАТКОСРОЧНИ ЗАЕМИ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Задължения по кредити към свързани лица	6 917	6 977
Задължения по лихви по кредити към свързани лица	352	283
Задължения по овърдрафт	1 100	
Общо	8 369	7 260

През ноември 2018 г. "Напоителни системи" ЕАД сключва договор за банков кредит с Инвестбанк АД, който съдържа възможност за овърдрафт в размер до 3 млн. лв. при същите условия на договорения дългосрочен кредит.

16. ТЕКУЩИ ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Задължения по доставки	9 410	9 512
Задължения по получени аванси	496	397
Пасиви по договори с клиенти /задължения по получени аванси/	182	195
Други текущи задължения	2 830	3 298
Задължения по гаранции и депозити	322	472
Задължения за обезщетения и неустойки	156	159
Присъдени задължения	409	394
Такси водовземане - МОСВ	1535	1 590
Други задължения	408	683
Общо	12 918	13 402

В таблицата е направена рекласификация за 2017 година, като са посочени на отделен ред задълженията към МОСВ по такси за водовземане.

17. ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Данък върху добавената стойност	786	2 462
Данък върху доходите на физическите лица	275	590
Данък върху разходите		19
Други данъци	979	1 086
Лихви по задължения за данъци		1 487
Общо	2 040	5 644

18. Задължения към персонал

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Задължение към персонал	2089	2 087
в т.ч. задължения по неизползвани отпуски	577	586
Задължение към социално осигуряване	633	4038
в т.ч. задължения по неизползвани отпуски	111	100
Общо	2 722	6 125

19. Текущи провизии

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Провизии за правни задължения в т.ч.	2 137	1 688
Провизии за неустойки по търговски договори	416	498
Провизии за съдебни дела	1 721	1 190
Общо	2 137	1 688

През 2013 г. са начислени провизии за неустойки по сключени борсови договори за дървесина и скрап по които дружеството е в неизпълнение и Ръководството счита че условията няма да бъдат спазени. През периода 2014 г.- 2018 г. са изплатени суми за сметка на начислените провизии по договорите и към 31.12.2018 г. актуалния размер на задълженията е съответно 366 х.лв. и 50 х.лв.

През 2018 г., на база на преценката на юристите на дружеството, са начислени провизии за съдебни дела, по които дружеството е страна и за които има вероятност да претърпи загуби в размер на 453 х.лв. и по изпълнителни дела в размер на 1 268 х.лв.

20. Безвъзмездни средства предоставени от държавата – текущи

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Безвъзмездни средства свързани с активи	53	60
Безвъзмездни средства свързани с приходи	486	924
Общо	539	984

21. Приходи

21.1. Приходи от договори с клиенти

Приходите са реализирани изцяло на територията на Република България.
 Приходите от договори с клиенти по видове сегменти включват:

Вид приход	2018 г.	2017 г.
Продажби на продукция в т.ч.	47	35
Продажби на ел. енергия	0	6
Продажби на селскостопанска продукция	47	29
Продажби на услуги в т.ч.	36 234	31 867
Приходи от ОПВВВ	19 801	14 019
Напояване	9 048	10 475
Промислена вода	6 719	6 129
Отвеждане на отпадни води	510	366
Други услуги	156	376
Приходи за обекти, финансирани от МКВП	0	502
Общо	36 281	31 902

Следващата таблица предоставя информация за прилаганата от Дружеството счетоводна политика за признаване на приходите и времето на удовлетворяване на задължения за изпълнение на договорите с клиенти по МСФО 15 и МСС 18.

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД

Приложения към финансов отчет
за годината, завършваща на 31.12.2018 г.

Вид на продукта/услугата	на	Естество и време на удовлетворяване на задълженията за изпълнение, включително съществени условия за плащане	Признаване на приходи по МСФО 15 (приложим от 1 януари 2018 г.)	Признаване на приходи по МСС 18 (приложим преди 1 януари 2018 г.)
Договори за продажба на продукция	за	Прехвърляне на контрола върху продаваната продукция.	При получаване на договорената продукция от клиента.	Приходите се признават до степеня, в която е вероятно икономически ползи да бъдат получени от Дружеството и сумата на прихода може да бъде надеждно оценена. Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото възнаграждение, като се изключат отстъпки, рабати и други данъци върху продажбите или мита.
Приходи от услуги	от	Контролът се прехвърля, когато услугата е извършена. Вземането е дължимо незабавно.	Дружеството прехвърля контрола върху услугите с течение на времето и следователно удовлетворява задължението за изпълнение и признава приходи с течение на времето. Ако към края на отчетния период услугата по договора не е изцяло извършена приходите се признават въз основа на действителната услуга, предоставена до края на отчетния период, като пропорционална част от общите услуги, които трябва да бъдат предоставени.	Приходите от предоставяне на услуги се признават на база на етапа на завършеност на сделката към отчетната дата. Етапът на завършеност на сделката се определя пропорционално на срока по договора, за който е договорено да бъдат предоставени услугите.
Приходи от продажби на краткотрайни активи	на	Доставката възниква, когато активите са били изпратени на клиента, рисковете от потенциални загуби са прехвърлени на купувача и или той е присл активите в съответствие с договора за продажба. Обичайният срок за плащане е до 30 след доставката.	Приходите от продажби на краткотрайни активи се признават в момента, в който е прехвърлен контрола върху продаваните активи.	Приход се признава, когато Дружеството е прехвърлило на купувача значимите ползи и рискове от собствеността на предоставените активи.

Салда по договори
Търговски вземания

Вид	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Вземания от свързани лица	9 940	8 472
Вземания ОПВВВ	9 940	8 472
Вземания по продажби /нето/	6 649	6 297
Вземания по продажби	11 506	10 818
Обезценка на вземания по продажби	(4 857)	(4 521)

Към 31.12.2018 г. балансовата стойност на пасиви по договори, представляващи задължения по предоставени аванси е в размер на 182 х.лв.

Договорите, свързани с приходи в "Напоителни системи" ЕАД се изпълняват в рамките на една година.

Цената на сделката за изпълняваната от дружеството услуга от общ икономически интерес се формира на основание приета с Постановление на Министерския съвет Методика за определяне размера на несправедливата финансова тежест въз основа на нетните разходи, понесени от „Напоителни Системи“ ЕАД, на което със закон е възложено задължението за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите на територията на цялата страна.

Цените за доставка на вода за В и К оператори се определят от КЕВР.

Цените за доставка на вода за напояване се определят от Съвета на директорите.

През 2018 г. дружеството не отчита активи, възникващи от разходи по договори.

21.2. Други приходи и доходи

Вид приход	2018 г.	2017 г.
Продажби на стоки в т.ч.	3	3
Продажби на хранителни стоки	3	3
Продажби на услуги в т.ч.	1 880	2 056
Наеми	1 453	1 779
Удостоверения за поливност	305	247
Търговска дейност	96	1
Проекти съгласуване	26	29
Други приходи в т.ч.	2 270	6 288
Излишъци на материални запаси и ИМС	1 141	5194
Приходи от изпълнителни дела	57	14
Други	195	50
Отписани задължения	582	590
Възстановени провизии за задължения	-	313
Такса паркинг	11	-
Продажби на талони за риболов	13	19
Неустойки	256	83
Продажба на тръжни документи	15	22
Продажби на скрап	0	3
Общо	4 153	8 347

21.3. Приходи от безвъзмездни средства предоставени от държавата

Вид приход	2018 г.	2017 г.
Безвъзмездни средства, свързани с активи	53	60
Безвъзмездни средства, свързани с приходи	1 383	1 939
Общо	1 436	1 999

С постановление № 201 от 2011 г. е прието решение за предоставяне на бюджетни средства за възстановяване на хидромелиоративна инфраструктура, за отводнителни и напоителни полета, за предпазване на земеделски земи от заливане и за предотвратяване на бедствия и аварии във връзка със строителството на обект Автомагистрала „Тракия (А-4) Оризово-Бургас“, участък ЛОТ 4 „Ямбол-Карнобат“ от км. 276+200 до км. 325+280. Съгласно споразумение с Министерството на земеделието, храните и горите „Напоителни системи“ ЕАД изпълнява посочения обект. Постановление № 201 от 14.07.2011 г. на Министерския съвет е свързано с финансиране на разходи за текущата дейност, по конкретно мероприятия за предпазване на магистралата, доколкото тя се пресича от хидромелиоративни съоръжения. Тези мероприятия са част от основната дейност на дружеството по напояване, отводняване и управление на собствени имоти. Плащанията се извършват от акредитивна сметка от МЗХГ директно на изпълнителя.

22. Разходи за материали

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Ел. енергия	2 506	1 714
Горивни и смазочни материали	1 529	1 282
Основни материали	199	281
Резервни части	116	261
Офис материали и консумативи	75	104
Гуми	47	40
Спомагателни материали	69	83
Активи под праг на същественост	7	60
Работно облекло	3	10
Топлоенергия	48	35
Вода	28	31
Рекламни материали	11	4
Други материали	61	12
Общо	4 699	3 917

23. Разходи за външни услуги

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Подизпълнители	1 928	2 317
Данъци и такси	547	611
Охрана	468	656
Консултански и други договори	215	198
Ремонт и поддръжка	130	226
Наета механизация	603	54
Съобщителни услуги	277	294
Нает транспорт	215	52
Граждански договори и хонорари	69	69
Абонаменти	67	82
Застраховки	145	84
Наеми	48	32
Нотариални и съдебни такси	204	25
Одиторски услуги	51	29
Реклама	20	16
ГТП	14	
Изготвяне на документи за собственост	71	
Такса водоползване	522	479
Други разходи за външни услуги	113	67
Общо	5 707	5 291

24. Разходи за амортизации

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Разходи за амортизации на	3 118	3 110
дълготрайни материални активи	3 114	3 104
дълготрайни нематериални активи	4	6
Общо	3 118	3 110

25. Разходи за заплати и осигуровки на персонала

Разходи за:	2018 г.	2017 г.
Разходи за заплати	20 442	20 096
Разходи за осигуровки	4 243	3 851
Социални разходи по КТД	1 850	1 938
Общо	26 535	25 885

26. Обезценка на финансови активи

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Разходи от обезценка на вземания	480	729
Общо	480	729

27. Други разходи

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Разходи за брак	6	24
Разходи за командировки	104	97
Разходи за глоби и неустойки	36	91
Разходи по съдебни и изпълнителни дела	367	184
Отписани вземания	375	315
Разходи за трудова медицина	15	18

Отписани вземания	375	315
Разходи за трудова медицина	15	18
Обучение	4	26
Разходи представителни	13	20
Разходи за предпазна храна	8	11
Разходи без документ	-	1
Разходи за лихви по търговски сделки	136	3
Разходи за лихви по държавни вземания	401	583
Разходи за обезщетения и неустойки	-	448
Провизии по съдебни дела	727	49
Разходи от обезценка на материални запаси	-	375
Други разходи	56	129
Общо	2 248	2 374

28. БАЛАНСОВА СТОЙНОСТ НА ПРОДАДЕНИ АКТИВИ ИЗМЕНЕНИЯ НА ЗАПАСИ ОТ ПРОДУКЦИЯ КАПИТАЛИЗИРАНИ РАЗХОДИ И ДРУГИ

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Балансова стойност на продадени активи /нето/	7	(3)
Балансова стойност на продадени активи	(3)	(3)
Изменение на запасите от продукция /нето/	1	
Изменение на запасите от продукция	1	
Капитализирани разходи за активи	9	
Общо	7	(3)

29. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Разходи за лихви в т.ч.	83	72
по търговски заеми	69	72
по банков кредит и овърдрафт	14	
Други финансови разходи	68	31
Общо	151	103

30. РЕЗУЛТАТ ОТ ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Резултат от освобождаване от имоти машини съоръжения	2 015	573
Балансова стойност на продадени активи	458	196
Приходи от продажба на активи	2473	769
Общо	2 015	573

31. РАЗХОД ЗА ДАНЪЦИ

Вид разход	2018 г.	2017 г.
Изменение на отсрочени данъци	(50)	(39)
Общо	(50)	(39)

Съгласно действащото законодателство печалбите се облагат с корпоративен данък в размер 10%. За изчисляване размера на отсрочените данъци е ползвана ставка 10% която се очаква да е валидна при обратното проявление.

32. ДАНЪЧЕН ЕФЕКТ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Компоненти	31 декември 2018			31 декември 2017		
	преди данък	данък	след данък	преди данък	данък	след данък
Друг всеобхватен доход						
Актьорски печалби и загуби	61	-	61	(43)	-	(43)
Ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9	(86)		(86)			
Друг всеобхватен доход	(25)	-	(25)	(43)	-	(43)

ДРУГИ ОПОВЕСТЯВАНИЯ

33. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Едноличен Собственик на капитала на Дружеството
Министерството на земеделието, храните и горите

Други свързани лица

Всички предприятия, свързани с Държавата

Ключов ръководен персонал

Атанас Славчев Кацарчев - Председател на СД
Снежина Димитрова Динева - Член на СД и изпълнителен директор
Антоанета Николова Дръндова - Член на СД

Приходи от свързани лица

Клиент	Вид сделка	2018 г.	2017 г.
МЗХГ	приходи от ОППВ	19 801	14 019
Общо		19 801	14 019

Вземания от свързани лица

Клиент	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
МЗХГ	9 940	8 472
Общо	9 940	8 472

Дружеството е преценило, че няма основание за обезценка на вземанията от МЗХГ.

Получени заеми от свързани лица - условия по заеми

Кредитор	Договорен размер на кредита	Л. %	Падеж	Обезпечения/Гаранции
Югозападно ДП	2 483	1%	31.12.2019 г.	Запис на заповед
Югоизточно ДП	2 000	1%	31.12.2019 г.	Запис на заповед
Южноцентрално ДП	2 374	1%	31.12.2019 г.	Запис на заповед
Земинвест ЕАД	700	1%	31.12.2019 г.	Запис на заповед

Получени заеми от свързани лица – задължения

Кредитор	Краткосрочна част по амортизируема стойност	
	Главница	Лихви
Югозападно ДП	2 483	124
Югоизточно ДП	2 000	101
Южноцентрално ДП	2 374	123
Земинвест ЕАД	60	4
Общо	6 917	352

Получени заеми от свързани лица – разходи за лихви

Банка / Кредитор	Задължение	Начислени	Платени	Задължение
	31.12.2017 г.	през 2018 г.	през 2018 г.	31.12.2018 г.
Югозападно ДП	99	25		124
Югоизточно ДП	81	20		101
Южноцентрално ДП	99	24		123
Земинвест ЕАД	4			4
Общо	283	69	-	352

Доходи на ръководство

Вид	Начислени суми за възнаграждения и осигуровки за периода
Съвет на директори	56
Изпълнителен директор	57
Общо:	113

34. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

С управлението на капитала Дружеството цели да създава и поддържа възможности да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на принципала и стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура за да се редуцират разходите за капитал. Дружеството текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала си. Дружеството използва различни източници за финансиране на своята дейност, като това са както собствени, така и заемни средства от банки и свързани лица.

35. ФИНАНСОВИ РИСКОВЕ

В хода на обичайната си дейност Дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове най-важните от които са: валутен риск, кредитен риск и ликвиден риск. Затова общото управление на риска е фокусирано върху минимизирането на потенциалните отрицателни ефекти които биха могли да се отразят върху финансовите резултати. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми за да се определят адекватни цени на услугите, предоставяни от Дружеството, да се оценят адекватно формите на поддържане на свободните ликвидни средства без да се допускат неоправдана концентрация на даден риск.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложено Дружеството при осъществяване на неговата дейност както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Кредитен риск

При осъществяване на своята дейност Дружеството е изложено на кредитен риск който е свързан с риска някой от контрагентите му да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към него.

В следващата таблица се съдържа информация за изложеността на кредитен риск от вземанията от клиенти от несвързани лица на Дружеството, при използването на матрицата на провизиите за очаквани кредитни загуби съответно към 1 януари 2018 г. и 31 декември 2018 г.:

31 декември 2018 г.	Очакван процент на кредитна загуба	Брутна стойност на вземания от клиенти	Обезценка за очаквана кредитна загуба	Нетна стойност на вземания от клиенти
Непадежирали	7%	929	62	867
От 30-90 дни	7%	1 249	87	1 162
От 90 – 180 дни	5%	2 832	132	2 700
От 180 – 360 дни	4%	1 589	67	1 522
Над 360 дни	92%	4 907	4 509	398

1 януари 2018 г.	Очакван процент на кредитна загуба	Брутна стойност на вземания от клиенти	Обезценка за очаквана кредитна загуба	Обезценка по МСС 39	Нетна стойност на вземания от клиенти
Непадежирали					
От 30-90 дни	1%	1 781	22		1 759
От 90 – 180 дни	1%	3 165	36		3 129
От 180 – 360 дни	2%	1 650	28		1 622
Над 360 дни	100%	4 521		4 521	0

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. То провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства и добра способност за финансиране на стопанската си дейност.

Пазарен риск

Пазарен риск е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци от даден инструмент ще варира поради промените в пазарните цени. Пазарните цени включват четири типа риск: лихвен, валутен, стоков и друг ценови риск, както и рискът за цената на собствения капитал. Финансовите инструменти, които биват засегнати от пазарния риск включват заеми и привлечени средства, депозити инструменти на разположение за продажба и деривативни финансови инструменти.

Валутен риск

Валутният риск произтича от колебанията в обменните курсове на валутите. Дружеството не е изложено на валутен риск понеже финансовите му активи и пасиви са в български лева.

Лихвен риск

Лихвеният риск произтича от колебанията в цената на финансов инструмент в зависимост от промените в лихвените нива. През 2018 година очакванията са цената на финансовите услуги да няма съществено значение за дружеството. "Напоителни системи" ЕАД през декември 2018 г. сключва договор за дългосрочен заем с Инвестбанк АД. Договореният лихвен процент е в размер на 1 м. EURIBOR+2.7 пункта, но не по-малко от 3.2% в/у усвоената част. Поради слабото движение на EURIBOR за последните години и прогнозите Дружеството не очаква съществено влияние на лихвените проценти върху прогнозите за дейността.

36. КЛЮЧОВИ ПРИБЛИЗИТЕЛНИ ОЦЕНКИ И ПРЕЦЕНКИ НА РЪКОВОДСТВОТО С ВИСОКА НЕСИГУРНОСТ

В настоящия финансов отчет при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите ръководството е направило счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки. Всички те са направени на основата на най-добрата преценка и информация с която е разполагало ръководството към края на отчетния период. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящия финансов отчет.

36.1. ОБЕЗЦЕНКА НА ИМОТИ МАШИНИ СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

Съгласно изискванията на МСС 36 към края на отчетния период се прави преценка дали съществуват индикации че стойността на даден актив от Имотите, машините и съоръженията е обезценена. В случай на такива индикации се изчислява възстановимата стойност на актива и се определя загубата от обезценка.

Към 31.12.2018 г. не е извършена обезценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване предвид преценката, че тяхната възстановителна стойност е по-висока.

36.2. ОБЕЗЦЕНКА НА МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Към края на отчетния период ръководството прави преглед на наличните материални запаси - материали, продукция и стоки за да установи дали има такива, на които нетната реализуема стойност е по-ниска от балансовата им стойност.

36.3. ОБЕЗЦЕНКА НА ВЗЕМАНИЯ

Към края на всеки отчетен период ръководството извършва преглед на приблизителна оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания.

През 2018 г. дружеството започва прилагане на изискванията на МСФО 9 за обезценка на търговски вземания. Счетоводната политика по отношение на обезценките на вземания е изложена в точка 3.8.

Изменение в обезценката на търговските вземания:

	2018г. хиЛ. лв.	2017г. хиЛ. лв.
Салдо към 1 януари	4521	4521
Корекции от първоначалното прилагане на МСФО 9	86	
Салдо на 1 януари (преизчислено)	4607	
Загуба от обезценка	250	
Салдо към 31 декември	4857	4521

Движение на обезценката на търговски вземания от несвързани лица и вземания по съдебни спорове :

	31.12.2018 г.	31.12.2017 г.
Салдо в началото на годината	6 813	6 126
Отчетени през годината обезценки	480	745
Изписани суми през годината като несъбираеми		(58)
Ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9	86	
Салдо в края на годината	7 379	6 813

Вид	01.01.2018 г.	Движение за 2018		31.12.18
		увеличение	намаление	
Обезценка на търговски вземания	4 607	250		4 857
Обезценка на вземания по съдебни спорове	2 292	230		2 522
Общо	6 899	480		7 379

36.4. АКТЮЕРСКИ ОЦЕНКИ

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифициран актюер, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството.

36.5. ПОЛЕЗЕН ЖИВОТ НА АМОРТИЗИРУЕМИ АКТИВИ

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период. Към 31 декември 2018 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Дружеството. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване.

36.6. ПРОВИЗИИ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Провизии се признават, когато Дружеството има сегашно задължение (правно или конструктивно) в резултат на минали събития, когато има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим поток от ресурси, съдържащ икономически ползи и когато може да бъде направена надеждна оценка на стойността на задължението. Когато Дружеството очаква, че някои или всички необходими за уреждането на провизията разходи ще бъдат възстановени, например съгласно застрахователен договор,

възстановяването се признава като отделен актив, но само тогава, когато е практически сигурно, че тези разходи ще бъдат възстановени. Разходите за провизии се представят в отчета за доходите, нетно от сумата на възстановените разходи. Когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е съществен, провизиите се дисконтират като се използва текуща норма на дисконтиране преди данъци, която отразява, когато е уместно, специфичните за задължението рискове. Когато се използва дисконтиране, увеличението на провизията в резултат на изминалото време се представя като финансов разход.

37. Условни активи и пасиви

Заеми

За получените заеми от свързани лица са издадени записи на заповед в полза на кредиторите в размер на номиналната стойност. Банковият заем е обезпечен с ипотекирани дълготрайни материални активи.

38. Оповестяване съгласно законови изисквания

Възнаграждението за независим финансов одит за 2018 г. е в размер на 51 хил.лв. без ДДС. През годината не са предоставяни данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита. Настоящото оповестяване е в изпълнение на изискванията на чл. 30 от Закона за счетоводството.

39. Грешки

Вид грешка	Сума	Статия
Корекции преди 2016 г.		
Сгради и съоръжения	28	Имоти, машини и съоръжения
Корекция на разходи	(390)	Други разходи
Корекции 2017 г.		
Корекция на разходи	(179)	Други разходи
Общо	(541)	

При проведена инвентаризация през периода в клон Струма Места е установен актив, който през 2004 година е заведен частично, по точно за имот с две сгради е била заведена само едната. Съобразно с наличните документи втората сграда е заведена в активите на Дружеството.

През предходни периоди са допуснати пропуски в начисляването на съдебни разходи, в т.ч. не е осчетоводено сключено споразумение във връзка с приключил съдебен спор. Другите корекции на грешки се отнасят за погрешно отписани задължения към басейновите дирекции за такси водовземане, при положение, че за тях са съществували влязли в сила актове, спиращи давностния срок.

Тъй като корекцията не оказва съществен ефект върху информацията в отчета за финансовото състояние към началото на предходния период, Дружеството не представя два сравнителни периода в отчет за финансовото състояние.

40. Действащо предприятие

Ръководството счита, че Дружеството е действащо и ще остане действащо и няма планове и намерения за преустановяване на дейността. В резултат на дейността си през предходни периоди към края на 2018 г. Дружеството отчита натрупани загуби в размер на 1 161 хил.лева, като към същата дата текущите пасиви надвишат текущите активи с 5 531 х.лв.

През 2016 г. с Решение на Министерски съвет е приета Обща стратегия за управление и развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите, която разработена от Световната банка по поръчка на Министерството на земеделието, храните и финансирана със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони 2007-2013. Стратегията разглежда три принципно насоки за реформа в сектора : запазване на сегашното положение - без промяна в статуквото; реструктуриране на „НС“ ЕАД в Регионални предприятия по хидромелиорации и реструктуриране на „НС“ ЕАД в децентрализирани организации със самостоятелно финансиране, като акцентът е поставен на последното. Поради практическата неприложимост на предложения последен вариант, както и поради немалкото противоречия в него Ръководството на „Напоителни системи“ ЕАД предлага стратегията да бъде променена и адаптирана към състоянието и възможностите на сектора.

През 2017 г. е приета нова програма на Правителството за периода 2017 – 2021 г. която предвижда изготвяне и приемане на Закон за хидромелиорациите, както и оздравяване на „Напоителни системи“ ЕАД. Със Заповед № РД 09-225 от 09.03.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите е

създадена работна група, която да изготви проект за изменение на стратегията, чиято цел е да бъдат коригирани и адаптирани предложенията, които може да съдържат потенциално негативно влияние или риск за сектора и Дружеството.

Изготвена е Бизнес програма на „Напоителни системи” ЕАД за периода 2017-2021 г., която е одобрена от Министъра на земеделието, храните и горите, за което Дружеството е уведомено с писмо № 70-4811 от 16.01.2018 г. на МЗХГ.

Ръководството на "Напоителни системи" ЕАД е уверено, че с промените в Общата стратегия за управление и развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите и с Програмата на Правителството за периода 2017 -2021 г., както и с промените в нормативната база, ще поддържа нормална дейност и в бъдеще. Промените и предприетите действия ще осигурят предпоставки за повишаване на ефективността и оптимизиране на дейността, както и възможности за осигуряване на достатъчно по обем и характер финансиране за целта, свързано най-вече с оперативни програми на Европейския съюз.

41. Събития след края на отчетния период

Между края на отчетния период и дата на одобрение за публикуване на финансовия отчет не са възникнали други събития които изискват оповестявания и корекции.

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

за 2018 година

на “НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД

ПРИЕТ С ПРОТОКОЛ ОТ 7 май 2019 г. НА СЪВЕТА НА ДИРЕКТОРИТЕ

НАСТОЯЩИЯТ ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА Е ИЗГОТВЕН В СЪОТВЕТСТВИЕ С РАЗПОРЕДБИТЕ
НА ЧЛ. 39 ОТ ЗАКОНА ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО И ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 247 ОТ
ТЪРГОВСКИЯ ЗАКОН

Годишният доклад за дейността представя коментар и анализ на финансовия отчет и друга съществена информация относно финансовото състояние и резултатите от дейността на „Напоителни системи“ ЕАД. Докладът съдържа информацията по чл. 39 от Закона за счетоводството, чл. 187 д и чл. 247 от Търговския закон.

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Фирмено наименование „Напоителни системи“ ЕАД

ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ И ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ С ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ

Предметът на дейността на дружеството е стопанисване, експлоатация, ремонт, поддържане, разширение, инвестиране, проучване, проектиране, инженерингова дейност за комплексно използване на хидромелиоративния фонд, доставка и продажба на вода за напояване и промишлено водоснабдяване, мелиоративно строителство, производство и търговия със селскостопанска продукция, дървен материал, електроенергия, риба и рибни продукти, отдаване под наем на хидротехнически съоръжения и сгради; ресторантьорство и хотелиерство, както и всички дейности, незабранени със закон.

Основните дейности с обществена значимост, които дружеството извършва са:

- поддържа и експлоатира държавния хидромелиоративен фонд за улавяне, съхранение, покачване, разпределение и реализация на вода за напояване на земеделските култури, като с част от стопанисваните съоръжения доставя вода за промишлени и други нужди, в това число условно чиста вода за В и К дружества.

- стопанисва, поддържа и експлоатира обекти и съоръжения, чието основно предназначение е предпазване от вредното въздействие на водите, в това число предпазване от наводнения на населени места, пътища, жп. линии, предприятия, земеделски земи и други обекти. Ефектът от тези хидромелиоративни съоръжения се реализира не само в селското стопанство, но и в останалите отрасли от националната икономика, поради което същите са с общонационално значение. Тези съоръжения са изградени с държавни средства и включват предпазни диги, Дунавски диги, корекции на реки, отводнителни полета и системи. По-голямата част от тези обекти са линейни, разположени са в землищата на много общини и кметства, и трудно могат да се поддържат в техническа изправност от други структури на регионално ниво.

- извършва дейности по стопанисване, поддръжка, експлоатация, опазване и мониторинг на 21 бр. комплексни и значими язовири, които съгласно чл. 13 от Закона за водите са публична държавна собственост. Със Заповед от 17.03.2011 год. Министърът на земеделието и храните е наредил на „Напоителни системи“ ЕАД да приеме язовирите и да извършва посочените дейности съгласно действащата тогава Наредба № 13 за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях.

„Напоителни системи“ ЕАД София поддържа и експлоатира държавния хидромелиоративен фонд за улавяне, съхранение, покачване, разпределение и реализация на вода за напояване на земеделските култури, като с част от стопанисваните съоръжения доставя вода за промишлени и др. нужди, в т. ч. за питейно - битово водоснабдяване на населението. Наред със съоръженията, имащи пряко отношение към поливния процес, дружеството стопанисва и такива, чието основно предназначение е предпазване от вредното въздействие на водите, в т.ч. предпазване от наводнения на населени места, пътища, жп. линии, предприятия, земеделски земи и други обекти. Ефектът от тези хидромелиоративни съоръжения се реализира не само в селското стопанство, но и в останалите отрасли от националната икономика, поради което същите са с общонационално значение. Тези съоръжения включват предпазни диги, Дунавски диги, корекции на реки, отводнителни полета и системи.

Освен тях дружеството стопанисва, поддържа и експлоатира 21 бр. комплексни и значими язовири. Съгласно чл. 13 от Закона за водите всички тези съоръжения и язовири са публична държавна собственост, извадени са от баланса на дружеството и се отчитат като задбалансови активи. По-голяма част от тези обекти са линейни, разположени са в землищата на много общини и кметства, и трудно могат да се поддържат в техническа изправност от други структури на регионално ниво. Изискванията за инженерна сигурност на съоръженията налагат научнообосновани методи за системен технически контрол, пълна и точна координация при поддържането, наблюденията, измерванията и действията при екстремни условия.

УЧРЕДЯВАНЕ И РЕГИСТРАЦИЯ

“Напоителни системи” ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано по Търговския закон, със 100 % държавно участие и принципал – Министъра на земеделието, храните и горите.

Дружеството е създадено чрез преобразуването на държавна фирма „Хидромелиоративни системи” София с решение от 08.12.1993 год. на Софийски градски съд фирмено отделение, четвърти състав, по фирмено дело № 1798/1991 год., с основен предмет на дейност стопанисване, експлоатация, поддържане на хидромелиоративния фонд, доставка и продажба на вода за напояване и промишлено водоснабдяване с основна сфера на дейност по НКИД КОД 0161 - Спомагателни дейности в растениевъдството.

Дружеството е вписано в регистъра за държавните и общински предприятия под № 514 том 10, р.П, стр. 71 по фирмено дело 1798/1991 год.

Дружеството е учредено без срок за действие относно предмета на дейност.

Последните промени в Устава са вписани в регистъра на търговските дружества, а последните промени в органите за управление - в Агенцията по вписванията.

СОБСТВЕНОСТ И УПРАВЛЕНИЕ

Напоителни системи” ЕАД - София е търговско дружество със 100% държавно участие и принципал Министърът на земеделието, храните и горите. Дружеството е с едностепенна форма на управление - Съвет на директорите.

Съставът на последния Съвет на директорите е следния:

Атанас Славчев Кацарчев- Председател на съвета на директорите

Антоанета Николова Дръндова- член

Снежина Димитрова Динева - член

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор - Снежина Димитрова Динева

АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

Деноминацията на капитала на дружеството е вписана с решение № 17 от 15.12.1999 г., като към 31.12.2013 г. съдебно регистрираният капитал възлиза на 20 949 436 лв., разпределен на 20 949 436 бр. поименни акции с номинал 1,00 лв. за акция.

Със Заповед на Министъра на земеделието и храните РД 59-13 / 21.02.2014 г., вследствие на вливането на “Хидромелиорации-Севлиево” ЕАД, е увеличен регистрирания капитал на “Напоителни системи” ЕАД на 25 452 628 лв., разпределен на 25 452 628 поименни акции с номинал 1,00 лв. за акция. Увеличението е вписано на 27.04.2014 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията. Във връзка с това обстоятелство е актуализиран Устава на дружеството.

Със Заповед № РД 56-82 от 15.11.2016 г. на Министъра на земеделието и храните е извършено едновременно увеличаване и намаляване на капитала на “Напоителни системи” ЕАД. На 22.11.2016 г. това е вписано в Търговския регистър, като актуализираният размер на капитала е 25 497 281 лв., разпределен на 25 497 281 поименни акции с номинал 1,00 лв. за акция. Във връзка с това обстоятелство е актуализиран Устава на дружеството.

СЕДАЛИЩЕ И АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ

гр. София, бул. „Цар Борис III” № 136 ет. 3;

Телефон: 02/ 8561177,8085000;

Факс: 02/ 8564842

e-mail : office@nps.bg

СТРУКТУРА НА ДРУЖЕСТВОТО

През 2018 г. „Напоителни системи“ ЕАД е структурирано в Централно управление и 14 клона в страната, чрез които осъществява предмета си на дейност:

Клон Черно море - гр. Варна 9000, район р-н Одесос, ул. „Христо Ботев“ №10
Клон Тополница - гр. Пазарджик 4400, ул. „Пловдивска“ № 3
Клон Среден Дунав- гр. Плевен 5800, ул. „Дойран“ №136
Клон Марица - гр. Пловдив 4000, район р-н Централен, бул. „Марица“ № 122
Клон Долен Дунав, - гр. Русе 7012, ул. „Борисова“ № 52, ет. 1
Клон Средна Тунджа, - гр. Сливен 8800, ул. „Д. Пехливанов“ № 10
Клон София, гр. София, - гр. Елин Пелин 2100, пл. „Независимост“ № 18
Клон Горна Тунджа - гр. Стара Загора 6000, бул. Митрополит Методии Кусев № 2
Клон Струма-Места - гр. Дупница 2600, ул. „Св. Ив. Рилски“ № 20
Клон Мизия - гр. Враца 3000, бул. „Христо Ботев“ № 178
Клон Видин - гр. Видин 3700, ул. „Цар Александър“ 13
Клон Хасково - гр. Хасково бул. „Раковски“ № 1
Клон Шумен - гр. Шумен ул. „Пета“ № 1
Клон Бургас - гр. Бургас ул. „Фердинандова“ № 3 ет. 3

ОДИТОР

Одитор на дружеството за 2018 г. е одиторското дружество „ЕКОВИС ОДИТ БЪЛГАРИЯ“ ООД с рег. № 114 при ИДЕС и водещ одитор, отговорен за одита - Георги Тренчев.

ОБСЛУЖВАЩИ БАНКИ

„Инвестбанк“ АД
„ОББ“ АД
„Юробанк България“ АД
„Търговска банка Д“ АД

ОТГОВОРНОСТ НА РЪКОВОДСТВОТО

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватна счетоводна политика.

Ръководството също така потвърждава, че при съставяне на годишните финансови отчети са спазени изискванията на МСФО, приети от ЕС, като съответно същите са изготвени на база на принципа-предположение за действащото предприятие.

Ръководството е отговорно за коректното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягването и откриването на евентуални злоупотреби и други нередности.

С цел осигуряване на независима и обективна оценка на финансовите отчети и спазване на Закона за счетоводството годишният отчет се проверява от регистриран одитор съгласно Закона за независимия финансов одит. Финансовите отчети се изготвят съгласно Международните счетоводни стандарти и Международните стандарти за финансово отчитане. Текущата финансово-счетоводна дейност на дружеството е обект на периодичен контрол от страна на Сметната палата и вътрешния одит на МЗХГ, както и от страна на Съвета на директорите и изпълнителния директор. Дружеството има утвърдена система за финансово управление и контрол.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪВЕТА НА ДИРЕКТОРИТЕ

„Напоителни системи“ ЕАД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите, състоящ се от 3 члена. Членовете на Съвета на директорите се избират от принципала – Министър на земеделието, храните и горите.

През 2018 година съставът на Съвета на директорите е бил следният :

Снежина Димитрова Динева

Атанас Славчев Кацарчев от 03.05.2018 г.

Антоанета Николова Дръндова от 07.02.2018 г.

Олга Максимова Стоянова – до 06.02.2018 г.

Мариана Стефанова Маринова – до 02.05.2018 г.

През 2018 година дружеството е представлявано и управлявано от :

Снежина Димитрова Динева – изпълнителен директор

За членовете на Съвета на директорите не са предвидени привилегии или изключителни права да придобиват акции и облигации на дружеството.

Информация относно възнагражденията на членовете на Съвета на директорите

През 2018 година получените доходи от членовете на Съвета на директорите и от изпълнителния директор са следните:

Доходи на ръководство

Вид	Начислени суми за възнаграждения и осигуровки за периода
Съвет на директори	56
Изпълнителен директор	57
Общо:	113

Изпълнителния директор на Дружеството и членовете на СД нямат участия в управителни органи и не притежават част от дялове и акции на дружества.

Към 31.12.2018 г. МЗХГ притежава 100 %-та от капитала на Дружеството.

Не са прехвърляни акции на Дружеството от членове на Съвета на директорите

През изминалата 2018 г. членовете на Съвета на директорите на Дружеството или свързани с тях лица не са сключвали договори по смисъл на чл. 240 б от Търговския закон.

ЧИСЛЕНОСТ И СТРУКТУРА НА ПЕРСОНАЛА

	среден списъчен брой за 2017 г.	среден списъчен брой за 2018 г.
Общо заети	1 829	1 796
Ръководни служители	83	88
Аналитични специалисти	154	170
Приложни специалисти	242	242
Помощен персонал	97	93
Персонал, зает с услуги	45	43
Квалифицирани работници	210	212
Оператори на машини и съоръжения	110	101
Нискоквалифицирани работници	888	847

Средносписъчният брой и структурата на персонала през 2018 година нямат съществени изменения в сравнение с 2017 година.

КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПАЗАРА

Основните макроикономически показатели, които оказват въздействие на стопанската среда в страната са следните :

Показател	към 31.12.2018 предварителни данни	към 31.12.2017
БВП по текущи цени в млн. лв.	107 925	101 043
БВП на сектор Селско, горско и рибно стопанство	3 937	4114
Реален растеж на БВП	3,8	3,1
Инфлация /дефлация	2,8	2,1
Коефициент на безработица в края на годината	4,7	5,6

„Напоителни системи“ ЕАД няма конкурентни предприятия в своята област. През 2018 липсва растеж в селскостопанския сектор, което се отразява върху финансовите показатели на дружеството.

ДЪРЖАВНА ПОЛИТИКА

Дейността на „Напоителни системи“ ЕАД е в пряка връзка с държавната политика в областта на хидромелиорациите. Поддържането на обектите за защита от вредното въздействие на водите е услуга от общ икономически интерес, която се финансира от държавния бюджет.

От друга страна дейността на дружеството има важно значение за поливното земеделие в страната, както и за защитата на територията, населението и инфраструктурата от вредното въздействие на водите.

С Решение № 688 от 18.08.2016 г. на Министерския съвет е приета Обща стратегия за развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите.

Стратегията е разработена от Световната банка по поръчка на Министерството на земеделието и храните и финансирана със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони 2007-2013.

Стратегията предлага визия за хидромелиоративния сектор и действия за неговото развитие и управление. Отчетено е силното увреждане на хидромелиоративната инфраструктура, огромното намаляване на поливните площи и необходимостта от значително финансиране за рехабилитация.

Стратегията разглежда три принципни насоки за реформа в сектора : запазване на сегашното положение - без промяна в статуквото; реструктуриране на „НС“ ЕАД в Регионални предприятия по хидромелиорации и реструктуриране на „НС“ ЕАД в децентрализирани организации със самостоятелно финансиране.

Със Заповед № РД 09-225 от 09.03.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите е създадена работна група, която следва да изготви проект за изменение на стратегията. С писмо № 70-2277 от 25.04.2019 г. МЗХГ уведомява Дружеството, че е изготвен проект на решение , свързано с изменение на Обща стратегия за развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите и предстои неговото внасяне и разглеждане от Министерския съвет.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО СДЕЛКИТЕ, СКЛЮЧЕНИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА**Заеми, получени от свързани лица**

Във връзка с критичното финансово състояние на Напоителни системи“ ЕАД в изпълнение на заповеди на министъра на земеделието и храните са сключени договори за заем както следва :

Предприятие	дата на договор за заем	Сума
Южноцентрално държавно предприятие	18.10.2013	2,000,000

“НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД
Доклад за дейността
за годината, завършваща на 31.12.2018

Югозападно държавно предприятие	04.11.2013	1,382,960
Югоизточно държавно предприятие	04.12.2013	2,000,000
Югозападно държавно предприятие	20.12.2013	1,000,000
Южноцентрално държавно предприятие	21.12.2013	373,904
Земинвест ЕАД	12.12.2016	700 000
Югозападно държавно предприятие	27.01.2017	100 000
общо		7 556 864

Към 31.12.2018 г. на Земинвест ЕАД са върнати 640 х.лв.
 Договорите за заем, с изключение на този към Земинвест ЕАД, са удължени до края на 2019 г.

Приходи от свързани лица

Клиент	Вид сделка	2017 г.	2018 г.
Министерството на земеделието, храните и горите	приходи от ОППВ	14 019	19 801
Общо		14 019	19 801

Вземания от свързани лица

Клиент	31.12.2017 г.	31.12.2018 г.
Министерството на земеделието, храните и горите	8 472	9 940
Общо		9 940

Основни клиенти

Министерството на земеделието, храните и горите
 Солвей Соди АД
 Арон ООД
 Водоснабдяване и канализация – Шумен ООД
 Провадсол ЕАД
 АЕЦ Козлодуй
 Агрополихим АД
 Топлофикация Сливен ЕАД
 Софийска Вода АД

Основни доставчици

Бент ойл АД
 Енерго-про България ЕАД
 ЧЕЗ Електро България АД
 ЕВН България Електроснабдяване ЕАД

ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА

През отчетния период основният предмет на дейност на дружеството е запазен.
 „Напоителни системи” ЕАД извършва поддръжка на водостопански съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите: защитни диги, корекции на реки, отводнителни системи – публична държавна собственост, съгласно чл.13, т.3 от Закона за водите и ретензионните язовири чрез изпълнение на следните дейности:

- обход и наблюдение за установяване на техническото и експлоатационно състояние на Дунавски и предпазни диги, корекции на реки и дерета, отводнителни полета и системи и съоръженията по тях;

- поддържане на проводимостта на корекции на реки и дерета, включващо почистването им от строителни, битови отпадъци и наносни отложения, премахване на израсналите във водното течение дървета, дънери, храсти и всички паднали или с опасност да паднат дървета;
- измервания и поддържане на проектните параметри на Дунавски и предпазни диги, корекции на реки и дерета, почистване на тревна, храстовидна и дървестна растителност, възстановяване на нарушени профили;
- поддържане и текущ ремонт на откритата и закрыта отводнителна мрежа и съоръженията на отводнителни полета и системи;
- експлоатация и поддържане техническата изправност на отводнителните помпени станции и съоръженията към тях;
- охрана на отводнителните помпени станции и съоръженията към тях;
- изграждане и поддържане на рампи за преминаване през дигите;
- извършване на системни огледи и наблюдения за установяване на техническото и експлоатационно състояние на ретензионните язовири; своевременно отстраняване на установени повреди нарушаващи конструктивната и технологична сигурност на съоръженията;
- извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи на съоръженията за предпазване от вредното въздействие на водите при възникнали аварии, създаващи заплаха за персонала и населението, инженерна инфраструктура, населени места, за което своевременно се уведомяват експерти на Областните дирекции „Земеделие“, под чийто контрол същите се извършват незабавно.

През периода от месец октомври 2011 година до края на 2013 година дейностите по поддръжка на обекти за предпазване от вредното въздействие на водите са вменени на „Напоителни системи“ ЕАД със заповед на министъра на земеделието и храните № РД 09-317 от 26.03.2012 г. За същия период дружеството не е получило финансиране за извършената работа.

Със Заповед № РД 09-161 от 17.03.2011 г. министърът на земеделието и храните е наредил на „Напоителни системи“ ЕАД да приеме 21 броя комплексни и значими язовири и да извършва дейностите по стопанисване, поддръжка, експлоатация, опазване и мониторинг съгласно действащата тогава Наредба № 13 за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях. Съгласно чл. 147 от тази наредба физическата и техническата охрана на язовирните стени и съоръженията се осъществява от собственика. Извършените разходи за охрана на язовирите за периода от 2011 до края на 2017 г. не са възстановени на „Напоителни системи“ ЕАД.

От 2009 година не са възстановени на дружеството 4 409 256 лева без ДДС за извършена безплатна поливка за всички земеделски култури без ориз в изпълнение на заповед на министъра на земеделието и храните.

С Протокол по чл. 232 а от Търговския закон Министърът на земеделието и храните е приел решение за преобразуването на „Хидромелиорации – Севлиево“ ЕАД чрез вливане в „Напоителни системи“ ЕАД. Поетите натрупани задължения на „Хидромелиорации – Севлиево“ ЕАД в размер на 598 773 лева също не са възстановени на „Напоителни системи“ ЕАД.

Като последица от неосъществено финансиране дружеството към 31.12.2018 г. има натрупани редица задължения.

С приетия на 07.03.2014 г. от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за водите са създадени предпоставки за преодоляване на критичното финансово състояние, до което е доведено „Напоителни системи“ ЕАД след края на 2011 година. Промените в закона регламентират статута на дейностите по защита от вредното въздействие на водите като услуга от общ икономически интерес, както и необходимостта от компенсиране на несправедливата финансова тежест, понесена от „Напоителни системи“ ЕАД.

В § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите се урежда възстановяването на извършените разходи, представляващи несправедливо понесена финансова тежест от „Напоителни системи“ ЕАД през периода 2011 – 2013 г.

В изпълнение на § 2 от същия закон в срок до 31.03.2014 г. следваше да бъдат възстановени средствата, представляващи несправедливо понесена финансова тежест от „Напоителни системи“ ЕАД през периода 2011 – 2013 г.

Във връзка с изпълнението на § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.) е възложена и извършена от АДФИ проверка за законосъобразност на извършените разходи от „Напоителни системи“ ЕАД за осъществяване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на

водите, в т.ч. документална обосновааност на извършените разходи през периода 2011 – 2013 г. Одобрените с Доклад № ДИ1СФ-94 от 01.12.2014 г. на АДФИ средства са в размер на 8 890 104,68 лв. без ДДС или 10 668 125,62 лв. с ДДС.

С Постановление на Министерския съвет № 410 от 2014 година са предоставени на „Напоителни системи“ ЕАД частично средства по § 2 в размер на 4 166 666,67 лв без ДДС или 5 000 000 лв. с ДДС.

До края на 2018 година не са преведени на дружеството останалите дължими средства в размер на 4 723 438,01 лв. без ДДС или 5 668 125,61 лв. с ДДС.

Извършената инспекция от АДФИ потвърди само направените от „Напоителни системи“ ЕАД разходи за ОПБВВ. Освен тях на дружеството не са възстановени разходи за охрана на язовири – публична държавна собственост, безплатна поливка, възложена от МЗХ през 2009 година и поетите задължения на „Хидромелиорации“- Севлиево. По отношение на тези средства също е наложително да се намери решение за възстановяването им на дружеството.

„Напоителни системи“ ЕАД чрез своите поделения в страната доставя вода за следните нужди: напояване, В и К дружества, промишлени предприятия, зареждане на рибарници, водно-електрически централи и други.

В напоителните системи са включени: комплексни и напоителни язовири, напоителни помпени станции, напорни водопроводи, деривационни канали, открита канална мрежа, закрита тръбна мрежа, водохващания, изравнители и други съоръжения. По начин на доставка на водата поливните площи се разпределят на гравитачни и помпени.

Дружеството извършва строителна дейност на обекти по договори, финансирани от МКВП и Министерството на земеделието, храните и горите.

Дружеството чрез няколко клона формира приходи от производство и продажба на ел. енергия, дървесина /добивана при прочистване на водни обекти/ и др.

Дружеството отдава под наем неизползвани в дейността дълготрайни материални активи - терени, водоёми, сгради, помещения, машини, откъдето формира допълнителни приходи.

За „Напоителни системи“ ЕАД през 2018 г. не са настъпили събития и показатели с необичаен характер, които имат съществено влияние върху дейността.

През 2018 г. не са осъществени сделки, водени задбалансово.

Политиката относно управлението на финансовите ресурси не се е променила в сравнение с изминалите отчетни периоди. Дружеството има затруднения при обслужване на текущите си задължения поради забавени плащания за поддържане на обектите по ОПБВВ. Ръководството на „Напоителни системи“ ЕАД отправя многобройни настойчиви искания за предоставяне на средствата по § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.).

През 2018 г. не са настъпили промени в основните принципи на управление на „Напоителни системи“ ЕАД.

Действащата система за финансово управление и контрол в „Напоителни системи“ ЕАД има за цел

- да регламентира цялостния процес по осигуряване на разумна увереност, че целите на - дружеството се постигат чрез : съответствие със законодателството, вътрешните актове и договори; надеждност и всеобхватност на финансовата оперативна информация; ефективност, ефикасност и икономичност на дейностите; опазване на активите и информацията.

- да създаде условия за : законосъобразно и целесъобразно разходване на средствата и осигуряване на надеждна информация с оглед поемане на отговорност и вземане на правилни управленски решения; подобряване взаимодействието между структурните звена и отделните длъжности в „Напоителни системи“ ЕАД за по-добро финансово управление; постигане на прозрачност на процесите, снижаване на разходите, децентрализация на отговорностите; усъвършенстване на вътрешнонормативната уредба в дружеството (заповеди, работни инструкции, вътрешни наредби, указания, правила и други документи).

Правилата включват всички елементи на финансовото управление и контрол в „Напоителни системи“ ЕАД: контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация, мониторинг.

ОБРАЗУВАНИ СЪДЕБНИ И ИЗПЪЛНИТЕЛНИ ДЕЛА

През 2018 година „Напоителни системи“ ЕАД сключва договор за дългосрочен заем с Инвестбанк АД. Целта е да се погасят задълженията към Националната агенция за приходите и по

изпълнителни дела, в т.ч. към частни съдебни изпълнители. Тази мярка е насочена към намаляване на разходи за лихви, такси и разноски.

На база на преценката на юристите на дружеството са начислени провизии за съдебни дела, по които дружеството е страна и за които има вероятност да претърпи загуби в размер на 453 х.лв. и по изпълнителни дела в размер на 1 268 х.лв.

УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

“Напоителни системи” ЕАД има внедрена система за управление на качеството (СУК) за ISO 9001:2015, издадена на 09 май 2018 г. и валидна до 08 май 2021 г. и система за управление на околната среда (СУОС) за ISO 14001:2015, издадена на 02 август 2018 г. и валидна до 02 август 2021 г.

Сертификацията бе извършена след одити от фирма „Тюф Рейнлан България“ и доклад от одиторите, с обхват на дейност: Управление на дейностите по стопанисване, експлоатация и поддържане на хидромелиоративния фонд. Ремонтно – възстановителни работи на обекти за предпазване на вредното въздействие на водите (ОПВВВ), строително монтажни и ремонтни работи. Строителни дейности във връзка с разширение на хидромелиоративния фонд и комплексното му използване. Услуга по доставяне на "условно чиста" водар за напояване и промишлено водоснабдяване, отдаване под наем на хидротехнически съоръжения и сгради.

Извършването на сертифицирането е необходимо с оглед по-доброто реализиране на предмета на дейност и осъществяване на целите на дружеството въз основа на приетия бизнес план за развитие.

II. РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Приходи

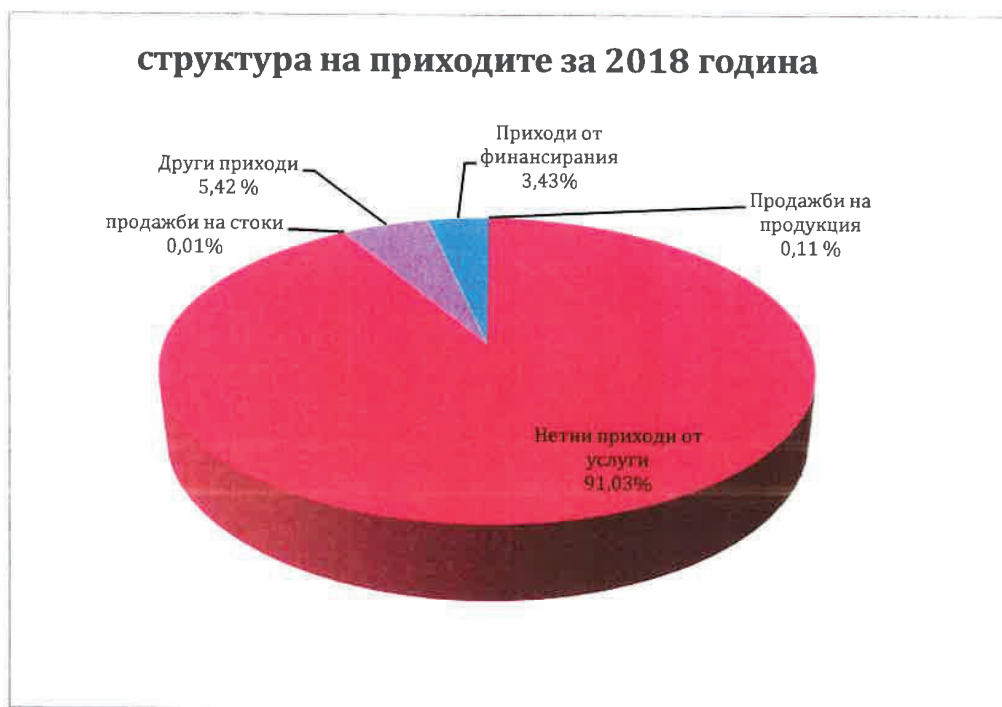
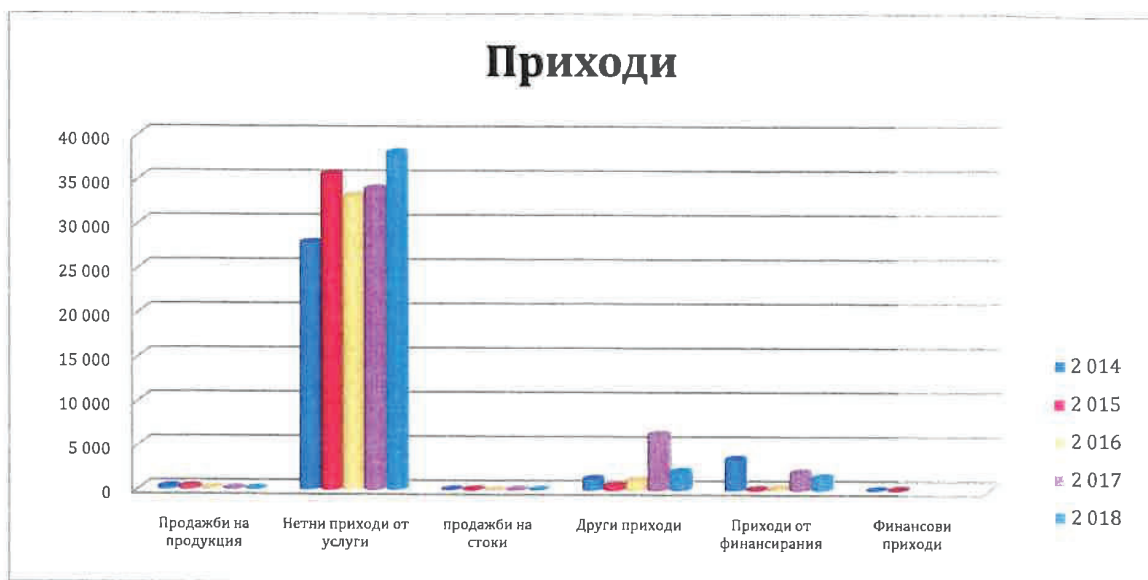
През 2018 година приходите са в размер на 41 870 х.лв. и са с 378 х.лв. по-малко от приходите през 2017 година.

Приходите са реализирани изцяло на територията на Република България.

В структурата на приходите най – голям дял имат приходите от услуги в размер на 38 114 х.лв. В основната си част те са формирани от доставки и отвеждане на вода. Приходите от поддръжката на обекти за предпазване от вредното въздействие на водите са в размер на 19 801 х.лв. Приходите от водоподаване за напояване са в размер на 9 048 х.лв., а тези за промишлени нужди в размер на 6 719 х.лв. „Напоителни системи” ЕАД има висока степен на зависимост от Министерството на земеделието, храните и горите, като възложител по договора по ОПВВВ № 50-43 от 03.04.2014 г. за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, експлоатация и поддръжка на водостопански системи и съоръжения – публична държавна собственост.

Структура на приходите

ПРИХОДИ	2016	относителен дял 2016 година	2017	относителен дял 2017 година	2018	относителен дял 2018 година
Нетни приходи от продукция	143	0.41%	35	0.08%	47	0.11%
Нетни приходи от услуги	33 142	95,58%	33 923	80,30%	38 114	91,03%
Нетни приходи от продажби на стоки	6	0.02%	3	0.01%	3	0.01%
Други приходи	1 145	3,30 %	6 288	14,88 %	2 270	5,42 %
Приходи от финансираня	238	0.69 %	1 999	4.73 %	1 436	3.43 %
Финансови приходи						
Общо приходи	34 674	100.00%	42 248	100.00%	41 870	100.00%

С постановление № 201 от 2011 г. е прието решение за предоставянето на бюджетни средства за възстановяването на хидромелиоративна инфраструктура, за отводнителни и напоителни полета, за предпазване на земеделски земи от заливане и за предотвратяване на бедствия и аварии във връзка със строителството на обект Автомагистрала „Тракия (А-4) Оризово-Бургас“, участък ЛОТ 4 „Ямбол- Карнобат“ от км. 276+200 до км. 325+280. Съгласно споразумение с Министерството на земеделието, храните и горите „Напоителни системи“ ЕАД изпълнява посочения обект.

Нетните приходи от продажба на продукцията представляват 0,11 % от приходите. През 2018 година те са на стойност 47 х.лв. и са формирани от продажба на дървесина.

Продажбата на стоки е свързана с почивна база.

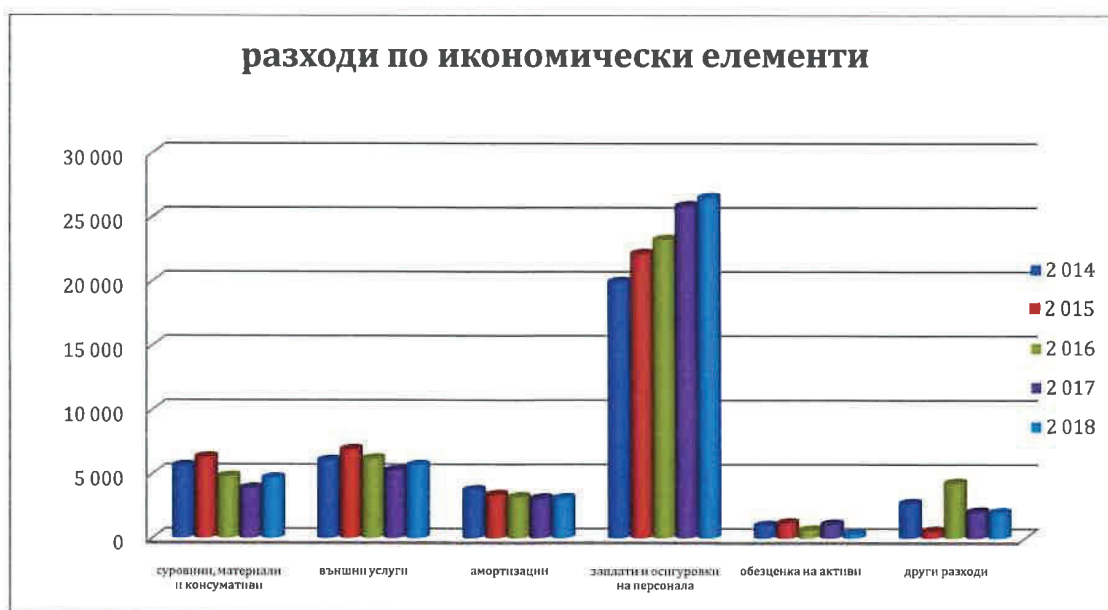
През 2018 г. съществена сделка за „Напоителни системи“ ЕАД е изпълнението на договор № РД 50-43 от 03.04.2014 г. за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, експлоатация и поддръжка на водостопански системи и съоръжения – публична държавна собственост.

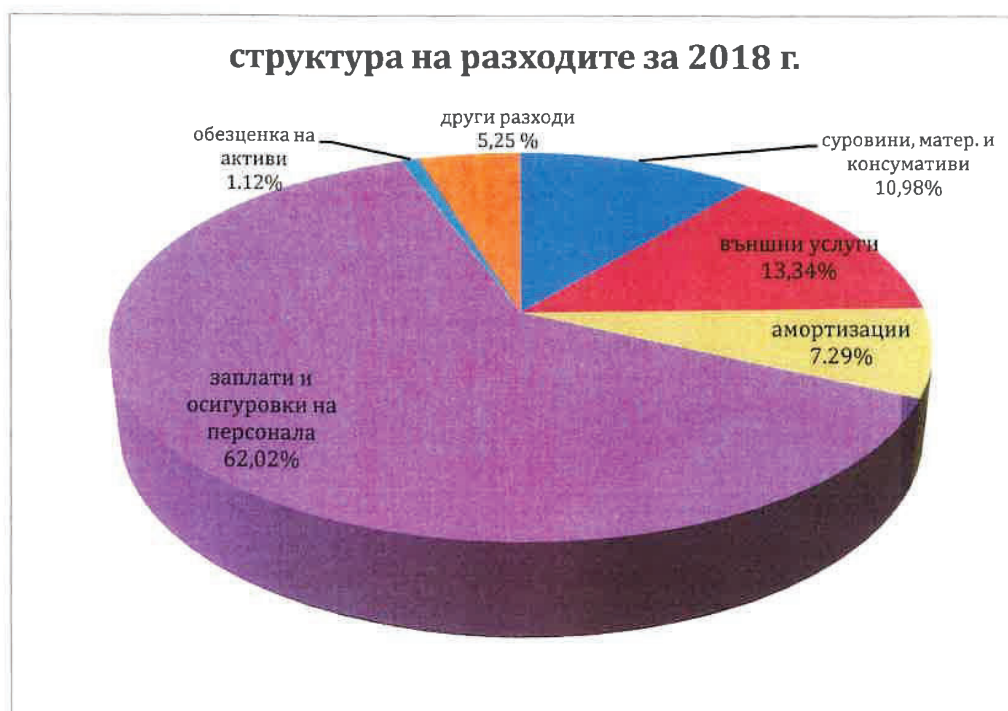
Разходи

Общо разходите за 2018 година са 42 931 х.лв. или с 4 % повече от разходите за 2017 г. Разходите по икономически елементи за 2018 година са 42 787 х.лв. или с 4 % повече от тези за 2017 година.

Структура и динамика на разходите по икономически елементи

Разходи по икономически елементи	2016	относителен дял 2016 година	2017	относителен дял 2017 година	2018	относителен дял 2018 година
Разходи за материали	4 822	11.36%	3 917	9.48%	4 699	10.98%
Разходи за външни услуги	6 202	14.61%	5 291	12.81%	5 707	13.34%
Разходи за амортизации	3 216	7.57%	3 110	7.53%	3 118	7.29%
Разходи за заплати и осигуровки	23 269	54.81%	25 885	62.67%	26 535	62.02%
Обезценка на активи	646	1.52%	729	1.76%	480	1.12%
Други разходи	4 300	10.13%	2 374	5.75%	2 248	5.25%
Общо	42 455	100.00%	41 306	100.00%	42 787	100.00%

Разходите за суровини, материали и консумативи са увеличени в сравнение с тези през 2017 година със 782 х.лв или с 20 %. С 416 х.лв. или с 8 % са повече разходите за външни услуги.

Разходите за амортизации нямат съществено изменение.

Разходите за заплати и осигурителни вноски са увеличени с 2,51 %. Значителен е техният относителен дял.

В други разходи са включени командировки, представителни разходи, глоби, неустойки и др.

Финансовите разходи са в размер 151 х.лв.

III. ИНВЕСТИЦИИ

„Напоителни системи“ ЕАД няма инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия.

През 2018 година дружеството не е осъществявало сделки за покупка и продажба на акции от капитала на други дружества.

Дружеството не е предоставяло заеми.

Постъпилите през годината ДМА са на стойност 1250 х.лв., а излезлите - на стойност 805 х.лв., съответно:

Видове активи	постъпили	излезли
земи и сгради	778	(605)
съоръжения	374	(74)
машини и оборудване	43	(110)
транспортни средства	33	(7)
други нетекущи активи	22	(9)
Общо	1 250	(805)

IV. ФИНАНСОВ АНАЛИЗ

Нетекущи активи

видове активи	балансова стойност към 31.12.2018 г.	балансова стойност към 31.12.2017 г.
земи и сгради	36 720	37 150
съоръжения	34 219	35 870
машини и оборудване	1 167	1 417
транспортни средства	117	134
други нетекущи активи	62	63
капирализирани разходи	79	77
дълготрайни нематериални активи	2	6
Общо	72 366	74 717

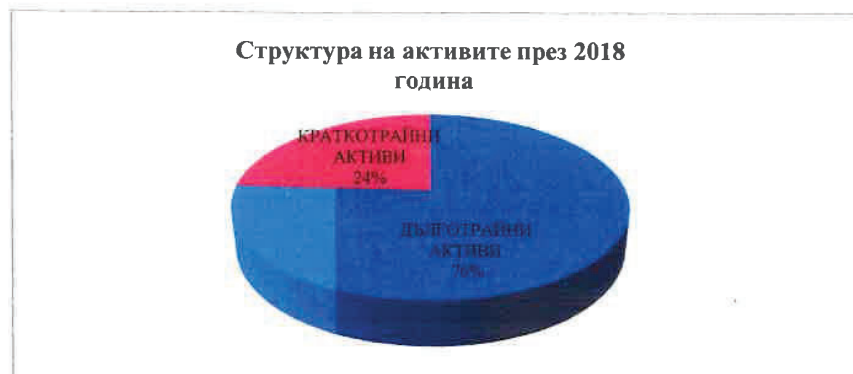
Текущи активи

видове активи	стойност към 31.12.2018 г.	стойност към 31.12.2017 г.
материални запаси	1 767	1 710
търговски и други вземания	19 102	17 854
данъци за възстановяване		
Пари	2 325	531
Общо	23 194	20 095

През 2018 година е направена обезценка на вземания от контрагенти. Обезценката на вземанията е отчетена в съответствие с МСФО 9. Приложен е моделът на очакваните кредитни загуби, като вземанията са структурирани в четири портфейла. Направен е анализ на историческите данни за възрастовата структура на нововъзникнали вземания по продажби и генерирана загуба и е определен историческия процент на загуба за 2016 и 2017 години по портфейли и групи просрочия. Изчислените показатели са осреднени. Изчислените показатели не са коригирани с прогнозни макроикономически показатели, тъй като бизнесът на дружеството не търпи съществени влияния. Приложени са изчислените показатели за историческия процент на загуба към данните за възрастовата структура на вземанията за изследвания период. Съдебни и присъдени вземания са обезценени 100%, с изключение на вземания по изпълнителни дела, за които има наложени възбрани и обезпечения.

Дружеството е преценило, че няма основание за обезценка на паричните средства. Тези средства са използвани за текущата дейност в следващите месеци преди изготвянето на ГФО.

Структурата на активите през 2018 г. е следната :

"НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ" ЕАД**Доклад за дейността****за годината, завършваща на 31.12.2018****Нетекущи пасиви**

ПОКАЗАТЕЛИ / ГОДИНА	2018	2017
Дългосрочни заеми и кредити	8 112	
Нетекущи търговски и други задължения	967	2 023
Нетекущи провизии	1 516	2 329
Пасиви по отсрочени данъци	1 357	1 407
Безвъзмездни средства, предоставени от държавата	1 006	1 052
Общо	12 958	6 811

През 2018 година "Напоителни системи" ЕАД сключва договор за дългосрочен заем с Инвестбанк АД. Целта е да се погасят задълженията към Националната агенция за приходите и по изпълнителни дела, в т.ч. към частни съдебни изпълнители. Тази мярка е насочена към намаляване на разходи за лихви, такси и разноски. Кредитът е обезпечен с ДМА.

Кредитна институция	дата на договор за заем	Договорена сума в х.лв.	лихвен процент	падеж
Инвестбанк АД	28.11.2018	10 000	1 м. EURIBOR+2.7 пункта, но не по-малко от 3.2% в/у усвоената част	26.11.2028

Текущи пасиви

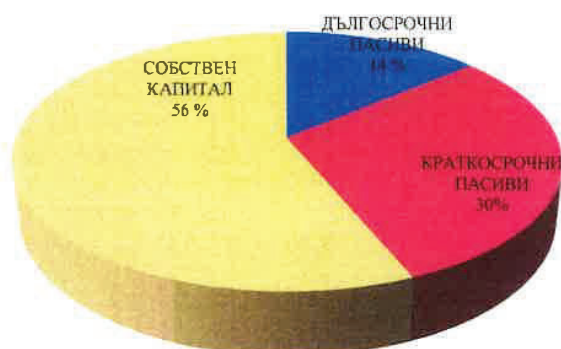
ПОКАЗАТЕЛИ / ГОДИНА	2018	2017
Текущи финансови пасиви	8 369	7 260
Текущи търговски и други задължения	12 918	13 402
Данъчни задължения	2 040	5 644
Задължения към персонала	2 722	6 125
Текущи провизии	2 137	1 688
Безвъзмездни средства, предоставени от държавата	539	984
Общо	28 725	35 103

През 2018 година "Напоителни системи" ЕАД сключва договор за овърдрафт с Инвестбанк АД. Усвоените суми са в размер на 1 100 х.лв. към 31.12.2018 г.

Финансови пасиви в размер на 7 269 х.лв. представляват задължения по заеми към Югозападното държавно предприятие, Югоизточното държавно предприятие и Южноцентралното държавно предприятие.

Структура на собствения капитал и пасивите през 2018 година

Хоризонтален анализ на баланса за периода 2013 – 2018 г.

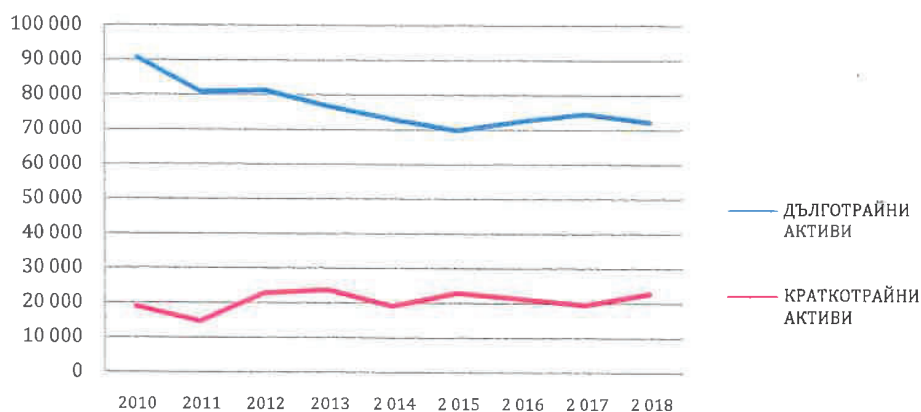
ПОКАЗАТЕЛИ / ГОДИНА	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ	76,845	76%	73 109	79 %	69 961	75 %	72 678	77 %	74 717	79 %	72 366	76 %
КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ	24,080	24%	19 345	21 %	23 188	25 %	21 555	23 %	20 095	21 %	23 194	24 %
ОБЩО АКТИВИ	100,925	100%	92 454	100%	93 149	100%	94 233	100%	94 812	100%	95 560	100%
ДЪЛГОСРОЧНИ ПАСИВИ	4,968	5%	4 419	5%	4 604	5%	4 432	5%	6 811	7%	12 958	14%
КРАТКОСРОЧНИ ПАСИВИ	30,720	30%	29 455	32 %	34 545	37 %	37 946	40 %	35 103	37 %	28 725	30 %
СОБСТВЕН КАПИТАЛ	65,237	65%	58 580	63 %	54 000	58 %	51 855	55 %	52 898	56 %	53 877	56 %
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ	100,925	100%	92 454	100%	93 149	100%	94 233	100%	94 812	100%	95 560	100%

ПОКАЗАТЕЛИ / ГОДИНА	изменение при база 2013 година					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ	100.00	0.95	0.91	0.95	0.97	0.94
КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ	100.00	0.80	0.97	0.90	0.83	0.96
ОБЩО АКТИВИ	100.00	0.92	0.92	0.93	0.94	0.95
ДЪЛГОСРОЧНИ ПАСИВИ	100.00	0.89	0.93	0.89	1.37	2.61
КРАТКОСРОЧНИ ПАСИВИ	100.00	0.96	1.13	1.24	1.14	0.94
СОБСТВЕН КАПИТАЛ	100.00	0.90	0.83	0.79	0.81	0.83
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ	100.00	0.92	0.92	0.93	0.94	0.95

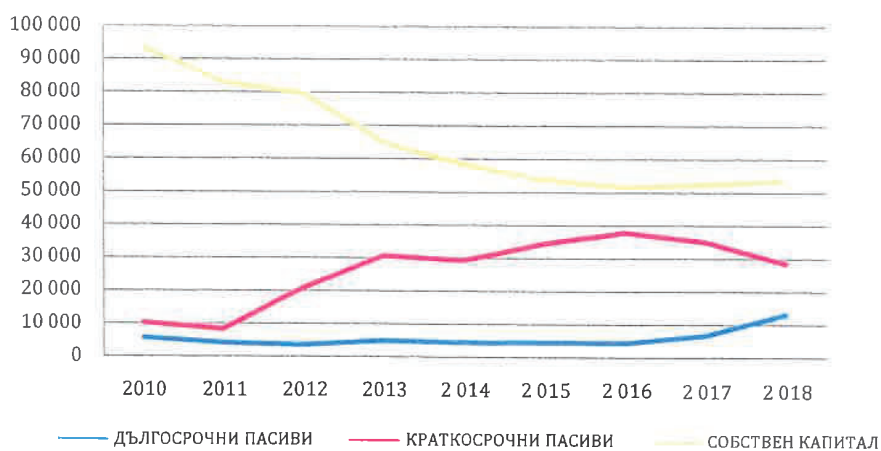

ПОКАЗАТЕЛИ / ГОДИНА	изменение при верижна база					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ	100.00	0.95	0.96	1.04	1.03	0.97
КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ	100.00	0.80	1.20	0.93	0.93	1.15
ОБЩО АКТИВИ	100.00	0.92	1.01	1.01	1.01	1.01
ДЪЛГОСРОЧНИ ПАСИВИ	100.00	0.89	1.04	0.96	1.54	1.90
КРАТКОСРОЧНИ ПАСИВИ	100.00	0.96	1.17	1.10	0.93	0.82
СОБСТВЕН КАПИТАЛ	100.00	0.90	0.92	0.96	1.02	1.02
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ	100.00	0.92	1.01	1.01	1.01	1.01

изменение на дълготрайните и краткотрайните активи за периода 2010 - 2018 г.

изменение на собствения капитал, дългосрочните и краткосрочните пасиви за периода 2010-2018 г.

Съотношение на финансова автономност и задлъжнялост

Година	Собствен капитал	Привлечен капитал	относителен дял на собствения капитал	относителен дял на привлечения капитал
2008	115 847	12,788	90%	10%
2009	106 392	10,912	91%	9%
2010	93 844	16,184	85%	15%
2011	83 185	12,660	87%	13%
2012	79 956	24,562	76%	24%
2013	65 237	35,688	65%	35%
2014	58 580	35,688	63%	37%
2015	54 000	39 149	58 %	42 %
2016	51 855	42 378	55 %	45 %
2017	52 898	41 914	56 %	44 %
2018	53 877	41 683	56 %	44 %

Собственият капитал на „Напоителни системи“ ЕАД е значително по-голям от привлечения. Привлеченият капитал през 2018 година в сравнение с 2008 година се увеличава тройно. Съотношението на собствения и привлечения капитал се променя в полза на привлечения.

Финансов резултат

година	счетоводен финансов резултат
2007	161
2008	182
2009	-8 572
2010	-13 286
2011	-2 263
2012	-7 607
2013	-14 287
2014	-6 421
2015	-4 284
2016	-6 760
2017	1 448
2018	1 004

През годините от 2009 до 2016 дружеството е на загуба, а през 2007 и 2008 има незначителна печалба. Загубите са покривани от резервите, които имат ясно изразена тенденция към намаляване.

През 2017 и 2018 години „Напоителни системи“ ЕАД има финансов резултат печалба.

Основни финансово икономически показатели

Финансово - икономическото състояние на НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ ЕАД е разгледано и анализирано въз основа на изготвени финансово - счетоводни документи, представени от дружеството - отчети за всеобхватния доход и отчет за финансовото състояние на дружеството за 2018 година, съпоставени със същия отчетен период за 2017 година.

През 2018 година дружеството приключва с финансов резултат печалба в размер на 1 004 х.лв. Общо приходите намаляват с 1 % спрямо съпоставимия период, а общо разходите нарастват с 4 %.

Финансови показатели и коефициенти

Показатели	2018 г.	2017 г.	Разлика	
	Стойност	Стойност	Стойност	%
Дълготрайни активи /общо/	72 366	74 717	(2 351)	-3%
Краткотрайни активи в т.ч.	23 194	20 095	3 099	15%
Материални запаси	1 767	1710	57	3%

Краткосрочни вземания	19 102	17 854	1 248	7%
Парични средства	2325	531	1794	338%
Обща сума на активите	95 560	94 812	748	1%
Собствен капитал	53 877	52 898	979	2%
Финансов резултат	1 004	1 448	(444)	-31%
Дългострочни пасиви	12 958	6 811	6 147	90%
Краткосрочни пасиви	28 725	35 103	(6378)	-18%
Обща сума на пасивите	41 683	41 914	(231)	-1%
Приходи общо	41 870	42 248	(378)	-1%
Приходи от продажби	40 434	40 249	185	0%
Разходи общо	42 931	41 412	1 519	4%

Коефициенти	2018 г.	2017 г.	Разлика	
	Стойност	Стойност	Стойност	%
Рентабилност:				
На собствения капитал	0.02	0.03	(0.01)	-32%
На активите	0.01	0.02	(0.01)	-31%
На пасивите	0.02	0.03	(0.01)	-30%
На приходите от продажби	0.02	0.03	(0.01)	-31%
Ефективност:				
На разходите	0.98	1.02	(0.04)	-4%
На приходите	1.03	0.98	0.05	5%
Ликвидност:				
Обща ликвидност	0.81	0.57	0.24	41%
Бърза ликвидност	0.75	0.52	0.23	42%
Незабавна ликвидност	0.08	0.02	0.06	435%
Абсолютна ликвидност	0.08	0.02	0.06	435%
Финансова автономност:				
Финансова автономност	1.29	1.26	0.03	2%
Задлъжнялост	0.77	0.79	(0.02)	-2%

Показателите за ефективност са количествени характеристики на съотношението между приходите и разходите. Наблюдава се намаляване на ефективността на приходите.

Коефициентът на обща ликвидност, изразяващ отношението между краткотрайните активи и краткосрочните задължения е на стойност 0,81. Показателите за ликвидност нарастват в сравнение с 2017 година.

Финансовата автономност характеризира степента на финансова независимост на дружеството от кредиторите. Коефициентът на финансова автономност е съотношението между собствения капитал и общата сума на пасивите. През 2018 година коефициентът на финансова автономност е 1,29 като бележи нарастване в сравнение с 2017 г. с 2 %.

Коефициентът на задлъжнялост показва колко задължения има дружеството на един лев собствен капитал.

V. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Дружеството не осъществява научно-изследователска дейност и не генирира приходи и разходи във връзка с това.

VI. РИСКОВИ ФАКТОРИ

ПОЛИТИЧЕСКИ РИСК

Политическите рискове са свързани с вътрешнополитически кризи и неблагоприятна промяна в законодателството. Дейността на „Напоителни системи“ ЕАД е в пряка връзка с държавния бюджет. Поддържането на обектите за защита от вредното въздействие на водите е услуга от общ икономически интерес, и несправедливо понесената финансова тежест от „Напоителни системи“ ЕАД следва да бъде компенсирана от държавата.

ЦЕНОВИ РИСК

Валутният риск е свързан с покачване или понижаване на валутните курсове, водещи до формиране на печалби или загуби.

Дружеството не е изложено на подобен риск, тъй като извършва дейност само на територията на страната и няма разплащания във валута.

Инфлационният риск представлява вероятност от повишаване на общото равнище на цените, вследствие на което намалява покупателната способност на местната валута. През последните години, в условията на валутен борд и рестриктивна фискална политика се поддържа ниско равнище на инфлация и дефлация.

За „Напоителни системи“ ЕАД от важно значение е цената на електроенергията и на горивата.

ЛИХВЕН РИСК

Лихвеният риск е рискът от неблагоприятна промяна на лихвените равнища, която дава отражение върху лихвените разходи. През 2018 година очакванията са цената на финансовите услуги да няма съществено значение за дружеството. „Напоителни системи“ ЕАД през декември 2018 г. сключва договор за дългосрочен заем с Инвестбанк АД. Договореният лихвен процент е в размер на 1 м. EURIBOR+2.7 пункта, но не по-малко от 3.2% в/у усвоената част. Поради движението на EURIBOR за последните години и прогнозите Дружеството не очаква съществено влияние на лихвените проценти върху прогнозите за дейността.

КРЕДИТЕН РИСК

„Напоителни системи“ ЕАД е изложено на риск от несъбиране на вземания или на закъсняване с плащания на контрагенти. Това произтича от характера на дейността на основни контрагенти – земеделски производители. Съществуват присъдени вземания, които не могат да се съберат заради неплатежоспособност на контрагенти.

СЕКТОРЕН РИСК

„Напоителни системи“ ЕАД не е изложено на секторен риск, тъй като няма конкурентни предприятия в своята област.

ЛИКВИДЕН РИСК

„Напоителни системи“ ЕАД има сериозни ликвидни проблеми поради прекратяване на финансирането за ОПВВВ през периода 2011-2013 г., когато са натрупани редица задължения. Освен това значително е забавено изпълнението на § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.)

Освен нова на „Напоителни системи“ ЕАД не са възстановени средства от минали години за охрана и поддръжка на язовирите – публична държавна собственост, безплатна поливка, извършена през 2009 г., поетите натрупани задължения на „Хидромелиорации – Севлиево“ ЕАД, неплатени фактури за извършено проектиране, възложено на дружеството с писмо № 70-401 от 21.01.2011 г. на МЗХ.

ФИРМЕН РИСК

Фирменият риск е свързан с характера на основната дейност на дружеството, с параметрите и организацията на технологичните процеси, техническото състояние на съоръженията и др. Проблем за мениджмънта на дружеството основно е лошото състояние на съоръженията, които са изградени преди десетилетия и не са поддържани.

Всички съоръжения на язовирите имат нужда от подмяна или рехабилитация. Първите съоръжения на обектите за опазване от вредното въздействие на водите са изградени през 1938 година, а най-новите преди 30-40 години и също е задължителна тяхната подмяна или рехабилитация. За целта в рамките на 5 годишен период са необходими 500 млн. лв. Поради липса на средства и неподдържане само в последните години са нанесени щети за над 40 млн. лв.

Работата на „Напоителни системи“ ЕАД е съпътствана от многократни и тежки аварии – скъсвания на предпазни диги, отнесени берми, изровени прагове, увредени брегозащитни и укрепващи съоръжения. Дългогодишната липса на поддръжка води до огромни загуби на вода и до повишаване на себестойността на доставяната промишлена вода и вода за напояване. Необходимостта от спешни мерки за намаляване на загубите се обуславя не само от икономическите съображения за дружеството, но и от въпросите, свързани с поддържането на водния баланс в страната и екологията.

VII. ПЕРСПЕКТИВИ И РАЗВИТИЕ

С приетите на 07.03.2014 г. от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за водите са създадени предпоставки за преодоляване на критичното финансово състояние, до което е доведено „Напоителни системи“ ЕАД след края на 2011 година. Промените в закона регламентират статута на дейностите по защита от вредното въздействие на водите като услуга от общ икономически интерес, както и необходимостта от компенсиране на несправедливата финансова тежест, понесена от „Напоителни системи“ ЕАД.

Подписан е договор № РД 50-43 от 03.04.2014 г. между Министерството на земеделието и храните и „Напоителни системи“ ЕАД за извършването на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите, експлоатация и поддръжка на водостопански системи и съоръжения – публична държавна собственост. През 2019 година е подписан нов договор, тъй като предишният е със срок до месец април на 2019 г.

Ръководството на „Напоителни системи“ ЕАД извършва обстоен анализ на икономическото състояние на дружеството и на причините за натрупаните загуби през предходните години. Очертани са и се конкретизират някои от мерките в тази насока, по които предстои да се работи :

1. От години е наложителна подмяна на ползваните нерентабилна техника и енергоемки съоръжения. 80 % от механизацията е остаряла – на повече от 25 години. Голяма част от съоръженията в напоителните и отводнителни системи са енергоемки – старите помпи при дебит 50 л/сек. консумират 25 квч. ел. ен., докато новите – 5 квч., т.е. разликата е 5 кратна. Наложителна е също така подмяна на машинния и транспортен парк.

Дълготрайните материални активи са силно амортизирани , както се вижда от таблицата.

СПРАВКА ЗА СТЕПЕНТА НА АМОРТИЗИРАНОСТ КЪМ 31.12.2018 Г.

видове активи	стойност на придобиване	амортизации	балансова стойност	степен на изхабяване
Земи	28 835 177		28 835 177	0.00%
Сгради	23 078 512	15 193 725	7 884 787	65.83%
съоръжения и предавателни устройства	76 616 759	42 398 232	34 218 527	55.34%
машини, оборудване,	9 485 504	8 318 900	1 166 604	87.70%

апаратура				
транспортни средства	6 059 066	5 941 489	117 577	98.06%
инвентар и обзавеждане	765 543	740 504	25 039	96.73%
компютърна техника	567 387	552 967	14 420	97.46%
Други ДМА	193 289	170 462	22 827	88.19%

2. Повишаване събираемостта на приходите, в т.ч. актуализиране на формата на договорите с предвиждане на по-голям размер на неустойките;

3. Засилване на контрола по отношение на действително подадените количества вода и повсеместно използване на съвременни измервателни уреди. До 1992 година измерването е било задължително и във всички системи са съществували пунктове за контрол на подадените количества вода. Сега са останали да функционират само измервателни уреди в началото на главни напоителни канали, като всички други в напоителните полета са унищожени и понастоящем измерването е изключение. Наложително е поставяне на нови измервателни устройства на клиентите. Липсва също така регистър на измервателните устройства (локация, тип, година на монтаж, извършени метрологични проверки). Проблем в това отношение представлява финансирането, тъй като едно качествено устройство струва 30-40 хлв. ;

4. Създаване на междуведомствени комисии за установяване и отстраняване на нерегламентираните водовземания. Необходимо е да се направи физическо проследяване на водопроводите за установяване на пропуснати клиенти, нерегламентирани отклонения и други нередности.

Мерки, като спиране на водоподаването, са социално неприемливи, тъй като ще доведат до оставане без вода и отопление на градове и големи предприятия.

5. Законодателни инициативи за контрол и санкции при нерегламентирано ползване на водоизточници;

6. Налице е проблем, свързан с формирането на таксите за водовземане, плащани от „Напоителни системи“ ЕАД към МОСВ. До 2013 година таксите са плащани по действително актувани водни маси към крайните потребители. Новите изисквания съгласно тарифата на МОСВ са таксите да се формират по отнетия обем вода посредством отговарящи на нормативните изисквания измервателни устройства или на база количествата вода по разрешителните за водовземане. Монтираните водомерни устройства в клоновете на „Напоителни системи“ ЕАД са малко на брой, неизправни или неотговарящи на нормативните изисквания. Дори да има модерни измервателни устройства основният проблем в случая се състои в това, че загубите в каналите до крайните потребители са огромни и промяната ще доведе до шесткратно увеличение на плащаните суми. Такова увеличение е непосилно за дружеството при настоящите условия. Плащането на новия размер на таксите, в който са включени загубите на вода, би следвало да доведе до увеличаване на цената на вода за напояване с 20 %, което би се отразило негативно върху поливното земеделие в страната. В случая на дневен ред ще стои въпросът за фалирането или на поливно земеделие или на „Напоителни системи“ ЕАД. От друга страна плащането на загуби от изпарени и филтрирани води, които са се върнали в почвите и реките и реално не са използвани, считаме за неправилно. От „Напоителни системи“ ЕАД е направено предложение да се запази старият начин на формиране на посочените такси.

7. Завеждане на съдебни дела за събиране на стари вземания. Пречка в това отношение досега е липсата на средства за съдебни такси и разходи.

8. Оптимизация на разходите;

9. Подобряване на вътрешната структура и координация.

10. Важен момент в бъдещото развитие на дружеството е свързан с поставяне на началото на работата по оперативните програми на Европейския съюз. Хидромелиоративните съоръжения в България са в лошо състояние. От десетилетия активите са неподдържани и начинът да се приведат в съответствие с европейските стандарти е чрез ползване на европейските фондове. Ръководството на дружеството има намерение да вложи усилия не само в инфраструктурни проекти, но и в такива, свързани с опазване на водите, екологията, научни методи за управление на водите и водостопанските обекти.

Друг важен момент е свързан с набелязването и изпълнението на мероприятия за ефективно използване на дълготрайните активи на дружеството. Тежкото финансово състояние

на „Напоителни системи” ЕАД в последните години е довело до понижена ефективност и ефикасност в това отношение. Предстоящите действия ще имат следните приоритетни насоки :

1. Уреждане на документи за собствеността. Понастоящем дружеството има неуредени актове за собственост за немалка част от имотите си. Една от пречките за изваждането на необходимите документи са неплатените местни данъци и такси – над 900 х.лв. Освен това за административни разходи (нотариални такси, скици, оценители и др.) са необходими над 800 х.лв. Спешното уреждане на документите за собственост се налага с оглед кандидатстването за изпълнение на инфраструктурни проекти по оперативните програми на ЕС.

2. Ремонтване на компрометирани обекти, в т.ч. обекти, представени чрез МЗХГ в Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС;

3. Изготвяне на средносрочни и дългосрочни програми за ремонтване, реновиране, промяна на предназначението;

4. Изготвяне на дългосрочни програми за освобождаване от неизползваеми, негодни и ненужни дълготрайни активи. Ефектът в това отношение ще бъде свързан не толкова с получаването на приходи, колкото с намаляването на разходи за поддръжка, охрана, данък сгради и такса смет;

5. Подобряване на експлоатационните характеристики на хидромелиоративните съоръжения, в т.ч. свързани с намаляване загубите на вода, понижаване енергоемкостта, осъвременяване на измервателните уреди.

С Решение № 688 от 18.08.2016 г. на Министерския съвет е приета Обща стратегия за развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите. Със Заповед № РД 09-225 от 09.03.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите е създадена работна група, която следва да изготви проект за изменение на стратегията. С писмо № 70-2277 от 25.04.2019 г. МЗХГ уведомява Дружеството, че е изготвен проект на решение, свързано с изменение на Обща стратегия за развитие на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите и предстои неговото внасяне и разглеждане от Министерския съвет.

VIII. ВАЖНИ СЪБИТИЯ, НАСТЪПИЛИ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Няма настъпили важни събития след края на отчетния период.

07.05.2019 г.

Изпълнителен директор

СНЕЖИНА ДИНЕВА

НЕФИНАНСОВА ДЕКЛАРАЦИЯ

I. Описание на бизнес модела на „Напоителни системи” ЕАД

„Напоителни системи” ЕАД - София е търговско дружество със 100% държавно участие и принципал Министърът на земеделието, храните и горите. Дружеството е с едностепенна форма на управление - Съвет на директорите.

Предметът на дейност на дружеството е стопанисване, експлоатация, ремонт, поддържане, разширение, инвестиране, проучване и проектиране, научно-изследователска, развойна, инженерингова дейност за комплексно използване на хидромелиоративния фонд; доставка и продажба на вода за напояване и промишлено водоснабдяване; мелиоративно и селскостопанско строителство; търговия в страната и чужбина; производство и търговия със селскостопанска продукция, дървен материал, електроенергия, риба и рибни продукти; извършване на специализирани работи и услуги; отдаване под наем на хидротехнически съоръжения и сгради; обучение, квалификация и преквалификация на кадри за хидромелиоративно строителство; експлоатация и поддържане на хидромелиоративния фонд; почивно дело, туризъм, ресторантьорство и хотелиерство, както и всички дейности, не забранени със закон.

Дейността на дружеството е пряко свързана с развитието на поливното земеделие в страната, предпазване от вредното въздействие на водите и ефективното използване на водните ресурси.

Основните дейности с обществена значимост, които дружеството извършва са:

- поддържа и експлоатира държавния хидромелиоративен фонд за улавяне, съхранение, покачване, разпределение и реализация на вода за напояване на земеделските култури, като с част от стопанисваните съоръжения доставя вода за промишлени и други нужди, в това число условно чиста вода за В и К дружества.

- стопанисва, поддържа и експлоатира обекти и съоръжения, чието основно предназначение е предпазване от вредното въздействие на водите, в това число предпазване от наводнения на населени места, пътища, жп. линии, предприятия, земеделски земи и други обекти. Ефектът от тези хидромелиоративни съоръжения се реализира не само в селското стопанство, но и в останалите отрасли от националната икономика, поради което същите са с общонационално значение. Тези съоръжения са изградени с държавни средства и включват предпазни диги, Дунавски диги, корекции на реки, отводнителни полета и системи. По-голямата част от тези обекти са линейни, разположени са в землищата на много общини и кметства, и трудно могат да се поддържат в техническа изправност от други структури на регионално ниво.

- извършва дейности по стопанисване, поддръжка, експлоатация, опазване и мониторинг на 21 бр. комплексни и значими язовири, които съгласно чл. 13 от Закона за водите са публична държавна собственост. Със Заповед от 17.03.2011 год. Министърът на земеделието и храните е наредил на „Напоителни системи” ЕАД да приеме язовирите и да извършва посочените дейности съгласно Наредба № 13 за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях.

„Напоителни системи“ ЕАД София поддържа и експлоатира държавния хидромелиоративен фонд за улавяне, съхранение, покачване, разпределение и реализация на вода за напояване на земеделските култури, като с част от стопанисваните съоръжения доставя вода за промишлени и др. нужди, в т. ч. за питейно - битово водоснабдяване на населението. Наред със съоръженията, имащи пряко отношение към поливния процес, дружеството стопанисва и такива, чието основно предназначение е предпазване от вредното въздействие на водите, в т.ч. предпазване от наводнения на населени места, пътища, жп. линии, предприятия, земеделски земи и други обекти. Ефектът от тези хидромелиоративни съоръжения се реализира не само в селското стопанство, но и в останалите отрасли от националната икономика, поради което същите са с общонационално значение. Тези съоръжения включват предпазни диги, Дунавски диги, корекции на реки, отводнителни полета и системи.

Освен тях дружеството стопанисва, поддържа и експлоатира 21 бр. комплексни и значими язовири. Съгласно чл. 13 от Закона за водите всички тези съоръжения и язовири са публична държавна собственост, извадени са от баланса на дружеството и се отчитат като задбалансови активи. По-голяма част от тези обекти са линейни, разположени са в землищата на много общини и кметства, и трудно могат да се поддържат в техническа изправност от други структури на регионално ниво. Изискванията за инженерна сигурност на съоръженията налагат научнообосновани методики за системен технически контрол, пълна и точна координация при поддържането, наблюденията, измерванията и действия при екстремни условия.

„Напоителни системи“ ЕАД е дружество със стратегическо значение за родната икономика и в частност за земеделският сектор.

Дейността по доставка на вода за напояване е основна за дружеството и от съществено значение за земеделските производители. Инвестирането в посока на разширяване на поливните полета и водопроводи и ремонтване на съществуващите такива, освен до финансова стабилност и просперитет на дружеството, ще доведе и до намаление на цената на водата за крайния потребител, което индиректно ще спомогне за подобряване и на неговите финансови показатели.

Дейността на „Напоителни системи“ ЕАД е в пряка връзка с държавната политика в областта на хидромелиорациите. Поддържането на обектите за защита от вредното въздействие на водите е услуга от общ икономически интерес, която се финансира от държавния бюджет. Подписан е договор № РД 50-43 от 03.04.2014 г. между Министерството на земеделието, храните и горите и „Напоителни системи“ ЕАД за извършването на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите, експлоатация и поддръжка на водостопански системи и съоръжения – публична държавна собственост.

Дружеството извършва дейността си изцяло на територията на Република България.

„Напоителни системи“ ЕАД има разработена и утвърдена от МЗХГ бизнес програма за периода 2017-2021 г. Основните цели, които си поставя „Напоителни системи“ ЕАД, съгласно бизнес програмата могат да бъдат обобщени в следните идейни направления:

- подобряване качеството на предоставяните услуги чрез осигуряване на коректно отношение към всички контрагенти, повишаване ефективността при предоставяне на всяка услуга.

- осигуряване качествено и непрекъснато водоснабдяване чрез подобряване организацията на труда, намаляване на техническите и търговски загуби на вода, подобряване на ефективността на управлението;

- подмяна на амортизирани основни материални дълготрайни активи;

- намаляване на общите загуби;

- увеличаване на събираемостта чрез повишаване интензивността на водене на преговори и търсене на способи за доброволно плащане на налични задължения. В случай на непостигане на резултат - своевременна, адекватна и експедитивна съдебна намеса с цел принудително събиране на вземанията;

- постигане на висока степен на ефективност на мерките срещу кражби чрез отдаване под наем на наши нефункциониращи по предназначение обекти, разположени далеч от границите на населени места, засилване присъствието на наши служители по обектите, възлагане на външни фирми дейността по охрана на изключително значими наши обекти и съоръжения и осигуряване на отлична комуникация с тях, повишаване комуникациите с наши наематели;

- подобряване на организацията и усъвършенстване на системата за поддържане на база данни от измервателните устройства, отчет и регистри на аварии;

- всички дейности на дружеството да се приведат в съответствие с нормативните изисквания и европейските стандарти;

- повишаване на квалификацията и мотивацията на персонала изразяваща се в осигуряване на възможността на работниците и служителите да участват в семинари, курсове и обучения;

- превръщане на „Напоителни системи“ в желан работодател не само чрез предлагане на сравнително атрактивно заплащане, но и възможността за работа в опитен екип от професионалисти;

- намаляване степента на риска;

- изготвяне на пълен кадастър на съоръженията собственост на „Напоителни системи“

ЕАД.

Средносписъчният брой на персонала на „Напоителни системи“ ЕАД през 2018 г. е 1796 души. Дружеството е структурирано в Централно управление и 14 клона в страната, чрез които осъществява дейността си:

Клон Черно море -гр. Варна 9000, район р-н Одесос, ул. “Христо Ботев” №10

Клон Тополница - гр. Пазарджик 4400, ул. “Пловдивска” № 3

Клон Среден Дунав- гр. Плевен 5800, ул. “Дойран” №136

Клон Марица - гр. Пловдив 4000, район р-н Централен, бул. “Марица” № 122

Клон Долен Дунав, - гр. Русе 7012, ул. “Борисова” № 52, ет. 1

Клон Средна Тунджа, - гр. Сливен 8800, ул. “Д. Пехливанов” № 10

Клон София, гр. София, - гр. Елин Пелин 2100, пл. “Независимост” № 18

Клон Горна Тунджа - гр. Стара Загора 6000, бул. Митрополит Методий Кусев № 2

Клон Струма-Места - гр. Дупница 2600, ул. “Св. Ив. Рилски” № 20

Клон Мизия – гр. Враца 3000, бул. „Христо Ботев“ № 178

Клон Видин – гр. Видин 3700, ул. „Цар Александър“ 13

Клон Хасково – гр. Хасково бул. „Раковски“ № 1

Клон Шумен – гр. Шумен ул. „Пета“ № 1

Клон Бургас – гр. Бургас ул. „Фердинандова“ № 3 ет. 3

Организационната структура на Дружеството е от линейно–функционален тип: общото разпореждане с ресурсите и целеполагането влиза в задълженията на линейните ръководители (ръководителите на клонове), а управлението на процесите за постигане на поставените цели се възлага на функционалните звена (отдели и клонове). Тази структура съответства на спецификата на дейността на дружеството, което извършва разнообразни икономически, технически и управленски дейности по хидромелиоративния фонд.

Фигура 1 Географска организация – експлоатационни райони

II. Политики по социалните въпроси, антикорупционните и екологичните въпроси

Ръководството на „Напоителни системи“ЕАД отчита своята социална отговорност като голямо и социално значимо предприятие по отношение основните ценности в областта на човешките права, трудовите норми, околната среда и борбата с корупцията.

Политиката на дружеството е да създава условия за социална сигурност дългосрочно доверие у служителите, потребителите и гражданите, което да послужи за основа за устойчиви бизнес модели. Високото ниво на доверие от своя страна спомага за създаването на среда за устойчиво развитие на обществото като цяло и на самото дружество. Дружеството има стремеж да намери място сред тези групи от организации, които се ползват с най-голямо доверие от обществото.

„Напоителни системи“ЕАД се придържа към международно договорени стандарти, включително Всеобщата декларация за правата на човека, Декларация за основните принципи и права в областта на труда на Международната организация на труда и Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека.

Дружеството зачита свободата на сдружаване и колективно договаряне в съответствие с всички приложими закони и разпоредби.

При никакви обстоятелства дружеството не използва и не извлича изгода от принудителен труд в съответствие с Конвенция № 29 на МОТ относно принудителния труд и Конвенция № 105 на МОТ относно премахването на принудителния труд.

При наемане на работа се спазва трудовото законодателство и се изпълняват задълженията към работниците и служителите съгласно трудовите и осигурителните закони и разпоредби.

Дружеството не използва детски труд.

Осигурено е справедливо и равно третиране на работниците и служителите в практиките по наемане на работа и при изпълнение на трудовите задължения.

В дружеството се осигуряват здравословни и безопасни условия на труд – безопасна и хигиенна работна среда, спазване на приложимите закони и наредби, поддържане на противопожарна безопасност с адекватно състояние на техниката, редовен инструктаж и обучение, разумно съобразяване с потребностите на работници със здравословни проблеми.

Дейностите по инструктиране на работниците и служителите се извършват съгласно изискванията на националното законодателство за инструктажа на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана”, и включват: първоначален, ежедневен и периодичен инструктаж. Ако дружеството изпълнява дейности като подизпълнител по даден проект, дейностите по инструктиране на работниците и служителите могат да бъдат определени ред и начин за инструктиране, различни от разписаните в НУОС, които да отговарят на конкретни клаузи от договора, обслужващ отношенията между страните. В тези случаи „Напоителни системи” ЕАД е задължено да осигури условия на договора, които не противоречат на нормативните изисквания.

В Правилника за устройството и дейността на „Напоителни системи” ЕАД е заложена защита правата и законните интереси на работниците и служителите на дружеството, при въздържане от дискриминационни подходи и спазване на Закона за защита от дискриминацията, чрез толерантен подход и отчитане на професионализъм и качества.

„Напоителни системи” ЕАД има утвърден Етичен кодекс, съгласно който по отношение на всички вътрешно и външно фирмени взаимоотношения се изключва всякакъв вид дискриминация, основана на възраст, расов и етнически произход, националност, политически убеждения, религия, пол, сексуална ориентация, здравословно състояние. Дружеството гарантира конфиденциалността при използването и съхранението на предоставената лична информация съгласно Закона за защита на личните данни. На служителите е забранено да използват информацията за цели, които не са свързани с изпълнението на служебните им задължения

Дружеството осигурява безопасни условия на труд и, зачитане на личното достойнство на работниците и служителите. Съблюдают се законите, регулиращи извършваната от фирмата дейност, както и приетите в дружеството вътрешни правила и норми.

Не се допуска поведение, което накърнява личното достойнство и чест на всеки един работещ.

Ръководството е ангажирано да прилага в най-висока степен посочените в етичния кодекс споделени общо фирмени ценности в условията на прозрачност, диалог и свободна обмяна на мнения, идеи и предложения, в съответствие с изискванията за добър работник, специалист и мениджър.

Гарантирано е съблюдаването на всички човешки права и свободи на личността, като не се толерират по никакъв начин всички форми на безотговорност, двуличие завист, клюкарство, лъжа, подлост и небрежност. Ръководството категорично се противопоставя на всяка злоупотреба с власт или друго действие, насочено срещу накърняване достойнството на личността и нейното душевно и физическо здраве;

Дружеството предприема всички необходими действия за осигуряване на най-високи стандарти за качество, безопасност и здраве при работа, опазване на околната среда, развитие на човешкия капитал и прозрачно сътрудничество с всички заинтересовани страни вътре и извън фирмата.

В „Напоителни системи” ЕАД има сключен колективен трудов договор, който урежда въпросите на трудовите отношения, осигурителните отношения, доходите, социалното обслужване, социалното партньорство, условията на труд и свързаните с тях отношения на работниците и служителите, работещи по трудови правоотношения, които не са уредени с

повелителни разпоредби на Кодекса на труда (КТ), подзаконовите нормативни актове и отрасловите споразумения.

В „Напоителни системи” ЕАД действа система за финансово управление и контрол. Контролната среда е определена като базисният елемент за развитието на всички останали елементи на вътрешния контрол.

Контролната среда включва:

- лична почтеност и професионална етика на органите на управление на „НС”-ЕАД, ръководителите на самостоятелните структурни звена и служителите в „НС”-ЕАД;
- управленска философия и стил на работа;
- организационна структура, осигуряваща разделение на отговорностите, йерархичност и ясни правила, права, задължения и нива на докладване;
- политики и практики по управление на човешките ресурси и компетентността на служителите.

- лична почтеност и професионална етика на органите на управление на „НС”-ЕАД, ръководителите на самостоятелните структурни звена и служителите в „НС”-ЕАД:

а) органите на управление на „НС”-ЕАД, ръководителите на самостоятелните структурни звена и служителите в „НС”-ЕАД се ръководят от личната си почтеност и професионална етика при вземането на решения и осъществяването на дейността си;

б) при осъществяване на своята дейност, служителите на „НС”-ЕАД спазват етичните принципи на поведение, регламентирани в приет от СД на „НС”-ЕАД Етичен кодекс на служителите на „НС”-ЕАД, независимо от заеманата от тях позиция в йерархията на „НС”-ЕАД и представлява част от длъжностната им характеристика;

в) Изпълнителният директор създава организация за запознаване на служителите на „НС”-ЕАД с Етичния кодекс и механизмите за установяване и докладване на нарушаването му;

г) прилагането на правилата за поведение от служителите на „НС”-ЕАД са обект на перманентно наблюдение от преките им ръководители.

Контролните дейности в „НС”-ЕАД са съвкупност от вътрешни правила, включващи процедури и действия, които са насочени към минимизиране на рисковете и увеличаване на вероятността за постигане поставените цели и задачи.

В системата за финансово управление и контрол на „Напоителни системи” ЕАД има отделен раздел за антикорупционни процедури.

Постъпилите сигнали за корупция и индикатори за измами и нередности се проверяват от Изпълнителния директор на „НС”-ЕАД чрез документални проверки, искане на обяснения от съответния служител, становища от прекия му ръководител и/или от други длъжностни лица в „НС”-ЕАД. По преценка Изпълнителният директор на „НС”-ЕАД може да възложи проверката на друго длъжностно лице от „НС”-ЕАД, което не изключва неговата самостоятелна проверка. Като индикатор за измама или нередност е определено действие или бездействие на служител от „НС”-ЕАД, което създава основателни съмнения в неговата безпристрастност при изпълнение на служебните му задължения. Индикатор за измама или нередност е и необосновано търсене на информация относно изпълнението на служебни задължения на друг служител от „НС”-ЕАД. При констатирани административни слабости, пропуски и нарушения, които създават предпоставки за корупция, измами и нередности, всеки служител в „НС”-ЕАД е длъжен да докладва на изпълнителния директор на „НС”-ЕАД, чрез ръководителя на самостоятелната структура, в която работи или директно на изпълнителния директор на „НС”-ЕАД, при съмнение в поведението на непосредствения ръководител. При наличие на достатъчно данни изпълнителният директор на „НС”-ЕАД уведомява компетентните органи.

„Напоителни системи” ЕАД подкрепя превантивните подходи в опазването на околната среда. Дружеството спазва всички приложими законови изисквания за околната среда.

В „Напоителни системи” ЕАД е изградена система за управление на околната среда (СУОС), съгласно стандарт ISO 14001:2015, която поддържа ефективното прилагане на всички мерки, касаещи оперативния риск при изпълнение на политиката и целите по околна среда. Опазването на околната среда е главен ангажимент. За тази цел всички решения и дейности се съобразяват с изискванията за опазване на околната среда, не само съобразно действащото законодателство, но и с последните тенденции в научните изследвания и най-добрите практики в тази област.

При управлението на възможните инциденти, произшествия или други отклонения от изискванията се отчита потенциалната вероятност от възникването на негативни фактори на въздействие върху работните процеси – от една страна.

От друга страна при управлението на работните процеси същите се отчитат като потенциални източници на инциденти, произшествия или други отклонения.

За целта в „Напоителни системи” ЕАД, са определени работните процеси, при които съществува потенциалната опасност от възникване на негативни последици, а именно: всички работни процеси, които могат да доведат до възникване на опасности, инциденти и злополуки и всички негативни източници на влияние върху околната среда.

За по-добра оперативност ежегодно се разработва План-график за оперативен контрол на ОС, както и Преглед от ръководството на значимите аспекти свързани с околната среда.

Като част от оперативния контрол се причисляват всички дейности, свързани със задълженията на „Напоителни системи” ЕАД относно защита от вредното въздействие на водите:

Обход и наблюдение за установяване на техническото и експлоатационно състояние на Дунавски и предпазни диги;

Измервания и поддържане на проектните параметри на Дунавски и предпазни диги (геодезически заснемания и изготвяне на техническа документация);

Извършване на системни огледи и наблюдения за установяване на техническото и експлоатационно състояние на ретензионните язовири (обход и наблюдение по короната и откосите на язовирната стена, геодезически измервания за установяване на слягания и местни деформации).

Описаните по-горе дейности могат да не бъдат залагани в План-графика за оперативен контрол, те са подробно описани в Приложение 3 към Договор №РД-50-43/ 03.04.2014г., сключен между дружеството и МЗХ.

Оперативен контрол се осъществява и в изпълнение на Закон за водите, Наредба № 13 от 29 януари 2004г. за условията и реда за осъществяване на техническата експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, както и във връзка с чл.64 от Закон за защита при бедствия и в изпълнение на решенията по Заповед №Р-36/ 28.02.2014г. на министър-председателя на Р България. Основните видове оперативен контрол, във връзка с тези нормативни актове са:

вътрешноведомствен (вътрешни проверки, осъществявани от служителите на дружеството) и междуведомствен (проверки, осъществявани по Заповед на областните управители).

Този мониторинг се провежда два пъти годишно (пролетни и есенни технически прегледи), като целта е да се взимат превантивни мерки за недопускане на щети и ограничаване на вредното въздействие на водите.

Резултатите от този вид оперативен контрол се документират в Протоколи/ Доклади в свободна форма, които съдържат и предписания за мерки за привеждане на водните обекти,

водностопанските системи и хидротехническите съоръжения в изправно технически състояние.

Оперативен контрол се осъществява и по отношение на качеството на водата в напоителните съоръжения (съгласно Закон за водите). Резултатите от направените анализи се съхраняват съгласно нормативно определените срокове.

Степента на риск при извършване на съответните работни операции, съгласно Системата за управление на околната среда (СУОС) се оценява, като се взема предвид оценката на процесите и работните места, инструкциите за работа с машини, технически съоръжения, опасни вещества и др., както и опасностите, произтичащи от тяхното използване и експлоатация. Отчита се и натрупаният опит в организацията, а също и опитът в съответната област по света.

При реализация на оперативния контрол по УОС се попълва Констативен протокол от оперативен контрол на ОС. На базата на така направената оценка на процесите се извършва и повторен мониторинг, като се взема предвид генерираните записи в ОДОС Регистър на възникналите неблагоприятни въздействия върху ОС. При повторната оценка може да се направи засичане на честотата на възникналите неблагоприятни въздействия върху ОС, опасности, инциденти и злополуки, да се проследи къде най-често се появяват те, да се установят причините за възникването им с цел предприемане на коригиращи и превантивни действия.

Периодично, най-малко 1 път на 6 месеца, отговорникът по ОС на база наличните записи за регистрирани опасности и инциденти в ОДОС Регистър на възникналите неблагоприятни въздействия върху ОС, подготвя анализ и го представя за обсъждане пред ръководството (анализът може да е и в устен вариант или изпратен по електронна поща). Анализират се обстоятелствата, при които е възникнало неблагоприятното въздействие върху околната среда, и предприетите коригиращи действия за отстраняването му, на заседанията на ръководството могат да се правят и предложения за предприемане на превантивни действия във връзка с УОС.

Определянето на рисковите работни процеси по отношение на опазването на околната среда е непрекъснат процес поради необходимостта от отчитане на измененията, включително променящите се обстоятелства и фактори, оказващи негативно влияние върху процесите и предприемане на съответните действия. В случаите когато предварителното планиране за действие в извънредни ситуации не покрива реално възникналия риск,

„Напоителни системи” ЕАД може да се обърне за помощ и консултация към външна специализирана организация, като в същото време изпълнителният директор е длъжен незабавно писмено да уведоми принципала на дружеството и заинтересованите от това страни.

С оглед управлението на потенциални и реални източници на риск се прилагат следните контролни мерки:

- контрол и изискване на специално разрешение от управителя или от нарочно упълномощено за това лице при закупуването и използването на стоки или услуги с външен произход, с характерна употреба, опасни материали и технически средства;

- провеждане на начални и периодични инструктажи за безопасна експлоатация на машините и техническите съоръжения използвани в Организацията;

- идентификация на опасните задачи и определяне степента на опасност и вероятността от възникване на опасности, инциденти или злополуки;

- предварително определяне и одобрение на методите за работа съгласно утвърдената техническа документация;

- провеждане на обучения и инструктажи на персонала, удостоверявани срещу подпис, който изпълнява задачи, представляващи опасност за състоянието на околната среда и/или

здравето и безопасността на персонала, на база на разработени инструкции за всеки отделен вид дейност, осъществявана в организацията, разписани в свободна форма;

- осъществяване на ограничен достъп за външни лица на работните площадки на Организацията;

- провеждане на обучения за работа и изпълнение на потенциално опасни задачи, работа в опасна среда, боравене с опасни материали;

- осигуряване на добра и разбираема маркировка на потенциално опасните места, материали и технически средства;

- осигуряване безопасността на съхранението на записите;

- наличие на актуална информация, свързана с безопасността и приложението на материалите, контрол и поддържане на съоръженията и оборудването на Организацията в съответствие с технико-технологичните изисквания на работните операции, изискванията за СУОС и нормативните изисквания;

- осигуряване, контрол и поддържане на лични предпазни средства;

- определяне и контрол на достъпа до оборудването;

- наличие на операционни предпазни системи, системи за физическа защита и предпазване, системи за затваряне, противопожарно оборудване, оборудване за справяне с извънредни ситуации, вентилационни системи, медицински принадлежности.

III. Цели, рискове и задачи по отношение на екологичните и социални политики

Една от целите на „Напоителни системи „ЕАД” е да способства за ефективното използване на водните ресурси в страната.

Хидромелиоративните съоръжения в България са в лошо състояние. Проблем за мениджмънта на дружеството основно е лошото състояние на съоръженията, които са изградени преди десетилетия и не са поддържани. Всички съоръжения на язовирите имат нужда от подмяна или рехабилитация. Първите съоръжения на обектите за опазване от вредното въздействие на водите са изградени през 1938 година, а най-новите преди 30-40 години и също е задължителна тяхната подмяна или рехабилитация.

Работата на „Напоителни системи” е съпътствана от многократни и тежки аварии – скъсвания на предпазни диги, отнесени берми, изровени прагове, увредени брегозащитни и укрепващи съоръжения. Дългогодишната липса на поддръжка води до огромни загуби на вода и до повишаване на себестойността на доставяната промишлена вода и вода за напояване. Необходимостта от спешни мерки за намаляване на загубите се обуславя не само от икономическите съображения за дружеството, но и от въпросите, свързани с поддържането на водния баланс в страната и екологията.

От десетилетия активите са неподдържани и начинът да се приведат в съответствие с европейските стандарти е чрез ползване на европейските фондове. Ръководството на дружеството има намерение да вложи усилия не само в инфраструктурни проекти, но и в такива, свързани с опазване на водите, екологията, научни методи за управление на водите и водостопанските обекти.

Рисковете, които пряко влияят на дейността на дружеството, могат да се класифицират в няколко групи:

- политическите рискове са свързани с вътрешнополитически кризи и неблагоприятна промяна в законодателството. Дейността на „Напоителни системи” ЕАД е силно повлияна от държавния бюджет, тъй като поддържането на обектите за защита от вредното въздействие на водите е услуга от общ икономически интерес и несправедливо понесената финансова тежест от „Напоителни системи” ЕАД следва да бъде компенсирана от държавата.

- ценови риск - за „Напоителни системи” от важно значение е цената на електроенергията и на горивата.

- кредитен риск- „Напоителни системи” е изложено на риск от несъбиране на вземания или на закъсняване с плащания на контрагенти. Това произтича от характера на дейността на основни контрагенти – земеделски производители. Съществуват присъдени вземания, които не могат да се съберат заради неплатежоспособност на контрагенти.

- ликвиден риск - „Напоителни системи” има сериозни ликвидни проблеми поради прекратяване на финансирането за ОПБВВ през периода 2011-2013 г., когато са натрупани редица задължения. Освен това значително е забавено изпълнението на § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.). Освен това на „Напоителни системи” ЕАД не са възстановени средства от минали години за охрана и поддръжка на язовирите – публична държавна собственост, безплатна поливка, извършена през 2009 г., поетите натрупани задължения на „Хидромелиорации – Севлиево“ ЕАД, неплатени фактури за извършено проектиране, възложено на дружеството с писмо № 70-401 от 21.01.2011 г. на МЗХ.

- фирменият риск е свързан с характера на основната дейност на дружеството, с параметрите и организацията на технологичните процеси, техническото състояние на съоръженията и др.

Съгласно Бизнес програмата на „Напоителни системи” ЕАД за периода 2017-2021 г. „човешките ресурси са най-важният ресурс, с който дружеството разполага”. Основните задачи, които дружеството си поставя по отношение на социалните въпроси са насочени към повишаване на квалификацията и подмладяване на състава. Въпреки внушителният персонал на най-голямото дружество в сектора, има недостиг на квалифицирани кадри. Процесите са повлияни както от демографското положение в страната, така и от пазара на труда. Основният недостиг на персонал се изразява в липсата на достатъчно специалисти в областта на хидроинженерството и строителството на хидромелиоративни съоръжения.

IV. Описание на основните показатели за резултатите от дейностите, свързани с екологичните и социални въпроси.

А. Показатели за представяне по отношение на трудовите практики и достойни условия на труд

Аспект: Наемане на работа

1. Общо работна сила по квалификационни групи и регион.

Средносписъчният брой на персонала в „Напоителни системи” ЕАД през 2018 г. е 1796 души, представен по квалификационни групи и региони в следващата таблица № 1.

Таблица № 1

Средносписъчен брой на персонала по квалификационни групи и регион

№ по ред	КЛОН	Ръководни кадри	Аналитични специалисти	Техници и други приложни специалисти	Административен персонал	Охрана	Работници	ОБЩО
1	СТУМА МЕСТА	9	9	45	18	2	182	265
2	СОФИЯ	6	8	20	4		70	108
3	ВИДИН	3	6	8	2		51	70
4	МИЗИЯ	7	14	8	4	7	126	166
5	СРЕДЕН ДУНАВ	2	14	6	5	18	97	142
6	ДОЛЕН ДУНАВ	7	8	19	3	0	114	151
7	КЛОН ШУМЕН	3	4	9	1	4	37	58
8	ЧЕРНО МОРЕ	9	17	23	7	3	78	137
9	ТОПОЛНИЦА	9	11	20	11	0	100	151
10	МАРИЦА	8	8	26	13		135	190
11	СРЕДНА ТУНДЖА	4	11	18	9		73	115
12	ГОРНА ТУНДЖА	7	6	20	4	0	34	71
13	ХАСКОВО	4	5	10	6	3	35	63
14	БУРГАС	3	8	5	2		32	50
15	ЦУ	7	41	5	4		2	59
	ОБЩО:	88	170	242	93	37	1 166	1 796

2. Общ брой и степен на текучеството на служителите по възрастови групи, пол и регион.

През 2018 година са напуснали 438 души и са назначени 275 нови работници и служители, както следва от приложените таблици № 2 и № 3 :

Таблица № 2

ПОСТЪПИЛИ ПРЕЗ 2018 г. РАБОТНИЦИ И СЛУЖИТЕЛИ ПО ВЪЗРАСТ И РЕГИОН

№ по ред	КЛОН	до 30 г.	от 30 до 40 г.	от 40 до 50 г.	от 50 до 60 г.	над 60 г.	от тях мъже	от тях жени
1	СТУМА МЕСТА		4	6	8		18	
2	СОФИЯ	3	2	3	4	6	16	2
3	ВИДИН	0	1	2	4	1	8	0
4	МИЗИЯ	2	7	4	18	2	29	4
5	СРЕДЕН ДУНАВ	2		2	7		6	5
6	ДОЛЕН ДУНАВ	3	4	5	4	7	19	4
7	ШУМЕН	0	1	0	0	1	1	1
8	ЧЕРНО МОРЕ	0	5	3	4	0	12	0
9	ТОПОЛНИЦА	2	4	9	8	11	31	3

10	МАРИЦА	1	7	5	9	18	37	3
11	СРЕДНА ТУНДЖА	0	1	1	5	9	13	3
12	ГОРНА ТУНДЖА	2	2	2	1	11	14	4
13	ХАСКОВО		2	1	5	20	24	4
14	БУРГАС	2	1	1	4	2	10	0
15	ЦУ	1	1	1	1		2	2
	ОБЩО:	18	42	45	82	88	240	35

Таблица № 3

НАПУСНАЛИ ПРЕЗ 2018 г. РАБОТНИЦИ И СЛУЖИТЕЛИ ПО ВЪЗРАСТ И РЕГИОН

№ по ред	КЛОН	до 30 г.	от 30 до 40 г.	от 40 до 50 г.	от 50 до 60 г.	над 60 г.	от тях мъже	от тях жени
1	СТУМА МЕСТА		2	3	8	20	29	4
2	СОФИЯ	5	2	3	10	13	28	5
3	ВИДИН	0	0	2	4	10	15	1
4	МИЗИЯ	1	3	11	16	22	48	5
5	СРЕДЕН ДУНАВ	2	1	3	7	13	17	9
6	ДОЛЕН ДУНАВ	0	4	6	11	21	36	6
7	ШУМЕН	0	1	1	1	5	7	1
8	ЧЕРНО МОРЕ	3	5	5	3	11	27	0
9	ТОПОЛНИЦА	2	3	8	12	28	47	6
10	МАРИЦА	1	5	3	6	27	40	2
11	СРЕДНА ТУНДЖА	0	1	4	6	20	25	6
12	ГОРНА ТУНДЖА	0	0	0	1	23	20	4
13	ХАСКОВО	0	0	2	3	25	25	5
14	БУРГАС	1	1		5	8	12	3
15	ЦУ		3		1	1	1	4
	ОБЩО:	15	31	51	94	247	377	61

3. Придобивки на наетите на пълен работен ден служители, за временните или служителите на непълен работен ден

В „Напоителни системи” ЕАД има сключен колективен трудов договор, който урежда въпросите на трудовите отношения, осигурителните отношения, доходите, социалното обслужване, социалното партньорство, условията на труд и свързаните с тях отношения на работниците и служителите, работещи по трудови правоотношения, които не са уредени с повелителни разпоредби на Кодекса на труда (КТ), подзаконовите нормативни актове и отрасловите споразумения.

С настоящия КТД се договарят въпроси на трудовите отношения в областта на:

1. Трудовата заетост, обучение и професионалната квалификация.
2. Работно време, почивки и отпуски.
3. Трудови възнаграждения и обезщетения.

4. Безопасни и здравословни условия на труд.
5. Осигурителни отношения и социално-битово и културно обслужване.
6. Условия на синдикална дейност.
7. Взаимоотношения между страните.

В договора̀т са предвидени клаузи като например:

-при структурни изменения в „Напоителни системи” ЕАД, възникнали поради технологични, икономически, финансови и други причини, РАБОТОДАТЕЛЯТ се задължава своевременно да информира синдикатите, както и да изготви съвместно с тях социална програма за избягване или ограничаване на неблагоприятните последици от тях.

-основния платен годишен отпуск на работниците и служителите придобили осем месечен трудов стаж по едно или няколко трудови правоотношения е 26 дни.

-за работа при ненормиран работен ден съгласно чл.139а от КТ и на основание чл.156, ал.1, т.2 от КТ на работниците и служителите в Дружеството се полага допълнителен платен годишен отпуск .

-за изпълнение на граждански и обществени задължения, съгл. чл. 157, т.1-3 от КТ се полага допълнителен платен годишен отпуск, съгл. чл. 177 от КТ, както следва:

-при встъпване в брак – 3 работни дни;

-при кръводаряване – за деня на прегледа и кръводаряването, както и един след него (2 дни). При кръводаряване в полза на работници и служители от “Напоителни системи” ЕАД се ползва платен отпуск в размер на 5 работни дни;

-при смърт на родител, дете, съпруг, брат, сестра или родител на другия съпруг, както и на роднини по права линия, без ограничение, а по съребрена линия до 3-та степен – 3 работни дни.

-работник или служител с две живи деца до 18- годишна възраст има право на 3 (три) работни дни платен отпуск, с три и повече живи деца до 18 годишна възраст – 5 работни дни платен отпуск за всяка календарна година.

- при раждане на дете на работник или служител на „Напоителни системи” ЕАД, Работодателят изплаща еднократна помощ в размер на 1500 лева.

-при смърт на работник или служител на „Напоителни системи” ЕАД се изплаща еднократна помощ в размер на 1000 лева .

-ежемесечно към основната заплата се заплаща допълнително трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит в размер на 1,3 % за всяка година трудов стаж върху основното трудово възнаграждение.

-при уволнение на основание чл.328 /1/ т.1, т.2, т.3, т.4, т.5, т.6, т.7, т.8, т.11 и т.12 от КТ, работодателят дължи обезщетение на работника или служителя в размер на:

- при работа от 5 до 10 години в Дружеството - четирикратният размер на brutното трудово възнаграждение;

- при работа над 10 години в Дружеството – седем кратният размер на brutното трудово възнаграждение;

- при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, работодателят изплаща обезщетение в размер на brutното трудово възнаграждение както следва :

- за срок от 2(два) месеца, ако е работил при същия работодател без прекъсване до 5 години;

- за срок от 4 (четири) месеца, ако е работил при същия работодател без прекъсване до 10 години;
- за срок от 8 (осем) месеца, ако е работил при същия работодател без прекъсване над 10 години от трудовия стаж.
- осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при стриктното спазване на установените нормативи и правила.
- осигуряване на работниците и служителите безплатно работно облекло.
- осигуряване на задължителни профилактични медицински прегледи, съгласно чл. 9 от Наредба № 3 за задължителни профилактични прегледи;
- осигуряване на застраховка на работниците и служителите за риск на работните места (трудова злополука), според Наредбата за задължително застраховане на работниците и служителите, и ежегодно актуализиран /със заповед на МТСП/ списък;
- закупуване на лекарства и помощни средства при заболяване вследствие на трудова злополука или установено по надлежния ред професионално заболяване;
- при установена травма или заболяване на работник или служител, следствие на претърпяна и доказана трудова злополука или установено по надлежен ред професионално заболяване, които са причинили трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто се дължи еднократно обезщетение за закупуване на лекарства и помощни средства;
- осигуряване за храна по 5 лв.- за отработен ден.

Служителите на непълен работен ден ползват същите придобивки, както тези на пълен работен ден.

Аспект: Трудово-управленски връзки

1. Процент на включените в колективни трудови договори служители.
В „Напоителни системи” ЕАД 100 % от работниците и служителите са включени в КТД.

2. Минимален период(и) на предупреждение относно значимите работни промени

Съгласно действащия КТД при структурни изменения в „Напоителни системи” ЕАД, възникнали поради технологични, икономически, финансови и други причини, РАБОТОДАТЕЛЯТ се задължава своевременно да информира синдикатите, както и да изготви съвместно с тях социална програма за избягване или ограничаване на неблагоприятните последици от тях.

В случай на масово уволнение, Работодателят е длъжен в срок до 45 дни преди извършването му да започне консултации с представителите на синдикалните организации, страни по договора и да положи усилия за постигане на споразумение с тях, за да избегне или ограничи масовото уволнение и да се облекчат последиците от него, съгласно чл. 130а КТ.

В случаите, когато се предвиждат мерки, отнасящи се до състоянието на заетостта и за нейното реструктуриране, Работодателят провежда консултации с представителите на работниците и служителите преди официалното уведомление, съгласно чл. 130в, т.2 и т.3 КТ.

При обективна необходимост от съкращения съгласно КТД Работодателят е длъжен да спазва следното:

- да уведоми синдикатите за възможни правни, икономически и социални последици, касаещи работниците и служителите по реда, условията и сроковете на чл. 130б КТ;

- предвижданите мерки по отношение на работниците и служителите се съгласуват най-малко два месеца преди настъпването на последиците за трудова заетост и условията на труд, съгласно чл. 130б, ал.2 КТ;

- нови работници и служители могат да се назначават само, когато кандидатът от наличния персонал, поискал да заеме незаетото работно място, не отговаря на изискванията;

- при уволнение поради закриване на част от предприятието, съкращаване на щата или намаляване обема на работа, основни критерии за подбор са: образователния ценз, дългогодишния професионален опит в „Напоителни системи” ЕАД, придобитата допълнителна квалификация и нивото на изпълнение на задачите;

- да не се прекратяват трудовите договори по чл. 328 от КТ на работниците и служителите, на които остават до две години до придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст;

- при условие, че работникът или служителът има до две години до навършване на осигурителен стаж и възраст и с негово изрично съгласие може да се извърши уволнение по чл. 331 от КТ, като ако е работил повече от 10 години се заплаща обезщетение в размер на не по-малко от 5 брутни работни заплати, а ако е работил повече от 20 години в „Напоителни системи” ЕАД на 7 брутни работни заплати.

- Работодателят може да уволни работник или служител, член на синдикалната организация, страна по договора, поради съкращаване на щата или намаляване обема на работа, след предварително писмено съгласие на съответното синдикално ръководство /Председател и секретар/ на Централно управление или в съответния клон на Дружеството, дадено не по-късно от три работни дни преди връчване на акта за уволнение.

Аспект: Здраве и безопасност на работното място

1. Процентът на общата работна сила, представена при официалното съвместно управление - комитети за здраве и безопасност на работното място, спомагащи за наблюдение и съвети относно свързаните със здравето и безопасността на работното място програми.

В комитети по условия на труд са включени 95 служители или 5 % от общата работна сила.

2. Степен на нараняванията, професионалните заболявания, изгубените дни и отсъствията и броя на свързаните с работата смъртни случаи по региони.

През 2018 година има регистрирана една трудова злополука в клон Черно море.

3. Програми за образование, обучение, разискване, предпазване и контрол върху риска за подпомагане на членовете на колектива, техните семейства или членове на общността при сериозни заболявания.

В клоновете на „Напоителни системи” ЕАД през 2018 г. са осъществени 26 програми за обучение, в които са участвали 455 служители.

4. Теми за здравето и безопасността в официалните споразумения с профсъюзи.

Въпросите за здравословни и безопасни условия на труд са засегнати в раздел VII от КТД.

Определени са задълженията на работодателя за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд и на работниците и служителите за стриктното спазване на установените нормативи и правила.

В КТД подробно е договорено осигуряване на работно облекло, осигуряване на задължителни профилактични медицински прегледи, застраховане на работниците и служителите за риск на работните места (трудова злополука).

Предвидено е РАБОТОДАТЕЛЯТ, съвместно със синдикатите и службите по трудова медицина, ежегодно да анализира изпълнението на мерките за намаляване на производствения травматизъм и на професионалните заболявания и да определя приоритетните работни места, в които ще се подобрят условията на труд за ограничаване или изключване на вредните и опасни въздействия върху работещите.

При случаи на заболяване на работещ, в следствие на трудова злополука или установено по надлежния ред професионално заболяване, РАБОТОДАТЕЛЯТ се задължава да осигури за своя сметка лекарства и помощни средства.

При случай на установена травма или заболяване на работник или служител, следствие на претърпяна и доказана трудова злополука или установено по надлежен ред професионално заболяване, които са причинили трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто, работодателят дължи еднократно обезщетение за закупуване на лекарства и помощни средства.

Синдикалните структури осъществяват контрол по изпълнение на приетите програми по безопасност и хигиена на труда и сигнализират контролните органи за нарушения на трудовото законодателство в съответствие с чл. 406 КТ.

Аспект: Обучение и образование

Таблица № 4

Средно часове обучение на година за служител по категории служители.

показател	Ръководни кадри	Аналитични специалисти	Техници и други приложни специалисти	Административен персонал	Охрана	Работници	ОБЩО
численост	88	170	242	93	37	1 166	1 796
часове обучение	104	348	99	8	2	673	1234
средно часове на човек	1.18	2.05	0.41	0.09	0.05	0.58	0.69

Аспект: Разнообразие и равни възможности

1. Състав на управленските органи и отчитане на служителите по категории, според техния пол, възрастова група, групи от малцинства и други показатели за разнообразие.

Съставът на управленските органи на „Напоителни системи” ЕАД по възраст и пол е представен с следващата таблица № 5. В дружеството не се събират данни за принадлежност към малцинства и други показатели за разнообразие.

Таблица № 5
Състав на управленските органи по възраст и пол

орган на управление	от 30 до 40 г.	от 40 до 50 г.	от 50 до 60 г.	от тях мъже	от тях жени
Съвет на директорите	1	1	1	1	2
управители на клонове	3	3	8	10	4
изпълнителен директор	1				1

2. Съотношение на основната заплата на мъжете и жените по категории служители.

Таблица № 6

вид персонал	Ръководни кадри		Аналитични специалисти		Техници и други приложни специалисти		Административен персонал		Охрана		Работници	
пол	мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени	Мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени
средна основна заплата	1566	1466	1075	1093	880	947	848	879	512	650	674	552

Аспект: Детски труд

Дейности, идентифицирани като съдържащи значителен риск за инциденти с детски труд и предприетите мерки в подкрепа на елиминирането на детския труд.

„Напоителни системи” ЕАД не използва детски труд.

Б. Показатели за екологично представяне

Аспект: Материали

1. Обем и тегло на използваните материали

Основните материали, които „Напоителни системи” ЕАД използва при ремонтно-възстановителни дейности по хидромелиоративни съоръжения за напояване и отводняване, в т.ч. обекти за предпазване от вредното въздействие на водите, са :

скален материал – около 66 000 тона или 41 000 м³
земни маси – около 130 000 тона или 80 000 м³.

Аспект: Енергия

„Напоителни системи” ЕАД използва в дейността си електроенергия само от енергопреносната мрежа на електроразпределителните дружества ЕНЕРГО-ПРО, ЧЕЗ и ЕВН .

Изразходената електроенергия по видове потребление е показана в следващата таблица № 7.

Таблица № 7

видове потребление	потребление в Mwat
Напояване	3001.04
Отводняване	8354.42
стопанисване на язовири- публична собственост	280.66
помощни звена	395.40
Администрация	995.03
Други	502.17

Степента на амортизираност на съоръженията, машините, оборудването и транспортните средства на дружеството предполага високата им енергоемкост и ниската производителност поради моралното и техническото изхабяване.

В „Напоителни системи” ЕАД от години е наложителна подмяна на ползваните нерентабилна техника и енергоемки съоръжения. 80 % от механизацията е остаряла – на повече от 25 години. Голяма част от съоръженията в напоителните и отводнителни системи са енергоемки – старите помпи при дебит 50 л/сек. консумират 25 квч. ел. ен., докато новите – 5 квч., т.е. разликата е 5 кратна. Наложителна е също така подмяна на машинния и транспортен парк. Старите машини са високо енергоемки и разходите за гориво и ГСМ на дружеството могат значително да се намалят при тяхната подмяна.

Необходими са значителни средства за инвестиции, с каквито засега дружеството не разполага. Една от възможностите за подобряване на енергийната ефективност е включването на “Напоителни системи” ЕАД като бенефициент по оперативните програми на ЕК.

Аспект: Вода

1. Общ обем на използваната вода.

Основната дейност на „Напоителни системи” ЕАД е свързана с услуги за доставяне на вода. Дружеството доставя вода за : напояване, промишлени цели, ВиК оператори, рибарници, енергодобив и за други нужди. В следващата таблица се виждат количествата източени, подадени и актувани водни маси по видове потребление :

Таблица № 8

ВОДНИ МАСИ ПО ВИДОВЕ ПОТРЕБЛЕНИЕ

видове потребление / водни маси	в хил. м ³		
	източени	подадени	актувани
напояване	588 331	443 098	280 176
промишлени цели	70 749	55 505	53 828
за ВиК дружества	47 351	44 317	44 317
за рибарници	5 356	5 421	4 862
за енергодобив	1 979 432	1 872 367	1 777 593
за други нужди	3 147	3 083	828

2. Засегнати от източването на вода значими водни източници.

„Напоителни системи” ЕАД използва вода от редица водоизточници, по – значими от които са яовири : Жребчево, Панчарево, Копринка, Батак, Тича, Цонево, Огоста, Белмекен.

Аспект: Емисии, изтичания и отпадъци

1. Общо тегло на преките и косвени емисии на парникови газове. Други адекватни непреки емисии на парникови газове по тегло.

Във връзка с изискванията на Регламент (ЕО) № 1005/2009 относно веществата, които нарушават озоновия слой и Регламент (ЕС) № 517/2014 за флуорсъдържащите парникови газове и с цел предоставяне на данни, необходими за изготвянето на националната инвентаризация на емисиите на парникови газове, дружеството не попада в обсега на изисквания към операторите на стационарни хладилни и климатични системи, топлинни помпи, съдържащи 3 kg и 5.tCO₂ eq флуорирани парникови газове и вещества, нарушаващи озоновия слой.

„Напоителни системи” ЕАД не излъчва емисии на парникови газове.

2. Общото тегло на отпадъците по тип и метод на изхвърляне.

Дружеството генерира предимно смесени битови отпадъци, чиито ангажимент за транспортиране, третиране и обезвреждане имат съответните общини, в зависимост от териториалното разпределение на клоновата структура. В случай на генериране на друг тип отпадъци, дружеството се придържа към законово вменените задължения от Българското и Европейско законодателство.

Аспект: Продукти и услуги

1. Инициативи за смекчаване на въздействията на продукти и услуги върху околната среда и степента на смекчаване на въздействието.

Услугите, извършвани от „Напоителни системи” ЕАД нямат негативни въздействия върху околната среда.

2. Процентът на продадените продукти и техните опаковъчни материали по категории.

„Напоителни системи” ЕАД извършва предимно услуги. Продадена е продукция както следва:

дървесина, добивана при почистване на водни обекти за 47 х.лв;

Аспект: Съответствие със закони и разпоредби

Паричната стойност на значимите глоби и общия брой на непаричните санкции за неспазване на законите и разпоредбите за опазване на околната среда.

№	Наказателно постановление /НП/	Имуществена санкция	Статут
1.	НП № ПО-02-89/12.11.2018 г. на БДЗБР	2000 лв.	Потвърдено е от РС-Дупница по АНД № 1719/2018 г., което е обжалвано.
2.	НП № 128/27.07.2018 г. на БДЧР	150 лв.	Потвърдено е от РС-Каварна по АНД № 198/2018 г., което е обжалвано.
3.	НП № 282/16.11.2018 г. на БДИБР	500 лв.	Обжалвано е пред РС-Сливен.
4.	НП № 988/23.03.2018 г. на БДДР	10 000 лв.	Потвърдено е от РС-Ботевград по АНД № 184/2018 г., което е обжалвано.
5.	НП № НЯСС-327/25.07.2018 г. на ДАМТН	2000 лв.	Потвърдено е от РС-Ботевград по НАХД № 473/2018 г., което е обжалвано.
6.	НП № НЯСС-328/25.07.2018 г. на ДАМТН	2000 лв.	Потвърдено е от РС-Ботевград по НАХД № 474/2018 г., което е обжалвано.
7.	НП № НЯСС-164/16.04.2018 г. на ДАМТН	2000 лв.	Потвърдено е от РС-Момчилград по НАХД № 113/2018 г., което е обжалвано.
8.	НП № НЯСС-362/07.09.2018 г. на ДАМТН	2000 лв.	Обжалвано е пред РС-Белоградчик.
9.	НП № НЯСС-229/30.04.2018 г. на ДАМТН	2000 лв.	Потвърдено е от РС-Габрово по НАХД № 753/2018 г., което е обжалвано.
10.	НП № НЯСС-50/05.02.2018 г. на ДАМТН	1000 лв.	Обжалвано е пред РС-Провадия.
11.	НП № НЯСС-35/18.01.2018 г. на ДАМТН	1000 лв.	Обжалвано е пред РС-Провадия.

Аспект: Транспорт

Значителни въздействия върху околната среда от транспортиране на продукти и други стоки и материали, използвани за работата на организацията и транспортиране на служителите до работните им места.

Услугите, извършвани от „Напоителни системи“ ЕАД не предполагат въздействие върху околната среда от транспортиране на продукти, стоки и материали, използвани в дейността.

Настоящата нефинансова декларация на Дружеството е приета с решение на СД от 07.05.2019 г. и е самостоятелен документ, за който Дружеството е ангажирано да изпълни разпоредбите на чл. 49, т. 2 от Закона за счетоводството.

07.05.2019 г.

Изпълнителен директор:

СНЕЖИНА ДИЯ